

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Yüksek Lisans Tezi

WEB TABANLI UZAKTAN EĞİTİM DENEYİMİ VE
VERİMLİLİĞİ ANALİZİ: İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Vasfiye ARSLAN

Enformatik Anabilim Dalı

Enformatik Programı

DANIŞMAN

Prof. Dr. Sevinç GÜLSEÇEN

Temmuz, 2019

İSTANBUL

Prof. Dr. S. Gülseçen
12.07.2019
[Signature]

Bu çalışma, 2.07.2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Enformatik Anabilim Dalı, Enformatik Programında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Jürisi

Prof. Dr. Sevinç GÜLSEÇEN(Danışman)
İstanbul Üniversitesi
Fakülte

Doç. Dr. Çiğdem SELÇUKCAN EROL
İstanbul Üniversitesi
Fakülte

Doç. Dr. Nebahat AKGÜN ÇOMAK
Galatasaray Üniversitesi
İletişim

20.04.2016 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin 9/2 ve 22/2 maddeleri gereğince; Bu Lisansüstü teze, İstanbul Üniversitesi’nin aboneli olduğu intihal yazılım programı kullanılarak Fen Bilimleri Enstitüsü’nün belirlemiş olduğu ölçütlere uygun rapor alınmıştır.

ÖNSÖZ

İstanbul Üniversitesi örneği ile önemini arz etmeye çalıştığım web tabanlı uzaktan eğitim konulu tez çalışmamı başlamamdan itibaren uzayan çalışma sürecimde her türlü destek ve yardımlarıyla beni motive eden değerli hocam tez danışmanım Prof. Dr. Sevinç GÜLSEÇEN'e ve tez çalışmamın her aşamasındaki desteği, pozitif yaklaşımı ve cesaret veren sözleri için sevgili hocam Doç. Dr. Çiğdem EROL'a sonsuz saygı ve sevgilerimle teşekkürlerimi sunarım.

Anketlerimi uygulama sürecindeki yardımlarıyla gerekli ilk anket verilerine ulaşmamı sağlayan Erkan EROL'a; ikinci anketimi uygulama sürecinde desteğini esirgemeyen İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Levent ŞAHİN'e, Fakülte Sekreteri Harun ALTUNTAŞ'a, ikinci anketim için gerekli verilere ulaşmamı sağlayan Serhat KOÇ'a ve Aydın ÖZTÜRK'e teşekkürü borç bilirim.

Tez çalışmam sırasındaki destekleri için Bilgisayar Programcılığı Program Başkanı Dr. Öğr. Üyesi İsmail ÖZMEN'e ve İÜ-Cerrahpaşa TBMYO Yüksekokul Sekreteri Recep DARAKÇI'ya, İÜ-Cerrahpaşa TBMYO yönetim kademesi ile akademik ve idari çalışma arkadaşlarıma; ayrıca manevi destekleriyle bana güç katan, her zaman yanımda hissettiğim ismini yazamadığım tüm arkadaşlarıma ve bugünlere gelmemi sağlayan aileme çok teşekkür ederim.

Temmuz, 2019.

Vasfiye ARSLAN

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
ŞEKİL LİSTESİ	viii
TABLO LİSTESİ.....	xi
SİMGE VE KISALTMA LİSTESİ.....	xiii
ÖZET	xiv
SUMMARY	xvi
1. GİRİŞ	1
2. GENEL KISIMLAR.....	4
2.1. UZAKTAN EĞİTİM VE WEB TABANLI UZAKTAN EĞİTİM	4
2.1.1. Uzaktan Eğitimin Tanımı, Tarihçesi ve Dünyadaki İlk Uygulamaları.....	4
2.1.2. Web Tabanlı Uzaktan Eğitim ve Öğrenme Yönetim Sistemleri	7
2.1.3. Web Tabanlı Uzaktan Eğitimde Verimlilik.....	11
2.1.4. Türkiye’de Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Uygulamaları	13
2.2. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ’NDE WEB TABANLI UZAKTAN EĞİTİM	16
2.2.1. İstanbul Üniversitesi’nde Web Tabanlı Uzaktan Eğitimin Tarihçesi	16
2.2.2. İstanbul Üniversitesi AUZEF Açık ve Uzaktan Eğitim Programları	17
2.2.3. İstanbul Üniversitesi AUZEF Ders Materyalleri ve Sosyal Medya Ağları	23
2.2.4. İstanbul Üniversitesi’nde Web Tabanlı Uzaktan Eğitimin Hukuki Yapısı ve Diploma.....	26
3. MALZEME VE YÖNTEM.....	28
3.1.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	28
3.1.2. ARAŞTIRMA GRUPLARI.....	28
3.1.3. VERİ ELDE ETME YÖNTEMİ	30
3.1.4. VERİLERİN ANALİZİ.....	31
4. BULGULAR.....	32
4.1. DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE İLİŞKİN BULGULAR.....	32
4.1.1. Yaş	32
4.1.2. Eğitim Durumu	33
4.1.3. Çalışma Durumu.....	34

4.1.4.	Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Çalışma Yerleri	35
4.1.5.	İş Pozisyonu.....	36
4.1.6.	İkamet Yeri	37
4.1.7.	Öğrencilerin Kayıtlı Olduğu Uzaktan Eğitim Programı.....	40
4.2.	UZAKTAN EĞİTİMİ TERCİH NEDENLERİ, HEDEFLER, EĞİTİM ÜCRETLERİ İLE İLGİLİ BULGULAR	41
4.2.1.	Öğrencilerin Uzaktan Eğitimi Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Bulgular	41
4.2.2.	Uzaktan Eğitimin Tercih Edilme Nedenleri	43
4.2.2.1.	<i>Daha iyi çalışma kalitesi</i>	44
4.2.2.2.	<i>Konularda Esneklik Seçeneği</i>	45
4.2.2.3.	<i>Zaman Tasarrufu</i>	46
4.2.2.4.	<i>Daha iyi eğitmenler</i>	46
4.2.2.5.	<i>En son bilgiler</i>	48
4.2.2.6.	<i>Hızlı bağlantı</i>	48
4.2.2.7.	<i>Gelişmiş Bilgi Teknolojileri</i>	50
4.2.3.	Uzaktan Eğitim Olanağının Varlığını Öğrenme Kaynağı	51
4.2.4.	Uzaktan Eğitim Olanağının Öğrenildiği Bilgi Kaynağının Değerlendirilmesi	53
4.2.5.	Uzaktan Eğitim Öğreniminin Hedefleri	54
4.2.6.	Uzaktan Eğitimde Öğretim Elemanları ile İletişim Tercihleri	56
4.2.7.	Uzaktan Eğitim Ücreti Konusunda Düşünceler	58
4.2.8.	Uzaktan Eğitim Giderlerinin Sağlayıcıları	59
4.2.9.	Uzaktan Eğitim Giderlerinin Maliyet Yüğü	60
4.3.	UZAKTAN EĞİTİM MATERYALLERİNİN ANALİZİ İLE İLGİLİ BULGULAR	62
4.3.1.	Uzaktan Eğitim Materyallerinin Kalitesine İlişkin Bulgular.....	62
4.3.1.1.	<i>Elektronik notların yeterliliği</i>	62
4.3.1.2.	<i>Elektronik notların kalitesi</i>	63
4.3.1.3.	<i>Video ve ses materyallerinin yeterliliği</i>	64
4.3.1.4.	<i>Video ve ses materyallerinin kalitesi</i>	66
4.3.1.5.	<i>Testlerin yeterliliği</i>	67
4.3.1.6.	<i>Testlerin kalitesi</i>	69
4.4.	DİĞER BULGULAR.....	70
4.4.1.	Uzaktan Eğitim Çalışmalarına Çevrenin Tepkisi	70
4.4.1.1.	<i>İş yeri ve Çalışma Arkadaşları</i>	70

4.4.1.2. <i>Aile ve Yakın Akrabalar</i>	71
4.4.1.3. <i>Arkadaş ve Tanıdıklar</i>	72
4.4.2. <i>Daha Fazla Bağlantı Kurma Toplantıları Talebine İlişkin Bulgular</i>	73
4.4.2.1. <i>Yüz Yüze (Sınıfta)</i>	73
4.4.2.2. <i>Uzaktan (Skype, Messenger, Whatsapp vb.)</i>	73
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	75
KAYNAKLAR	84
EKLER	87
EK 1. Uzaktan Öğrenme Deneyimi ve Verimliliği Analizi Anket Soruları	87
ÖZGEÇMİŞ	91

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa No
Şekil 2.1: Uzaktan eğitimin dönem ve evreleri.....	9
Şekil 2.2: Açık ve Uzaktan Öğrenme Sözlüğü tanıtım videosundan bir kesit.....	15
Şekil 2.3: 2014-2015 ve 2018-2019 öğretim yılları arasında İ.Ü. AUZEF uzaktan eğitim öğrenci sayıları.....	17
Şekil 2.4: İ.Ü. AUZEF Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Uzaktan Eğitim Lisans Programı web sayfası (2019).....	20
Şekil 2.5: İ.Ü. AUZEF Hayat Boyu Öğrenme web sayfası (2019).....	23
Şekil 2.6: İ.Ü. AUZEF Öğrenme Yönetim Sistemi öğrenci giriş paneli arayüzü (2019).....	24
Şekil 2.7: İ.Ü. AUZEF web sayfasında bulunan yeni ders tasarımları tanıtım videosundan bir kesit (2019).....	25
Şekil 4.1: 2018-2019 Öğretim yılı İ.Ü. AUZEF uzaktan eğitim öğrencilerinin yaş gruplarına göre dağılımları.....	33
Şekil 4.2: İ.Ü. AUZEF uzaktan eğitim öğrencilerinin önceki mezuniyet düzeyleri.....	34
Şekil 4.3: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim öğrencilerinin çalışma durumları.....	35
Şekil 4.4: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında çalışan uzaktan eğitim öğrencilerinin çalışma yerlerine göre dağılımları.....	36
Şekil 4.5: 2011-2012 öğretim yılı uzaktan eğitim öğrencilerinin iş pozisyonu.....	37
Şekil 4.6: 2018-2019 öğretim yılı uzaktan eğitim öğrencilerinin iş pozisyonu.....	37
Şekil 4.7: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitimi tercih nedenleri.....	42
Şekil 4.8: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında daha iyi çalışma kalitesinin 1 ile 10 puan arasında değerlendirilmesi.....	44
Şekil 4.9: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında konularda esneklik seçeneğinin 1 ile 10 puan arasında değerlendirilmesi.....	45
Şekil 4.10: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitimin zaman tasarrufu avantajının 1 ile 10 puan arasında değerlendirilmesi.....	46

Şekil 4.11: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında daha iyi eğitimler seçeneğinin 1 ile 10 puan arasında değerlendirilmesi.	47
Şekil 4.12: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında en son bilgiler seçeneğinin 1 ile 10 puan arasında değerlendirilmesi.	48
Şekil 4.13: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitimde hızlı bağlantı seçeneğinin 1 ile 10 puan arasında değerlendirilmesi.	49
Şekil 4.14: Uzaktan eğitimde gelişmiş bilgi teknolojileri seçeneğinin 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında 1 ile 10 puan arasında değerlendirilmesi.	50
Şekil 4.15: Uzaktan eğitimin diğer çalışma şekillerine göre iyi olan yönlerinin 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarındaki değerlendirme sonucu.	51
Şekil 4.16: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında öğrencilerin uzaktan eğitim olanağı bilgisini edindikleri bilgi kaynakları.	52
Şekil 4.17: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim olanağının edinildiği bilgi kaynağının değerlendirilmesi.	54
Şekil 4.18: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim öğrencilerinin öğrenim hedefleri.	55
Şekil 4.19: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim öğrencilerinin öğretim elemanları ile iletişim şekilleri tercihleri.	57
Şekil 4.20: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim öğrencilerinin eğitim ücretlerine ilişkin görüşleri.	58
Şekil 4.21: 2011-2012 ve 2018-2019 Öğretim yıllarında uzaktan eğitim öğrencilerinin eğitim giderlerini sağlama kaynakları.	59
Şekil 4.22: Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitim giderlerinin maliyet yükü.	61
Şekil 4.23: Uzaktan eğitimde kullanılan elektronik notların yeterliliği.	62
Şekil 4.24: Elektronik notların kalitesine ait değerlendirme.	64
Şekil 4.25: Uzaktan eğitimde kullanılan video ve ses materyallerinin yeterliliği.	65
Şekil 4.26: Video ve ses materyallerinin kalitesine ait değerlendirme.	67
Şekil 4.27: Uzaktan eğitimde kullanılan testlerin yeterliliği.	68
Şekil 4.28: Uzaktan eğitimde kullanılan testlere ait değerlendirme.	69
Şekil 4.29: Uzaktan eğitim çalışmalarına öğrencilerin işyeri ve çalışma arkadaşlarının yaklaşımı.	70
Şekil 4.30: Uzaktan eğitim çalışmalarına öğrencilerin aile ve yakın akrabalarının yaklaşımı.	71

Şekil 4.31: Uzaktan eğitim çalışmalarına öğrencilerin arkadaş ve tanıdıklarının yaklaşımı.....72

TABLO LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 2.1: Bazı uzaktan eğitim uygulamalarının başlangıç tarihleri ve ilk uygulamaları.....	6
Tablo 2.1 (devam): Bazı uzaktan eğitim uygulamalarının başlangıç tarihleri ve ilk uygulamaları.....	7
Tablo 2. 2: Türkiye’de uzaktan eğitim: IV. Dönem Bilişim tabanlı: İnternet-Web (1996-....).....	14
Tablo 2.2 (Devam): Türkiye’de uzaktan eğitim: IV. Dönem Bilişim tabanlı: İnternet-Web (1996-....).....	15
Tablo 2.3: 2011-2012 Öğretim Yılı İ.Ü. AUZEF Açık ve Uzaktan Eğitim Programları.....	19
Tablo 2.4: 2018-2019 Öğretim Yılı İ.Ü. AUZEF Açık ve Uzaktan Eğitim Programları.....	20
Tablo 3.1: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında araştırmannın örneklemini oluşturan İ.Ü. AUZEF programları ve öğrenci sayıları.....	29
Tablo 4.1: İ.Ü. AUZEF uzaktan eğitim öğrencilerinin yıllara göre yaş ortalaması.	33
Tablo 4.2: 2011- 2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim öğrencilerinin ikamet ettikleri şehirler.....	38
Tablo 4.2 (devam): 2011- 2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim öğrencilerinin ikamet ettikleri şehirler.	39
Tablo 4.3: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında İ.Ü. AUZEF uzaktan eğitim öğrencisi katılımcıların kayıtlı oldukları programlara göre dağılımları.	40
Tablo 4.4: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında “uzaktan eğitimi neden seçtiniz?” sorusuna verilen açık uçlu yanıtlar.	43
Tablo 4.5: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim olanağı bilgi kaynağı için verilen açık uçlu yanıtlar.....	53
Tablo 4.6: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yılları uzaktan eğitim öğrencilerinin öğrenim hedeflerine ait açık uçlu yanıtları.....	56
Tablo 4.7: Öğretim elemanlarıyla iletişim şekillerine açık uçlu olarak verilen yanıtlar.	57
Tablo 4.8: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim ücretlerine ilişkin öğrenci görüşleri.....	59

Tablo 4.9: Uzaktan eğitim giderlerini kimler karşılıyor sorusu için verilen açık uçlu yanıtlar.....	60
Tablo 4.10: Video ve ses materyallerinin açık uçlu yanıtlarının değerlendirme tablosu.	66
Tablo 4.11: 2011-2012 öğretim yılında testlerin kalitesine ait açık uçlu yanıtların gruplandırılmış tablosu.....	69
Tablo 4.12: Yüz yüze bağlantı kurma toplantıları isteğine verilen yanıtlar.	73
Tablo 4.13: Uzaktan bağlantı kurma toplantıları isteğine verilen yanıtlar.....	75

SİMGE VE KISALTMA LİSTESİ

Simgeler	Açıklama
%	: Yüzde
N	: Örneklem Sayısı
\bar{x}	: Aritmetik Ortalama

Kısaltmalar	Açıklama
AKSİS	: Akademik Kayıt Sistemi
AUZEF	: Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi
E-MBA	: E-Master Business Administration (Uzaktan Eğitim İşletme Yüksek Lisans)
E-Öğrenme	: Elektronik Öğrenme
FTP	: File Transfer Protocol
HTML	: Hypertext Markup Language
IRC	: Internet Relay Chat
İSUZEM	: İstanbul Üniversitesi Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi
İÜ	: İstanbul Üniversitesi
LMS	: Learning Management System
ÖSYM	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
ÖYS	: Öğrenim Yönetim Sistemi
PDF	: Portable Document Format
TELNET	: Telecommunication Network
UE	: Uzaktan Eğitim
Vb.	: Ve benzeri
WWW	: World Wide Web
YÖK	:Yüksek Öğretim Kurulu
YÖS	: Yabancı Öğrenci Sınavı

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

WEB TABANLI UZAKTAN EĞİTİM DENEYİMİ VE VERİMLİLİĞİ ANALİZİ: İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Vasfiye ARSLAN

İstanbul Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Enformatik Anabilim Dalı

Danışman : Prof. Dr. Sevinç GÜLSEÇEN

Bu tezin amacı, İstanbul Üniversitesi'nin uzaktan eğitim uygulamalarını uzaktan eğitim öğrencileri bakış açısı ile değerlendirerek, daha güçlü ve beklentilerin karşılanabileceği bir uzaktan öğrenme ortamı sağlanması için idari ve eğitim kademesindeki yöneticilere önerilerde bulunmaktır. Araştırma genel tarama modeli ile yapılmıştır. Bu amaçla, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesinde iki farklı öğretim yılında öğrenimine devam eden ve çalışmaya gönüllü olarak katılan uzaktan eğitim öğrencilerine web tabanlı teknolojiler kullanılarak iki anket uygulanmıştır. Anket soruları; uluslararası akademik çalışmalarda daha önce kullanılmış olan ve öğrencilerin demografik bilgileri ile çalışmanın amacına uygun görüşlerin sorgulandığı çoktan seçmeli sorular ile açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Bu anketlerin ilki; 2011-2012 öğretim yılı Bahar Döneminde, aynı sorulardan oluşan ikinci anket ise 2018-2019 öğretim yılında Güz Döneminde uzaktan eğitim gören öğrencilere uygulanmıştır. Veriler İstanbul Üniversitesi Öğrenci Otomasyon Sistemi üzerinden ulaşılan uzaktan eğitim öğrencilerinin yanıtlarından elde edilmiştir. Verilerin düzenlenmesi ve hata ayıklamalarından sonra 2011-2012 ile 2018-2019 öğretim yıllarında İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi'nde uzaktan eğitim yöntemiyle öğrenim gören öğrencilerin anket cevapları karşılaştırılarak bulgular elde edilmiştir. Öğrencilerin uzaktan eğitimi öncelikli tercih nedenleri olarak işlerine engel olmayan uygun bir çalışma şekli olduğu ve uzaktan eğitimin avantajlarından yararlandıkları, ayrıca çoğu bilimsel araştırmanın sonuçlarından birisi olarak, öğrencilerin öğretim elemanları ile belirli aralıklarla yüz yüze görüşme talepleri de önemli bir

bulgu olarak ortaya çıkmıştır. Bu tezin diğere önemli bir sonucu da son yıllarda uzaktan eğitimde kullanılan ders materyallerinin kalitesinin artmış olduğu bulgusudur.

Temmuz 2019, 108 sayfa.

Anahtar kelimeler: İstanbul Üniversitesi, uzaktan eğitim, web tabanlı uzaktan eğitim, deneyim, kalite, verimlilik

SUMMARY

M.Sc. THESIS

EXPERIENCE AND EFFICIENCY ANALYSIS OF WEB BASED DISTANCE EDUCATION: ISTANBUL UNIVERSITY AS AN EXAMPLE

Vasfiye ARSLAN

İstanbul University

Institute of Graduate Studies in Sciences

Department of Informatics

Supervisor : Prof. Dr. Sevinç GÜLSEÇEN

The purpose of this thesis is to evaluate the distance education applications of Istanbul University with the perspective of the distance education students and by doing so, to make suggestions to the administrators in the management and education departments in order to provide an education environment which is more powerful and fulfills expectations. The research was conducted with the general survey model. For this purpose, two questionnaires were made to the distance education students who are continuing their education at Istanbul University Open and Distance Education Faculty in two different academic years by using web-based technologies and the students participated these questionnaires voluntarily. The questionnaires consist of multiple-choice questions and open-ended questions that were previously used in international academic studies and in which students' demographic information and opinions appropriate for the purpose of the study were questioned. The first of these questionnaires was made to the students studying in the Spring Semester of 2011-2012 academic year and the second questionnaire consisting of the same questions was made to the students having distance education in the Fall Semester of 2018-2019 academic year. The data were collected from the answers of the distance education students through the Istanbul University Student Automation System. After editing and cleaning the data, the questionnaire answers of the students studying at the Open and Distance Education Faculty of Istanbul University in 2011-2012 and 2018-2019 academic years were compared and the findings were obtained. The students stated that they prefer the distance education in that it does not interfere

with their business life and they benefit from the advantages of the distance education. In addition, as a result of many scientific researches, students' request for face-to-face discussions with the instructors periodically stands out as an important finding. Another important result of this thesis is that the quality of course materials used in distance education has increased in recent years.

July 2019, 108 pages.

Keywords: Istanbul University, distance education, web based distance education, experience, quality, efficiency.

1. GİRİŞ

Zorunlu eğitim veren ilk ve ortaöğretim kurumları eğitimin temel direkleri görevini üstlenirler. Yükseköğretim kurumları olan üniversiteler ise zorunlu eğitim mezunlarına yüksek eğitim olanağı sağlamaktadır. Ancak; ekonomik, coğrafi, fiziksel ve bedensel engeller ile zorunlu eğitim sonrası iş hayatına atılma, evlilik, zaman yetersizliği, belirli bir yaştan sonra okula gitmeye çekinme veya farklı imkânsızlıklar nedenleriyle birçok birey devam zorunluluğu gerektiren üniversite eğitiminden mahrum kalmaktadır. Günümüzde bu eğitim engelini kaldıran büyük bir olanak mevcuttur; uzaktan eğitim. Teknolojinin hızlı gelişimi ile hayatımıza adeta bir “ilaç” gibi gelen uzaktan eğitim, öğrenme açığını kapatan büyük bir fırsat sunmaktadır. Teknoloji, önceleri devletlerin sadece ulusal güvenlik için kullandığı interneti evlerimize, bilgisayarlarımıza ve hatta cep telefonlarımıza kadar getirmiştir. Bu gelişmeler, web tabanlı teknolojilerin eğitim alanında kullanımını geliştirerek uzaktan eğitimde zaman ve mekân kısıtlamasını ortadan kaldırmıştır. Uzaktan eğitim, eğitimine çeşitli sebeplerle devam edemeyen ve çalışma hayatı içerisindeyken daha yüksek eğitime veya ikinci diplomaya sahip olmak isteyen bireylere de olanak sağlamaktadır.

Uzaktan eğitim sadece yükseköğretimde değil, çalışma hayatındaki uzmanlık eğitimleri, sertifika, kurs, kişisel gelişim gibi birçok alanda eğitime erişimde büyük imkânlar sunmaktadır. Hayat boyu öğrenme kavramının çok önemli olduğu günümüzde yaş sınırlaması da uzaktan eğitim ile kalkmış, öğrenme her yaşta, her yerde, her zaman mümkün hale gelmiştir. Aksoy'un (2013) belirttiği gibi; bilgi çağında bilgi ve iletişim birey ve toplumu derinden etkilemekte, öğrenme ihtiyacı artmakta, kazanılan becerilere yenilerinin eklenmesi gerekmektedir. Öte yandan, globalleşen dünyada bilişim teknolojilerindeki yenilikler uluslararası rekabet şartları zorlaşmakta ve globalleşme için insanın merkezde olduğu yeni bir kalkınma modeli oluşturulmaya çalışılmaktadır. Rekabette başarı da; verimli ve esnek işgücünün varolmasına dayanmaktadır.

Tarihte ilk kez mektupla yazılı olarak başlayan uzaktan eğitim 20. Yüzyılın ilk yarısında radyonun icat edilmesi ile işitsel ve ardından televizyonun icadı ile görsel olarak gelişimini sürdürmüştür. Ancak uzaktan eğitimin devrim niteliğindeki gelişimi internetin yaygınlaşmasıyla birlikte web tabanlı eğitim teknolojileri ile olmuştur. Uzaktan eğitim

günümüzde üniversitelerin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Birçok üniversitede uzaktan eğitim merkezleri ve fakülteleri kurulmuştur. Üniversitelerin açık ve uzaktan eğitim programları yükseköğretimde daha fazla sayıda öğrenciye ve bölgesel olarak geniş kitlelere eğitim olanağı sunmaktadır. Uzaktan eğitimle ülkelerarası uzaktan eğitim de mümkün hale gelmiştir.

İstanbul Üniversitesi'nde 2009 yılında İstanbul Üniversitesi Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi (İSUZEM) kurulmuştur. İSUZEM ile İstanbul Üniversitesinde uzaktan eğitim programları açılmış, ayrıca çeşitli örgün ve ikinci öğretim programlarında uzaktan eğitimle yapılan derslerin altyapı hizmeti ve koordinasyonunu sağlayan bir merkez oluşturulmuştur. Ardından 28 Nisan 2010 tarih ve 27565 sayılı Resmi Gazete'de¹ yayınlanan karar ile İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi (İ.Ü. AUZEF) kurulmuştur. AUZEF'in kurulmasıyla İstanbul Üniversitesi'ndeki uzaktan eğitim program sayısı artarak fakülte bünyesine taşınmış ve 2011 yılında açık öğretim programları da açılmıştır. İstanbul Üniversitesi AUZEF bünyesindeki ön lisans, lisans, lisans tamamlama ve yüksek lisans programlarında derslerin tamamı açık veya uzaktan eğitim yöntemiyle verilmekte olup, mezun öğrenciler İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi diploması almaya hak kazanırlar.

Bu çalışma ile İstanbul Üniversitesi AUZEF'teki web tabanlı uzaktan eğitim programlarında eğitimlerine devam eden öğrencilerin uzaktan eğitim deneyimleri belirlenerek, beklentilerinin karşılanabileceği daha güçlü bir uzaktan öğrenme ortamı oluşturulması için değerlendirmelerde bulunmak amaçlanmıştır. İstanbul Üniversitesi AUZEF'in kuruluşunun ilk yıllarındaki 2011-2012 öğretim² yılında kayıtlı bulunan 1127 uzaktan eğitim öğrencisi ile 2018-2019 öğretim yılında kayıtlı bulunan 530 uzaktan eğitim öğrencisine aynı sorulardan oluşan anket uygulanmıştır. Anketi eksik yanıtlayan öğrenciler değerlendirme dışı bırakıldıktan sonra kalan öğrenciler çalışma grubunu oluşturmaktadır. Çalışma grubu; 2011-2012 öğretim yılında çalışma grubu ön lisans, lisans ve yüksek lisans programlarından oluşan Adalet, Bankacılık ve Sigortacılık, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri (BÖTE) Öğretmenliği, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, Dış Ticaret, Enformatik, Ekonometri, Gazetecilik, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, İşletme, Maliye, İktisat, Radyo Televizyon Sinema, Türk Dili ve Edebiyatı

¹ <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/04/20100428-14.htm>

² "Eğitim ve öğretim" yerine www.yok.gov.tr web sayfasındaki metinler baz alınarak sadece "öğretim" kelimesi kullanılacaktır.

programlarında okuyan 988 uzaktan eğitim öğrencisidir. 2018-2019 öğretim yılındaki çalışma grubu ön lisans, lisans ve yüksek lisans programlarından oluşan; Acil Durum ve Afet Yönetimi, Bankacılık ve Sigortacılık, Coğrafi Bilgi Sistemleri, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, Çocuk Gelişimi, Endüstri Mühendisliği, Dış Ticaret, Gazetecilik, Halkla İlişkiler ve Tanıtım (lisans ve lisans tamamlama), İktisat, İlahiyat, İşletme, İşletme Yöneticiliği (E-MBA), İş Sağlığı ve Güvenliği, Kamu Yönetimi, Maliye, Medya ve İletişim, Radyo Televizyon ve Sinema programlarında okuyan 210 uzaktan eğitim öğrencisinden oluşmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan web tabanlı uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitimi tercih nedenleri, uzaktan eğitim deneyimleri, görüş, beklenti ve önerileri belirlenerek karşılaştırma yapılmış ve sonuçlar bu çalışma sonunda değerlendirilmiştir.

2. GENEL KISIMLAR

2.1. UZAKTAN EĞİTİM VE WEB TABANLI UZAKTAN EĞİTİM

2.1.1. Uzaktan Eğitimin Tanımı, Tarihçesi ve Dünyadaki İlk Uygulamaları

Uzaktan eğitim yalın anlamıyla öğreten ve öğrenenin fiziksel olarak bir arada bulunmadığı bir eğitim biçimidir. En kısa ve en fazla kullanılan ifadelerden biri olarak; “zaman ve mekândan bağımsız eğitim şekli” olarak tanımlanabilir. Literatürde uzaktan eğitimle ilgili birçok tanım mevcuttur. “Uzaktan eğitim” terimi ilk olarak 1892 yılında Wisconsin Üniversitesi’nin Kataloğunda geçmiştir. Uzaktan eğitim teriminini kez bir yazı içinde kullanılması da yine Wisconsin Üniversitesi’nin yöneticisi William Lighty tarafından 1906 yılında gerçekleştirilmiştir. Daha sonraları uzaktan eğitim terimi, 1960 ve 1970’lerde Alman eğitimci Otto Peters tarafından Almanya’da tanıtılmış ve Fransa’daki uzaktan eğitim kurumlarında isim olarak kullanılmıştır (Kaya, 2002).

İçten’e (2006) göre uzaktan eğitimin tanımı; geleneksel olarak uygulanan eğitim ve öğretim sorunlarına bir alternatif olarak ortaya çıkmış olan, eğitim etkinliklerinin planlandığı, uygulayıcılar ile öğrenciler arası iletişim ve etkileşimin özel olarak hazırlanmış olduğu, öğretimin geliştirilen çeşitli eğitim ortamları yoluyla belirli bir merkezden sağlandığı bir eğitim yöntemidir. United States Distance Learning Association’a (USDLA) göre uzaktan eğitimin tanımı; uydu, ses, görüntü, video, grafik, çoklu ortamlar, bilgisayar gibi elektronik ve dijital araçlar aracılığıyla eğitimin uzak mesafedeki öğrencilere ulaştırılmasıdır. Uzaktan eğitim uygulamalarında öğretmen ve öğrencinin bölgesel olarak birbirlerinden uzak olması nedeniyle eğitimde elektronik araçların veya yazılı materyallerin ve matbu malzemelerin kullanılması gerekir. Özbay (2015) Uzaktan eğitimin, öğrencileri içine alan eğitim ile öğretmenleri içine alan eğitim olmak üzere iki ana bölümden oluştuğunu belirtir.

Uzaktan eğitimle ilgili kapsayıcı tanımlamalardan biri de Banar ve Fırat’a (2015) aittir: Uzaktan eğitimi İçten’in (2006) tanımına benzer olarak; geleneksel eğitim- öğretim yöntemleri ve ortamlarındaki çeşitli sınırlılıklar nedeniyle ortaya çıkan, yüz yüze eğitim uygulamalarının mümkün olmadığı durumlarda, belirli merkezlerden yürütülen, bireyin odaklı, bireyin kendi kendine öğrenmesini amaçlayan, eğitim içeriklerinin özel araçlarla öğrenenlere özel olarak

hazırladığı ve çeşitli ortamlar yoluyla sağlandığı bir eğitim yöntemi olarak da tanımlanmaktadır.

Geleceğin eğitim yöntemi olarak tanımlayabileceğimiz uzaktan eğitim yerine uzaktan öğretim, uzaktan öğrenim ve uzaktan öğrenme kavramları da kullanılmaktadır. İstanbul Üniversitesi AUZEF'in web sayfasında da (2019) bulunan uzaktan eğitimin tanımı ve avantajları yer almaktadır. Uzaktan eğitim, bilinen alışlagelmiş eğitim tarzından farklı olarak, dersler için kampüse gelme zorunluluğunun olmadığı, derslerin bilgisayar aracılığıyla dijital ortamda, canlı olarak, öğrenci-öğretmen etkileşimli olarak işlendiği, öğrencinin istediği zaman derslerin tekrarını izleyebileceği eğitiminin adı olarak tanımlanmıştır.

Uzaktan eğitimin avantajlarından bazıları ise; öğrenci merkezli bir eğitim yöntemi olması, tüm bireylere fırsat eşitliği sağlaması, eğitime ulaşmada coğrafi engelleri kaldırması, engelli öğrencilerin eğitim alabilmesi için ulaşım ihtiyacı duyulmadan büyük bir olanak sağlaması, çalışmaya engel olmayan bir eğitim şekli olması, öğrencinin kendi hızında öğrenimine imkan sağlaması, bilgiye ulaşmada kolay ve hızlı erişim sağlaması, klasik eğitimde ihtiyaç duyulan ulaşım, konaklama, barınma harcamalarının olmaması, mekan ve zaman bağımsız olarak herhangi bir yerden istenildiği zaman ders materyallerine günün 24 saati ulaşılabilme imkanı sağlaması, ders materyallerinin defalarca kullanılabilir olması nedeniyle maliyet avantajı, hayat boyu öğrenme için fırsat yaratması gibi özellikler olarak sayılabilir.

Tarihte birçok icadın insanların çeşitli ihtiyaçlarından doğması gibi uzaktan eğitim de eğitim ihtiyacından doğmuş olmalıdır. Öyle ki; geçmişte mesafeler arası ulaşımın zor, hem fiziksel hem işitsel erişimin kısıtlı olması ve dünya nüfusuna göre küçük bir kesimin ulaşabildiği imkanlar olması nedeniyle eğitim belli merkezlerde sadece fiziksel katılımı yapılan uygulamalar olmuştur. Eğitim ve öğrenimde bu engellerin aşılması için ortaya çıkan ilk uygulamanın bundan yaklaşık 300 yıl kadar önce mektupla yapıldığı ve ilk olarak mektupla uzaktan eğitim dersi verileceği duyurusunun da gazete ilanı yoluyla olduğu bilinmektedir.

Özbay'ın (2015) da belirttiği gibi; ilk uzaktan eğitim uygulamalarının 1700'lü yıllarda yapıldığı kabul edilmektedir. 20 Mart 1728'de Amerika Birleşik Devletleri'nde Boston Gazetesinde ilk kez mektupla steno dersleri verileceği ilanı yayınlanmıştır (Holmberg, 1995). 1833'te ise İsveç'te bir gazetede yine "mektupla yazılı anlatım dersi" ilanı verilmiştir. Fakat ilk defa mektupla eğitim olanağının sunulduğu bu gazetelerdeki ilanlarında, öğretmen ve öğrenci

iletişiminin nasıl olacağından ve ders alanlara nasıl not verileceğinden bahsedilmemiştir. Bunun dışında bu derslerin verilip verilmediğinin de tam olarak bilinmemesinden kaynaklı, ilk kez mektupla eğitim ilanının 1700’lerde verildiği bilinmesine rağmen, bu eğitimlerin gerçekleşip gerçekleşmediği kesin olarak kanıtlanamamıştır. Bu nedenlerle dünyadaki ilk uzaktan eğitim uygulamasının yaklaşık 100 yıl sonra İngiltere’de 1840’ta Isaac Pitman tarafından başlatıldığı bilinmektedir (Mshvidobadze & Gogoladze, 2012). Bir stenograf olan Isaac Pitman’ın İngiltere’de mektupla vermeye başladığı steno dersleri uzaktan eğitim uygulamalarının ilki olarak kabul edilmektedir. Pitman, öğrencilerine uzaktan eğitim yöntemi ile İncil’deki küçük parçaları steno ile yazmayı öğretmiştir. Ayrıca uzaktan steno eğitimi alan öğrencilerin derslerdeki başarı durumlarını notlandırarak değerlendirmiştir. 1856’da ise Almanya’da uzaktan eğitim veren bir dil okulu kurulmuştur (Schlosser & Simonson, 2009). Almanya’da kurulan bu okul, uzaktan eğitim uygulamalarının ilk kurumsal girişimi olarak kabul edilmektedir.

Dünyadaki bazı uzaktan eğitim uygulamalarının tarihleri Tablo 2.1’de yer almaktadır.

Tablo 2.1: Bazı uzaktan eğitim uygulamalarının başlangıç tarihleri ve ilk uygulamaları (Kaya, 2002).

1728	İsveç	Boston Gazetesinde mektupla steno dersleri verileceği duyuruldu.
1840	İngiltere	Isaac Pitman tarafından İngiltere’de mektupla steno eğitimi vermeye başlandı.
1856	Almanya (Berlin)	Uzaktan eğitim veren kurumsal yapıda bir dil okulu kuruldu.
1870	ABD	Illinois Wesleyan Üniversitesi uzaktan eğitim programı başlattı.
1873	ABD	Anna Eliot Ticknor tarafından "Evde Çalışmayı Destekleme Derneği" kuruldu. Bu dernek ABD'deki ilk uzaktan eğitim girişimlerinden biri olarak kabul edilmektedir.
1882	ABD (New York)	William Rainey Harper Chautauqua bir mektupla öğrenim programı başlattı.
1883	ABD (New York)	Mektupla Öğretim Üniversitesi kuruldu.
1884	Almanya (Berlin)	Öğrencileri üniversite sınavına hazırlayan "Rustinehes Uzaktan Öğretim Okulu" açıldı.
1886	ABD	Pennsylvania Devlet Üniversitesi kurumsal yapıda uzaktan eğitim ağını kuran ilk üniversite oldu.

Tablo 2.1 (devam): Bazı uzaktan eğitim uygulamalarının başlangıç tarihleri ve ilk uygulamaları (Kaya, 2002).

1890	ABD	Evde öğrenim kursları "Mektupla Öğrenim Okullarına" dönüştü.
1891	ABD	Pennsylvania'da bir gazete "Madencilik Yöntemleri ve Maden Ocaklarında Ortaya Çıkan Kazalara Karşı Alınması Gereken Önlemler" eğitimi vermeye başladı. Wisconsin Üniversitesi uzaktan eğitimin yaygınlaştırılması konusunda karar aldı.
1892	ABD	Chicago Üniversitesi'nde uzaktan eğitim bölümü kuruldu.
1910	Avustralya	İlk uzaktan eğitim uygulamaları yükseköğretimde başlatıldı.
1922	Yeni Zelanda	Mektupla Öğrenim Okulu açıldı.
1939	Fransa	Uzaktan Eğitim Merkezi kuruldu.
1939	Rusya	Uzaktan eğitimde halk eğitimi boyutunda uygulamalar başlatıldı.
1948	Japonya	Eğitim yasası kapsamında askerlere ve okullara devam edemeyenlere öğretim imkânı sağlamak üzere uzaktan eğitim uygulamaları başlatıldı.
1949	Avustralya	Uzaktan eğitim öğrencilerinin ders programları yönetim işleri gibi faaliyetlerini takip etmek için "Üniversite Dışı Öğretim Fakültesi" kuruldu.
1950	Amerika	Askeri amaçlı uzaktan eğitim uygulamaları gerçekleştirildi.
1971	İngiltere	İngiltere Açık Üniversitesi kuruldu.
1972	İspanya	Ulusal Uzaktan Öğretim Üniversitesi kuruldu.
1974	İngiltere	National College kuruldu.
1974	Almanya	Hagen Açık Öğretim Üniversitesi kuruldu.
1984	Hollanda	Hollanda Açık Üniversitesi ilk öğrencilerini kabul etti.
1989	Hindistan	Halka yükseköğretim seviyesinde eğitim için Açık Okul (Open School) kuruldu.

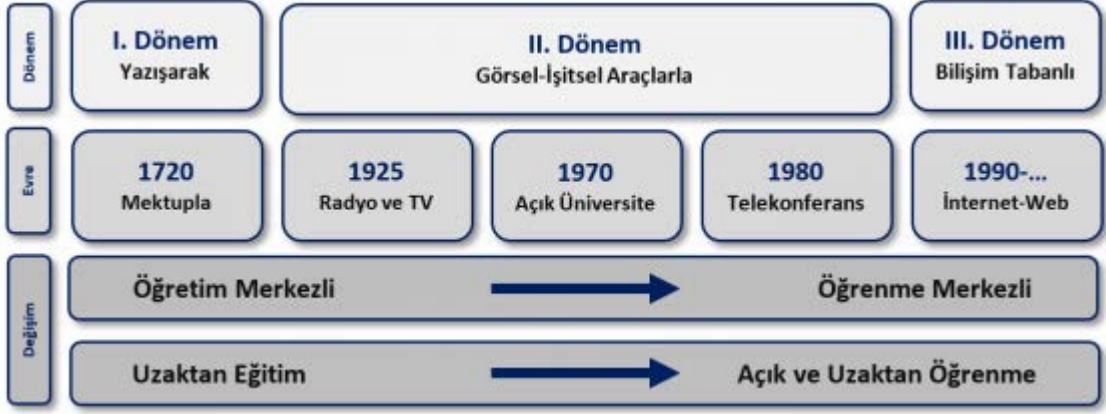
2.1.2. Web Tabanlı Uzaktan Eğitim ve Öğrenme Yönetim Sistemleri

Birkaç yüzyıl önce yazılı materyaller kullanılarak başlayan uzaktan eğitimi, 20. Yüzyılda işitsel ve görsel materyallerin icadından sonra çok daha geniş kitlelere ulaştırma imkânı doğmuştur. 1900'lü yılların başında radyo ile işitsel, ardından televizyonun keşfedilmesiyle uzaktan eğitimde ilk defa görsel materyaller kullanılmaya başlanmıştır. 1900'lü yılların son çeyreğinde ise iletişim teknolojilerinin çok hızlı gelişmesi, bilgisayarları ve interneti her alanda olduğu gibi

uzaktan eğitimde de kullanılır duruma getirmiştir. Bu durum, uzaktan eğitimde web tabanlı uzaktan eğitim kavramını oluşturmuştur. Uzaktan eğitim, öğrenen ile öğretenin bir arada olmadığı eğitim şekli olarak tanımlanmıştır. Web'in tanımı ise Uzaktan Eğitim Sözlüğü'ndeki tanımıyla; internet üzerinde yayınlanan birbirleriyle bağlantılı hiper ortam dökümanlarından oluşan bir bilgi sistemidir (Uzaktan Eğitim Sözlüğü, 2019). Daha geniş olarak tanımlamak istenirse; internet üzerinde çalışan birbirine bağlı birçok servisten oluşan (www, ftp, telnet, mail, irc gibi) bir bilgi sistemidir. İnternet tarayıcı sayfaları olan çeşitli yazılımlar aracılığıyla görüntülenen web sayfaları içinde yazı, resim, video, ses dosyası ve dokümanları bulunabilir, ayrıca diğer web sayfalarına bağlantılar bulunabilir.

Moore ve Kearsley (2011), uzaktan eğitimin tarihsel gelişimini kullanılan teknolojiler çerçevesinde beş aşamada inceler: Mektup ile eğitim, radyo ve televizyon yayınları, açık öğretim veren üniversiteler, telekonferans yöntemleri ve internet teknolojileri. İlk aşama mektupla yazılı metinler kullanılmakta, ikinci aşamada radyo ve televizyon vasıtasıyla işitsel ve görsel eğitimler verilmektedir. Üçüncü aşamada, iletişim teknolojilerinden farklı olarak eğitim kurumları ile açık öğretim veren üniversiteler kurulmuştur. Dördüncü aşamada yer alan telekonferans yönteminde ise, 1980'lerde uydu, telefon ve bilgisayar ağları ile sesli ve video konferans yöntemi ile eşzamanlı karşılıklı etkileşimli dersler yapılmıştır. Uzaktan eğitimin Uzaktan eğitimin son aşamasında internet teknolojileri (web tabanlı uzaktan eğitim uygulamaları) ile üniversitelerde çevrimiçi öğrenme ortamları yer almaktadır (Cabı & Ersoy, 2017).

Şekil 2.1'de Bozkurt (2017) uzaktan eğitimin evrelerini tarihsel dönemlerle göstermiştir. Web tabanlı uzaktan eğitim, internet ile iletişimin sağlandığı, bilişim tabanlı eğitim evresinde yer almaktadır ve 1990'lardan sonra hayatımıza girmiştir.

Şekil 2.1: Uzaktan eğitimin dönem ve evreleri (Bozkurt, 2017).

Web tabanlı uzaktan eğitimi Al ve Madran(2004), internet altyapısını kullanan tüm eğitim modellerini kapsayan genel bir yaklaşım olarak tanımlamaktadır. Geleneksel mektuplaşmanın yerini alan elektronik postalar, basılı kaynaklara alternatif oluşturan elektronik kitaplar, internet ağlarını kullanan telekonferans görüşmeleri internete dayanan uzaktan eğitimin birer parçasıdır. Günümüzde bu modeller içinde en yaygın olarak kullanılan model ise Web Tabanlı Uzaktan Eğitim (WTUE) modelidir. Web tabanlı uzaktan eğitimde internete dayanan uzaktan eğitim şekillerinin hepsinden yararlanılmaktadır. Ders içeriklerine ulaşmak için HTML tabanlı web sayfaları düzenlenmekte, iletişim için elektronik postalardan faydalanılmakta, öğrenci-öğretmen veya öğrenci-öğrenci etkileşiminin sağlanması için sanal ortamda tartışma grupları oluşturulmakta veya sohbet programlarından yararlanma olanağı bulunmaktadır.

Web tabanlı eğitim, asenkron (eşzamanlı olmayan veya çevrimdışı) ve senkron (eşzamanlı veya çevrimiçi) olarak ikiye ayrılmaktadır. Öğrenci ve öğretmenin aynı zaman diliminde bulunmadığı, öğrencinin ders videolarını istediği zaman kayıttan izleyebildiği veya sanal ortamdaki ders dokümanlarını istediği zaman okuyabildiği uzaktan eğitim şekli asenkron (eş zamanlı olmayan) olarak tanımlanır. Senkron eğitimde ise öğrenci ve öğretmen farklı mekânlardadır, ancak aynı zaman diliminde sanal bir platformda bir araya gelerek ders işlenir. Öğretmen ve öğrenci karşılıklı olarak çevrimiçi iletişim halindedirler. Senkron eğitimde dersler asenkron eğitimde olduğu gibi daha sonra kayıttan tekrar izlenebilir.

Web tabanlı uzaktan eğitim yerine e-öğrenme, bilgisayar destekli eğitim, web tabanlı eğitim, çevrimiçi öğrenme, çevrimiçi eğitim gibi kavramlar da kullanılmaktadır. Anlık iletişim içinde

bulunulmasa bile çevrimdışı eğitim, çevrimdışı öğrenme, çevrimdışı öğretim, uzaktan eğitim, uzaktan öğretim, uzaktan öğrenim gibi kavramlar da günümüzde web altyapısı kullanılarak yapılan eğitim yöntemleridir. Ayrıca mobil öğrenme kavramı web tabanlı uzaktan eğitim yöntemlerinden biri olarak gelişen teknolojilerin hayatımıza kazandırdığı kolaylıklardan biridir. Bu kavramların hepsi genel anlamıyla öğrenen ile öğretenin fiziksel olarak farklı yerde olduğu ve internet teknolojilerinin eğitim aracı olarak kullanıldığı birer eğitim biçimi olarak düşünülebilir.

Web tabanlı eğitim uygulamaları kişiye özel kullanılan ev ve okul ortamlarındaki bilgisayarlar ve mobil cihazlar haricinde, sabit dijital ekranlar kullanılarak kamuya açık yerler olan; meydanlar, otobüs durakları, ulaşım araçlarının içine yerleştirilen ekranlar ve otoyollarda yerel yönetimler tarafından halkı eğitici ve bilinçlendirici içerikler için günümüzde sıkça kullanılmaktadır.

Özmen ve Gediz de (2002) Uzaktan Eğitimi, öğretim elemanı ve öğrencilerin bulunduğu ortamların fiziksel olarak ayırık olduğu durumlarda, yardımcı mekanizmalar kullanılarak (mektup, elektronik cihazlar gibi) yapılan eğitim olarak tanımlamaktadır. Ayrıca, ilk uzaktan eğitim modellerinde ders içeriklerinin tamamen posta ile öğrencilere iletilindiğini, günümüzde ise yoğun olarak elektronik ortamların kullanılmakta olduğunu belirtmişlerdir.

Web tabanlı uzaktan eğitim uygulamalarında öğretici ve öğrencinin bulunduğu elektronik ortamın oluşturulabilmesi için bir öğrenme sistemi yazılımı kullanmak gereklidir. Bu amaçla pek çok uzaktan öğrenme yönetim sistemleri (ÖYS) geliştirilmiştir. “Learning Management Systems”den (LMS) Türkçeye çevrilen kavram için ulusal alan yazında “Öğrenim Yönetim Sistemleri” (ÖYS), “Öğretim Yönetim Sistemleri” veya “Eğitim Yönetim Sistemleri” kavramları kullanılmaktadır.

Uzaktan eğitimde kullanılan eğitim yönetim sistemleri uzaktan eğitim faaliyetlerini kolaylaştırmak ve daha sistematik, planlı bir şekilde gerçekleştirmek amacıyla kullanılmaktadır. Bu öğrenme yönetim sistemleri aracılığıyla eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmekte, değerlendirilmekte ve izlenebilmektedir. Bu nedenle öğrenme yönetim sistemleri sürekli olarak geliştirilebilen sistemlerdir (Duran ve diğ., 2006).

Öğrenme Yönetim Sistemleri (ÖYS), Anadolu Üniversitesi web sayfasında (2019) yer alan Uzaktan Öğrenme Sözlüğü’nde; “Öğretim elemanı, öğrenen ve sistem yöneticilerinin çevrimiçi

öğrenme servislerini barındırabilmesi, paylaşabilmesi, düzenleyebilmesi gibi işlemleri belli araçlar, içerikler, iletişim araçları, kullanıcı grupları bağlamında gerçekleştirebilmesini sağlayan web tabanlı ortamlardır.” olarak tanımlanmıştır.

Öğrenme yönetim sistemleri web tabanlı eğitim ortamlarının koordinasyonunu ve yönetimini sağlar. Sanal sınıflarda; öğretmen web kamerası önünde ilgili dersin sunumu için kendi ortamında sanal sınıf ortamına girer. Öğrenciler farklı mekânlarda kendilerine ait görüntüleme cihazlarıyla ders saatinde buldukları yerden dersi izler. Derslere katılan her bir öğrencinin kendi kullanıcı adları ve şifreleri bulunur ve bu kayıt bilgileri ile derse bağlanırlar. Öğrenciler birbirleri ile veya öğretmen ile yazışarak iletişimde bulunabilir. Ders sunum ve sınav dokümanları sisteme yüklenir. Bu sistemde; öğrencinin sisteme girişi, sisteme ne zaman bağlandığı, ne kadar süre derse katıldığı, hangi ders notlarını incelediği, hangi sınav ve ödevleri tamamladığı gibi bilgilerin kaydı tutulabilir. Öğrencinin başarı durumu gözlemlenebilir, sınav notları kaydedilebilir ve çeşitli istatistikî bilgiler alınabilir. Canlı ders süreleri dışında da öğrenci istediği zaman diliminde ders kaydını izleyebilir.

Uzaktan eğitim uygulamaları için günümüzde açık kaynak kodlu öğrenme yönetim yazılımları kullanılmaktadır. Bu yazılımlar kullanıcılar tarafından geliştirilebilir olmalarından dolayı çok tercih edilmektedir. Ancak ticari olarak uzaktan eğitim yazılımları geliştiren şirketler de bulunmaktadır. Blackboard, eCollege, It's learning, eLeaP, Angel Learning, Desire2Learn yazılımlarını ticari yazılımlara örnek olarak verebiliriz. Açık kaynak kodlu yazılımlardan bazıları ise, Docebo, Moodle, Sakai, LON-CAPA, eStudy, ATutor, Claroline, Dokeos, eFront, ILIAS, OLAT, Bodington, Drupal, LAMS, DotLRN, eLedge, Openelms, Fle3 olarak sıralanabilir (Ozan, 2008).

2.1.3. Web Tabanlı Uzaktan Eğitimde Verimlilik

Verimlilik genel olarak üretim süreçlerindeki girdiler ile çıktılar arasındaki farkı ifade eden bir kavram olarak kullanılır. Endüstride mal veya hizmet üretimi için kullanılan hammadde, sermaye, iş gücü gibi girdilerden elde edilen kaliteli ürün ve hizmet ile kazancın oranı girdilere göre ne kadar fazla ise verimlilik de o oranda yüksek olmaktadır. Verimliliğin sadece elle tutulabilir, gözle görülebilir kavramlar olarak tanımlanması yeterli değildir. Elde edilmek istenen sonuçlara ulaşmak için harcanan zaman da en az diğer etkenler kadar verimlilik ile sıkı bir bağlantı içindedir.

Eğitimde verimlilikte de endüstrideki verimlilikte olduğu gibi amaçlanan faydanın büyüklüğu önemlidir. Eğitim kavramını oluşturan unsurlar olan öğrenciler, eğitmenlerin eğitim faaliyetleri için kullandıkları eğitim araçlarının etkili kullanımı, zaman ve mekan ile planlamaların uygunluğu eğitimin verimliliğini artıracaktır. Eğitimde internetin ve web tabanlı teknolojilerin kullanımı birçok yönden etkilidir; eğitim araçlarının ve materyallerinin güncellemeler ile uzun yıllar kullanılmasına imkan verdiği eğitim malzemeleri tasarrufu, soyut olarak bilginin her kesimden ve her yaştan bireye ulaşabilmesi, zaman ve mekan tasarrufu gibi faydalar bunlara örnek olarak gösterilebilir.

Çakırer (2002) ülkelerin eğitim politikalarını belirlerken artık daha küresel düşünmeleri, küresel pazarda rekabet edebilme becerisine sahip olabilmek için alanında uzman insan yetiştirilmesi gerektiğini belirtmektedir. İnternet teknolojileri ekonomi, tüketici davranışları eğitim ve insan yaşamını birçok yönden derinden etkilemiştir. İnternet bilginin paylaşıldığı, insanların kendilerini geliştirme fırsatı buldukları ortamlar olarak hayatımızda yer almaktadır. Bu nedenle insanlar hayat boyu öğrenme ile kendilerine ve ülkeye katma değer oluşturma imkanına internetle kolaylıkla sahip olabilmektedirler. Rekabetin arttığı küresel dünyada yetenekli insan ihtiacı ve öğrenmenin devam eden bir süreç haline gelmesi interneti ve internetin sağladığı olanaklardan biri olan uzaktan eğitime ihtiyacı artırmaktadır.

Uzaktan eğitimin uygulamalarının eğitim sistemine sağlayacağı başlıca avantajlarından bazıları şunlardır:

1. Küreselleşme süreci ve yaşanan teknolojik yenilikler ticarete uluslararası rekabetin artmasına, bu da tüm ülkelerin alanında nitelikli insan gücüne daha fazla ihtiyaç duyulmasına neden olmaktadır. Elektronik öğrenimin eğitiminde uygulanması ülkede çalışan tüm insan gücü profiline küresel standartlara uymasını sağlayacaktır.
2. Koç (2015), teknolojik gelişmelerin eğitimde kullanılmasıyla uzaktan eğitim uygulamalarının eğitimde maliyet avantajı ve yüksek kalitede, çağdaş eğitim standartlarında eğitim olanağı sağladığını belirterek Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir araştırma örneğini vermektedir; bulgulara göre bilgisayar destekli eğitim, geleneksel sınıf eğitimine kıyasla % 30 daha az maliyetle ve % 40 daha az zaman kullanarak, % 30 daha etkin eğitim sağlamaktadır.

3. Yapılan araştırmalara göre, günümüzde birçok işletme işe aldıkları elemanlara yeniden eğitme gereği duymaktadır. Uzaktan eğitim uygulamaları işletmelerin bu ihtiyaçlarını karşılamak için olanaklar sağlamakta, işletmelerin iş gücü, maliyet ve zaman kaybı ortadan kaldırmaktadır.

4. Türkiye’de eğitim giderek paralı hale geldiği günümüzde, uzaktan eğitim maliyet avantajıyla eğitime çok paralar aktarılmadan bilgiye erişimi ve bilgiyi kullanmayı öğreten eğitim modeline geçişi sağlayacaktır.

5. Koç’un (2015) nemine değindiği bir diğer konu da; eğitim sisteminde ağdaş eğitim teknolojilerinin uygulanmasının eğitiminin katma değerini artırarak eğitimin marjinal verimliliğini yükseltmesidir. Yükselen eğitim kalitesi ve verimliliğiyle birlikte eğitimin niteliği de aynı oranda yükselerek, uluslararası standartlar yakalanabilecektir.

Uzaktan eğitim, yaşam boyunca her yaşta ve her alanda eğitim seviyesinin yükseltilmesine doğrudan katkı sağlayan eğitim yöntemi olduğu kadar, nitelikli iş gücü ile istihdamın artmasına ve ülkelerin kalkınması için çok önemli olan ekonomiye dolaylı yoldan katkı sağlayan uygulamalardır. Eğitim sisteminin iyi olduğu oranda bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik kalkınma ve kazanımlar daha iyi seviyede olacaktır. Günümüzün eğitim ihtiyaçları ve geleceğin eğitim sistemi öngörüsü doğrultusunda belirlenecek uzaktan eğitim yatırımları eğitimde verimliliğini artırmasına katkı sağlayacaktır.

2.1.4. Türkiye’de Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Uygulamaları

Türkiye’de ilk uzaktan eğitim kavramı 1927 yılında konuşılmaya başlanmış ancak uygulanamamış, fikir olarak kalmıştır. İlk uzaktan uygulamayı 1956 yılında Ankara Üniversitesi Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü başlatmıştır. Bu uygulamada o yıllarda banka çalışanlarına mektupla eğitim verilmiştir (Kaya, 2002).

Türkiye’de yükseköğretimde ilk uzaktan eğitim uygulaması, Eskişehir niversitesi açık ğretim programları ile başlamıştır. Türk yksekğretimini düzenleyen 6 Kasım 1981 tarih ve 2547 sayılı Kanun’un 5 ve 12. maddeleri³, Türk niversitelerine sürekli ve açıköğretim yapmak hakkını tanımıştır. 20 Temmuz 1982’de bu eğitim görev teknolojik ve bilimsel eksikliklerini

³ <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/17506.pdf>

çok kısa sürede tamamlayan Anadolu Üniversitesine verilmiştir. Böylece Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi ülke düzeyinde açıköğretim hizmeti uzaktan öğretim hizmeti ile görevlendirilmiştir (Anadolu Üniversitesi, 2019). Türkiye’de web tabanlı uzaktan eğitim uygulamalarının öncüsü olan Eskişehir Anadolu Üniversitesinden sonra diğer üniversiteler de uzaktan eğitim uygulamalarını geliştirme çalışmalarına başlamıştır.

Web tabanlı uzaktan eğitim çalışmalarının başlatılması adımını ise Türkiye’de Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) atmıştır. 1996 yılında ODTÜ bünyesinde Enformatik Enstitüsü kurulmuş ve öğrencilerin bilişim alanında kendilerini geliştirmeleri, çeşitli alanlarda diploma, sertifika almaları amaçlanmıştır. ODTÜ’de yürütülen uzaktan eğitim çalışmalarının bazıları öğretim elemanlarıyla yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Ancak eğitim programlarının tamamında uzaktan eğitim metodu kullanılmıştır (Çukadar & Çelik, 2003).

1996 yılından sonra Türkiye’de internet ve web tabanlı uzaktan eğitim alanında gelişmelerin kronolojik listesi Tablo 2.2’de bulunmaktadır.

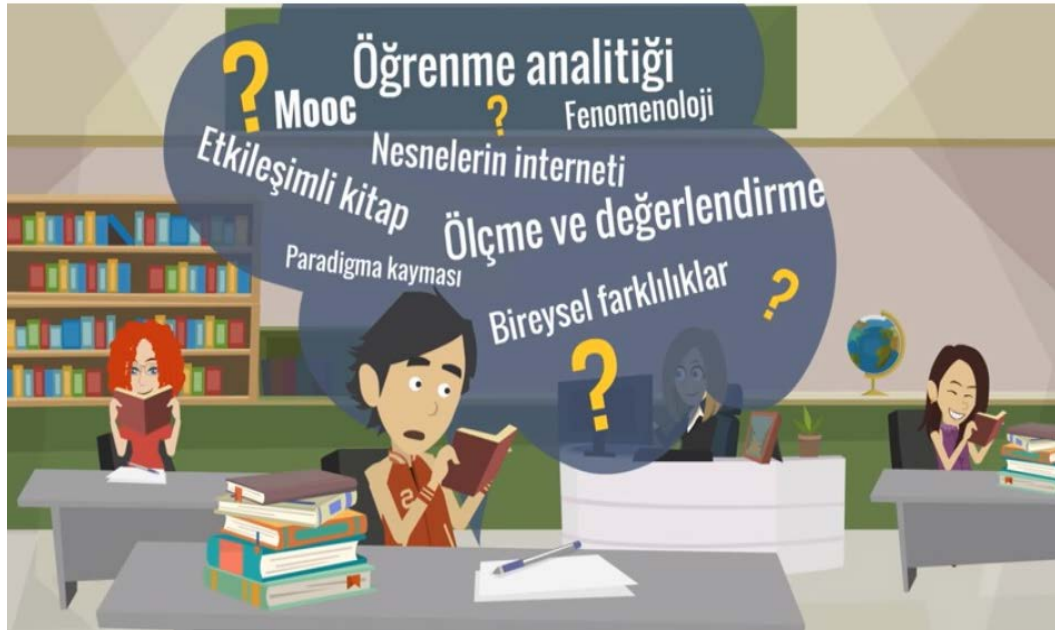
Tablo 2. 2: Türkiye’de uzaktan eğitim: 4. Dönem Bilişim tabanlı: İnternet-Web (1996-...) (Bozkurt, 2017)

1996	Bilkent Üniversitesi’nin video konferans sistemi ile ABD’den ders vermeye başlaması
1996	ODTÜ Enformatik Enstitüsü’nün uzaktan eğitim çalışmalarını başlatması
1996	İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Uzaktan Öğretim Merkezi’nin (UZEM) kurulması
1996	Anadolu Üniversitesi’nin ‘Mega Üniversite’ olması
1997	Açık İlköğretim Okulu’nun kurulması
1997	TÜBİTAK-BİLTEN UE Fizibilite Çalışması ve Raporu
1998	Anadolu Üniversitesi’nden Kazakistan Ahmet Yesevi Üniversitesi’ne video konferans ile ders yapılması
1998	ODTÜ’de ‘IDE-A’(İnternet’e Dayalı Eğitim Asenkron) Projesi
1999	Akademik Bilişim konferanslarının başlaması
1999	Üniversitelerarası İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yükseköğretim Yönetmeliği’nin yayınlanması
1999	YÖK Enformatik Milli Komitesi’nin oluşturulması
1999	Fırat Üniversitesi’nin çevrimiçi ortamda ders yayınlamaya başlaması
1999	Ahmet Yesevi Üniversitesi’nin uzaktan yüksek lisans derslerini vermeye başlaması
1999	Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Tezli Yüksek Lisans Programı’nın başlaması
2000	The Turkish Online Journal of Distance Education (TOJDE) dergisinin yayın hayatına başlaması
2000	İstanbul Bilgi Üniversitesi’nde e-MBA programının başlaması
2000	Sakarya Üniversitesi’nin uzaktan eğitim çalışmalarına başlaması
2001	Türkiye’nin internete dayalı ilk önlisans programı olarak Bilgi Yönetimi Programı’nın başlaması
2001	Açıköğretim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı’nın başlaması
2001	Ahmet Yesevi Üniversitesi’nde çevrimiçi uzaktan eğitim faaliyetlerinin başlaması
2002	The Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET) dergisinin yayın hayatına başlaması

Tablo 2.2 (Devam): Türkiye’de uzaktan eğitim: IV. Dönem Bilişim tabanlı: İnternet-Web (1996-...) (Bozkurt, 2017)

2005	YÖK Uzaktan Eğitim Komisyonu’nun kurulması
2006	Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı’na bağlı Türkiye’nin ilk ‘Uzaktan Eğitim Doktora Programı’nın açılması
2007	Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Türkçe Sertifika Programı’nın başlaması
2009	İstanbul Üniversitesi (İÜ) Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi (AUZEF) uzaktan eğitim programları
2009	Atatürk Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi’nin (ATAUZEM) kurulması
2010	İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Açıköğretim Programları
2010	Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi (ATAAOF) kurulması
2011	Yükseköğretimde 25.02.2011 tarihli torba yasadaki 44. ve 46. Maddeler ile uzaktan eğitimin yasal olarak meşrulaşması
2012	Uzaktan Eğitim Ulusal Sorunlar Çalıştayı
2013	Anadolu Üniversitesi’nin ‘Akadema’, Atatürk Üniversitesi’nin ise ‘Atademix’ ile Kitlesel Açık Çevrimiçi Dersleri başlatması
2014	Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Uzaktan Eğitim Anabilim Dalına bağlı Türkiye’de ilk defa Uzaktan Eğitim Online Tezsiz Yüksek Lisans Programı’nın başlaması
2015	Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi’nin (AUAd) yayın hayatına başlaması
2015	Açık ve Uzaktan Öğrenme disiplinin Üniversitelerarası Kurul tarafından doçentlik alanı olarak kabul edilmesi
2016	Uzaktan eğitim sözlüğünün oluşturulması ve çevrimiçi olarak erişime açılması

Anadolu Üniversitesi web sayfasında Açık ve Uzaktan Öğrenme Sözlüğü Mayıs 2016 tarihinde internet tabanlı olarak yayınlanmaya başlamıştır. Açık ve Uzaktan Öğrenme alanına ilgi duyan herkesin yararlanabileceği Açık ve Uzaktan Öğrenme Sözlüğü, kullanıcılar tarafından yeni sözcükler ve tanımlar eklenebilme özelliğine de sahiptir. (Anadolu Üniversitesi, 2019).

Şekil 2.2: Açık ve Uzaktan Öğrenme Sözlüğü tanıtım videosundan bir kesit.

Şekil 2.2'de Anadolu Üniversitesi web sayfasında (2019) bulunan Açık ve Uzaktan Öğrenme Sözlüğünün tanıtım videosundan bir kesit görülmektedir.

2.2. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ'NDE WEB TABANLI UZAKTAN EĞİTİM

2.2.1. İstanbul Üniversitesi'nde Web Tabanlı Uzaktan Eğitimin Tarihçesi

Türkiye'nin ilk üniversitesi olan İstanbul Üniversitesi'nde uzaktan eğitim ile ilgili ilk kurumsal yapı olan İstanbul Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi (İSUZEM) 20 Ağustos 2009 tarihinde kurulmuştur. İSUZEM bünyesinde 2009-2010 öğretim yılında İktisat, İşletme, Gazetecilik, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Radyo Televizyon ve Sinema, Türk Dili ve Edebiyatı lisans programları ile Adalet Meslek Yüksekokulu'na bağlı Adalet ön lisans programı olmak üzere 7 uzaktan eğitim programı faaliyete geçmiştir. İSUZEM ayrıca, İstanbul Üniversitesi'nde örgün ve ikinci eğitim programlarında uzaktan eğitim yöntemiyle okutulan ortak dersler olan Türk Dili, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ve Yabancı Dil derslerine çevrimiçi olarak uzaktan eğitim altyapı hizmetini vermeye başlamıştır. Bu hizmetler, çevrimiçi ders desteği, ders materyali hazırlama, sınav uygulamaları gibi hizmetler olup, programlarda okuyan öğrencilerin tüm öğrenci işleri süreçleri ilgili programın bağlı olduğu fakülte, enstitü veya yüksekokul tarafından yürütülmektedir.

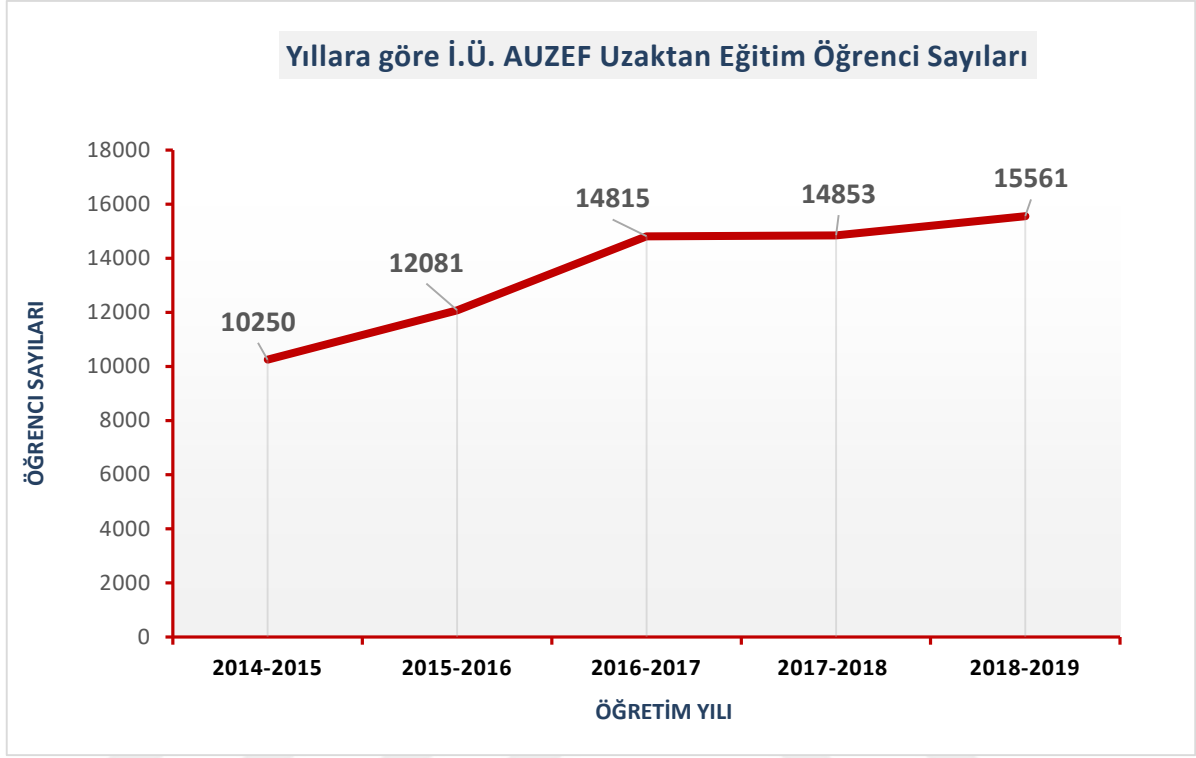
İstanbul Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı olarak Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi" (İ.Ü. AUZEF) kurulması kararı, 28 Nisan 2010 tarihli ve 27565 sayılı Resmî Gazete⁴'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. AUZEF, fakülte bünyesinde ilk defa 2011-2012 öğretim yılında açıköğretim ve uzaktan eğitim öğrencisi kayıtlarına başlamıştır.

İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi hem açıköğretim hem de uzaktan eğitim kapsamında öğrenci kabul eden fakülte olması özelliğiyle Türkiye'deki tek açık ve uzaktan öğretim hizmeti veren fakültedir. Açılan ilk açıköğretim programları Coğrafya ve Felsefe'dir.

2018-2019 öğretim yılı itibariyle İ.Ü. AUZEF 19 Lisans, 17 Ön Lisans ve 7 Lisans Tamamlama programını eğitim vermektedir. Bu programların 18'i AUZEF'e bağlı uzaktan öğretim, 23'ü açıköğretim, 2'si diğer fakültelele bağlı uzaktan öğretim programlarıdır.

⁴ <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/04/20100428.htm>

AUZEF tüm öğrencilerine dünyanın her yerinde, internet üzerinden İstanbul Üniversitesi standartları ile öğretim görme ve mezun olma fırsatı sunmaktadır.

Şekil 2.3: 2014-2015 ve 2018-2019 öğretim yılları arasında İ.Ü. AUZEF uzaktan eğitim öğrenci sayıları.

Şekil 2.3'te 2014-2015 öğretim yılından 2018-2019 öğretim yılına kadar İ.Ü. AUZEF'e kayıt yaptırmış bulunan uzaktan eğitim öğrenci sayıları yer almaktadır. Şekilde yıllara göre uzaktan eğitim öğrenci sayısının arttığı bir grafik izlenmektedir (YÖK, 2019).⁵

2.2.2. İstanbul Üniversitesi AUZEF Açık ve Uzaktan Eğitim Programları

İstanbul Üniversitesi AUZEF'in kurulmasının ardından ilk olarak 2011-2012 öğretim yılında açıköğretim programlarına öğrenci alınmaya başlanmış ve program sayısı 12 Lisans, 3 Ön Lisans ve 2 Lisans Tamamlama, 2 Yüksek Lisans olarak artmıştır. Bu programların 2'si Açıköğretim programıdır (Tablo 2.3).

⁵ Kaynak: www.yok.gov.tr. Son erişim: 16.06.2019. www.yok.gov.tr web sayfasında 2013-2014 öğretim yılı ve öncesinde uzaktan eğitim ve açıköğretim öğrenci sayıları birlikte verildiğinden Şekil 2.4'te uzaktan eğitim öğrenci sayıları 2014-2015 öğretim yılı itibarıyla verilmiştir.

Tablo 2.3: 2011-2012 Öğretim Yılı İ.Ü. AUZEF Açık ve Uzaktan Eğitim Programları.

Uzaktan Eğitim	Ön Lisans	Bankacılık ve Sigortacılık
		Dış Ticaret
	Lisans	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği
		Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri
		Ekonometri
		Gazetecilik
		Halkla İlişkiler ve Tanıtım
		İktisat
		İşletme
		Maliye
		Radyo Televizyon ve Sinema
		Türk Dili ve Edebiyatı
	Lisans Tamamlama	Endüstri Mühendisliği
Diğer Fakülterle Bağlı Ön Lisans	Adalet MYO	
Diğer Fakülterle Bağlı Lisans Tamamlama	İlahiyat	
Yüksek Lisans	Enformatik	
	Kültürel Miras Alanlarının Yönetimi	
Açık Öğretim	Lisans	Coğrafya
		Felsefe

2018-2019 öğretim yılı itibariyle İ.Ü. AUZEF bünyesinde 19 Lisans, 17 Ön Lisans ve 7 Lisans Tamamlama programı eğitim vermektedir. Programların 18'i AUZEF'e bağlı uzaktan öğretim, 2'si diğer fakülterle bağlı uzaktan öğretim ve 23'ü açıköğretim programıdır (Tablo 2.4).

Tablo 2.4: 2018-2019 Öğretim Yılı İ.Ü. AUZEF Açık ve Uzaktan Eğitim Programları.

Uzaktan Eğitim	Ön Lisans	Acil Durum ve Afet Yönetimi
		Bankacılık ve Sigortacılık
		Coğrafi Bilgi Sistemleri
		Çocuk Gelişimi
		Dış Ticaret
		İş Sağlığı ve Güvenliği
		Medya ve İletişim
	Lisans	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri
		Gazetecilik
		Halkla İlişkiler ve Tanıtım
		Kamu Yönetimi
		İktisat
		İşletme
		Maliye
Lisans Tamamlama	Endüstri Mühendisliği	
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	
Diğer Fakültelelere Bağlı Lisans Tamamlama	İlahiyat	
Açık Öğretim	Ön Lisans	Adalet
		Hukuk Büro Yönetimi ve Sekreterliği
		Kültürel Miras ve Turizm
		Perakende Satış ve Mağaza Yönetimi
		Sağlık Kurumları İşletmeciliği
		Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği
		Sosyal Hizmetler
	Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik	
	Yaşlı Bakımı	
	Lisans	Coğrafya
		Çocuk Gelişimi
		Felsefe
		İktisat
		İnsan Kaynakları Yönetimi
İş Sağlığı ve Güvenliği		
İşletme		
Sosyoloji		
Tarih		
Lisans Tamamlama	Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi	
	Acil Yardım ve Afet Yönetimi	
	Hemşirelik	
	Sağlık Yönetimi	
		Sosyal Hizmet

İ.Ü. AUZEF bünyesindeki ön lisans, lisans, lisans tamamlama ve diğer fakülterle ilgili uzaktan eğitim programları dışında diğer fakülte ve bölümlere bağlı lisansüstü uzaktan eğitim programlarına altyapı ve uygulama desteği vermektedir. 2018-2019 öğretim yılı itibariyle bu programlar:

Mühendislik ve Teknoloji Yönetimi YL (Tezsiz)

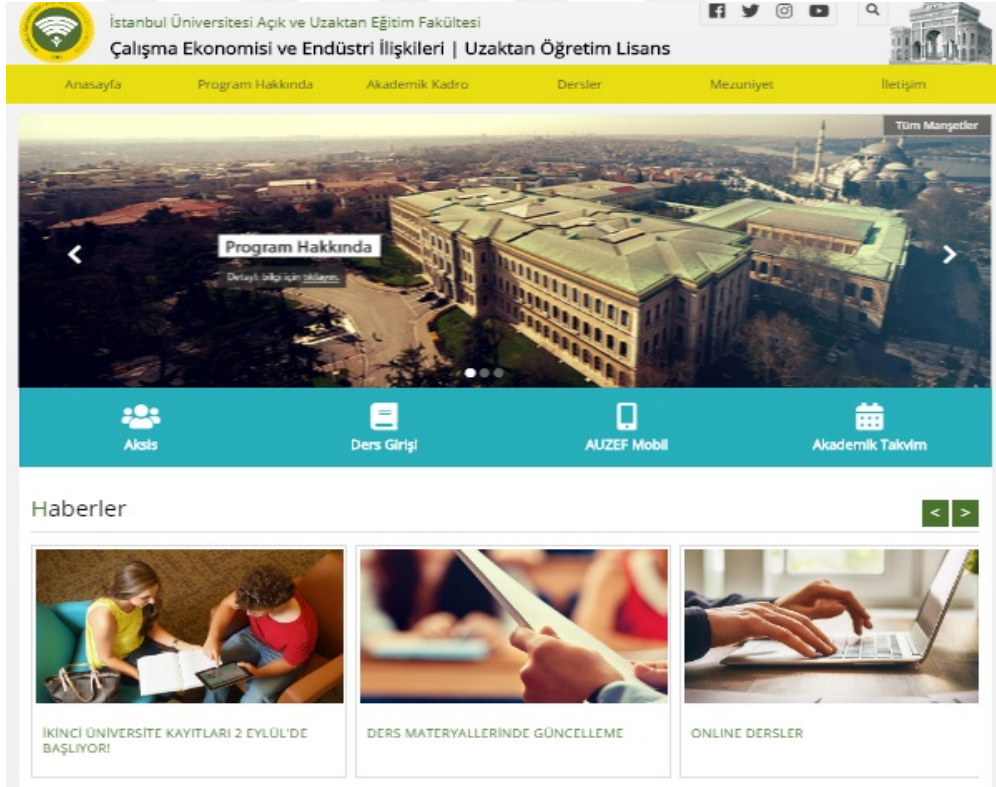
Matematik YL (Tezsiz)

Finans YL (Tezsiz)

İşletme Yöneticiliği (E-MBA) YL (Tezsiz)

Uluslararası İlişkiler YL (Tezsiz)

Türk Dili ve Edebiyatı YL (Tezsiz)

Şekil 2.4: İ.Ü. AUZEF Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Uzaktan Eğitim Lisans Programı web sayfası (2019).

Şekil 2.5'te İ.Ü. AUZEF uzaktan eğitim programlarından Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri lisans programının web sayfasından (2019) bir kesit görülmektedir. AUZEF programlarının her biri için ayrı ayrı hazırlanan web sayfalarında programla ilgili bilgiler, duyurular, haberler ve uzaktan eğitim ders materyallerine erişim linkleri yer almaktadır.

Ayrıca, İstanbul Üniversitesi bünyesinde bulunan tüm yüksekokul, fakülte ve bölümlere bağlı örgün ve ikinci öğretim programlarında zorunlu veya seçmeli ortak ders olarak uzaktan eğitim yöntemiyle eğitim verilen Türk Dili, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Yabancı Dil gibi derslerin altyapı desteğini sağlamaktadır. Personel hizmet içi uzaktan eğitim programları da AUZEF'ten hizmet almaktadır.

İ.Ü. AUZEF öğrencileri kendi koşullarına uygun zorunlu durumu tercih ederek farklı şekillerde kayıt yaptırabilirler:

* YKS (Yükseköğretim Kurumları Sınavı ile Kayıt): Yükseköğretim Kurumları sınavlarına girdikten sonra Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi programları için tercih yapılabilir. Öğrencilerin ÖSYM tarafından yerleştirilmesi durumunda kayıt yaptırılabilir.

* İkinci Üniversite olarak sınavsız kayıt: Herhangi bir üniversitenin lisans programlarından mezun veya öğrenci durumunda olan kişiler İ.Ü. AUZEF lisans ve ön lisans programlarına, ön lisans programlarından mezun veya öğrenciler ise İ.Ü. AUZEF ön lisans programlarına ikinci üniversite kapsamında sınavsız olarak kayıt olabilirler. Sınavsız ikinci üniversite kapsamında yükseköğretim kurumlarının lisans programlarında okuyan veya mezun olan tüm öğrenciler lisans veya ön lisans açıköğretim programlarına, ön lisans programlarında okuyan veya mezun olan tüm öğrenciler ise ön lisans açıköğretim programlarına kayıt yaptırma imkanına sahiptirler (İkinci Üniversitem, 2019).

* DGS: DGS sınavı ile öğrenci alan AUZEF Programları; Halkla İlişkiler ve Tanıtım (Lisans Tamamlama) İşletme (Açıköğretim Lisans), İktisat (Açıköğretim Lisans), Sosyoloji (Açıköğretim Lisans) ve Çocuk Gelişimi (Açıköğretim Lisans) programları olup bu programlar, DGS ile öğrenci kabul etmektedir. Ön lisans programından mezun olan öğrencilerin eğitimlerini lisansa tamamlayabilmek için kayıt yaptıracakları lisans programının mezun oldukları ön lisans programının devamı niteliğinde olması gerekmektedir.

* YÖS: Yabancı uyruklu öğrencilerin AUZEF'e kayıt olabilmesi için Yabancı Öğrenci Sınavına (YÖS) girmesi ve gerekli koşulları yerine getirmeleri gerekmektedir (YÖS, 2019).

* Sağlık Programları Lisans Tamamlama: 2015 yılında İ.Ü. AUZEF bünyesinde açılan 4 sağlık lisans tamamlama programına kayıtlar YÖK tarafından yapılan yerleştirilme ile gerçekleştirilmektedir.

* Yatay Geçiş Sınavı: İstenilen koşulları sağlayan öğrencilerin yatay geçiş ile AUZEF'e kayıt yaptırmak için başvuruda bulunmaları gerekmektedir. Başvuru koşulları ile ilgili detaylı bilgi yatay geçiş başvuru tarihlerinde üniversitenin resmi web sayfasında duyurulmaktadır.

Açık ve uzaktan eğitim sınavları sınav merkezlerinde gözetimli olarak yüz yüze yapılmaktadır. Sınavlar büyük oranda çoktan seçmeli test uygulaması şeklinde yapılmaktadır. Sınavlarda her ders için 20 soru sorulmaktadır. 20 soruluk sınavlarda 30 dakika süre verilmektedir. Uzaktan Öğretim programlarının bazılarında çoktan seçmeli sınav tipinin dışında klasik ve sözlü sınav uygulaması yapılabilmektedir. Önceki yıllarda sadece belirli merkezlerde yapılan AUZEF sınavları günümüzde 82 Şehir ve 89 merkezde gerçekleştirilmektedir.⁶

İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi önlisans, lisans ve diğer fakültelere bağlı web tabanlı uzaktan eğitim uygulamalarına en son "Hayat Boyu Öğrenme" uzaktan eğitim programlarını eklenmiştir. AUZEF Hayat Boyu Öğrenme sistemi İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi bünyesinde Kasım 2018 tarihinde kurulmuştur. AUZEF Hayat Boyu Öğrenme sistemi herhangi bir koşul gerektirmeksizin ve ücretsiz olarak tüm topluma hizmet sunmaktadır. Hayat boyu öğrenme sisteminin kuruluş amacı günümüz dünyasında bilginin kazandığı anlam üzerine inşa edilmiştir. Toplumun öğrenme ihtiyaçlarını anlayan; planlı, sistematik ve teknolojik altyapı ile gelişmiş bir öğrenme deneyimi sunmak öncelikli hedefidir. AUZEF Hayat Boyu Öğrenme sistemi bireylerin en çok ihtiyaç duyduğu bilgileri ilgili konunun uzmanlarıyla kurduğu işbirlikleri ile çevrimiçi öğrenme sistemi aracılığıyla topluma sunmaktadır (İ.Ü. AUZEF, 2019).

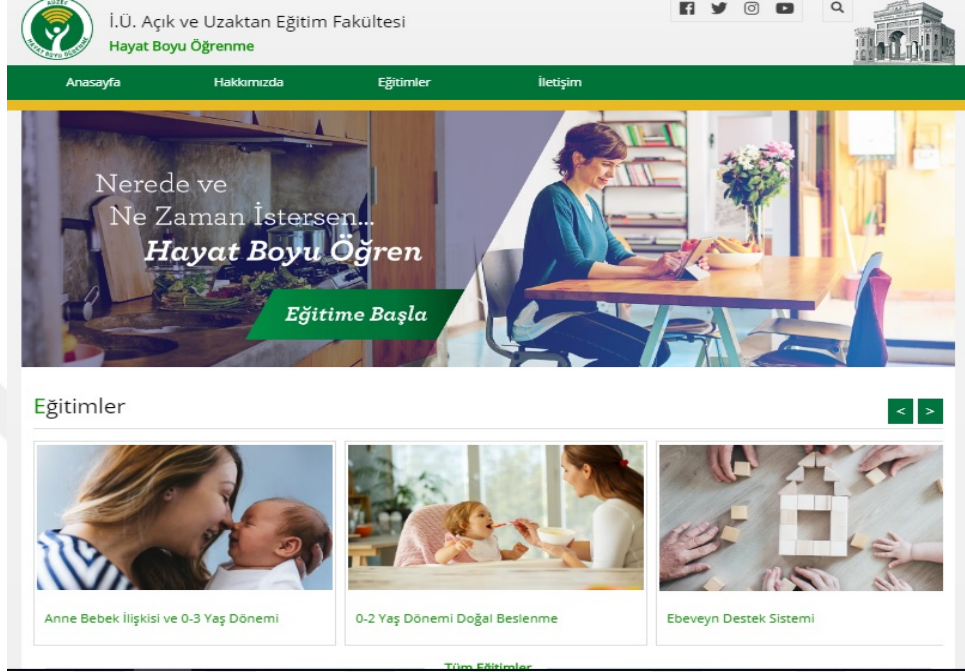
AUZEF Hayat Boyu Öğrenme sisteminde sunulan eğitimler:

- Anne Bebek İlişkisi ve 0-3 Yaş Dönemi
- 0-2 Yaş Dönemi Doğal Beslenme

⁶ İlahiyat Lisans Tamamlama programında bazı uygulamalı derslerin sınavları sadece İstanbul'da yapılmaktadır.

- Ebeveyn Destek Sistemi

Şekil 2.6'da İ.Ü. AUZEF Hayat Boyu Öğrenme platformu web sayfası (2019) görülmektedir.

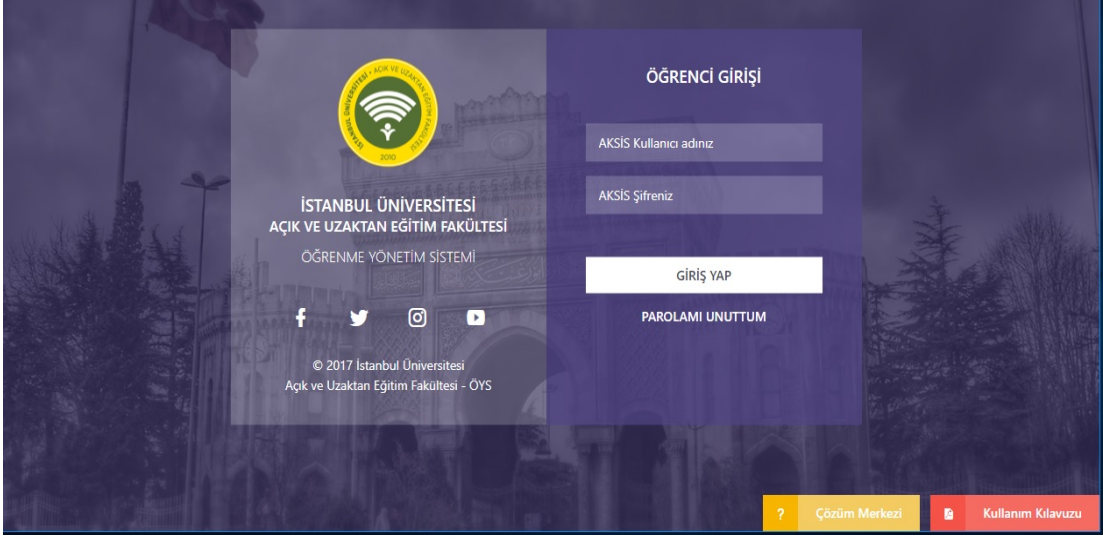

Şekil 2.5: İ.Ü. AUZEF Hayat Boyu Öğrenme web sayfası (2019).

AUZEF, Hayat Boyu Öğrenme programlarında verilen eğitimleri web sayfası üzerinden kullanıcı kaydını oluşturan herkese ücretsiz olarak takip etme olanağı sunmaktadır.

2.2.3. İstanbul Üniversitesi AUZEF Ders Materyalleri ve Sosyal Medya Ağları

İstanbul Üniversitesi AUZEF öğrencileri ders materyallerine internet üzerinden erişim ile zaman ve mekandan bağımsız olarak ders çalışabilme olanağına sahiptir. Öğrenme yönetim sistemi üzerinden bir ders ders notu, ders videosu, ders sunumu, soru çözüm videoları, ünite soruları olmak üzere beş farklı içerikle sunulmaktadır. AUZEF mobil uygulaması ile cep telefonu veya tablet üzerinden ders materyallerine ulaşılabilir. İnteraktif ünite sonu soruları ve anlaşılmayan sorular için ders hocalarının yanıtladığı soru çözüm videoları ders çalışmaları için yardımcı materyaller olarak sunulmaktadır.

Şekil 2.6: İ.Ü. AUZEF Öğrenme Yönetim Sistemi öğrenci giriş paneli arayüzü (2019).

Şekil 2.7’de İ.Ü. AUZEF Öğrenme Yönetim Sistemi öğrenci giriş paneli arayüzü (2019) görülmektedir. Öğrenciler İ.Ü. AKSİS Öğrenci Otomasyon Sisteminden kullanıcı adı ve şifresi ile giriş yaparak ders materyallerine erişebilmektedirler. Canlı ders bağlantıları ve video erişimleri için Adobe Connect eğitim yazılım programı kullanılmaktadır.

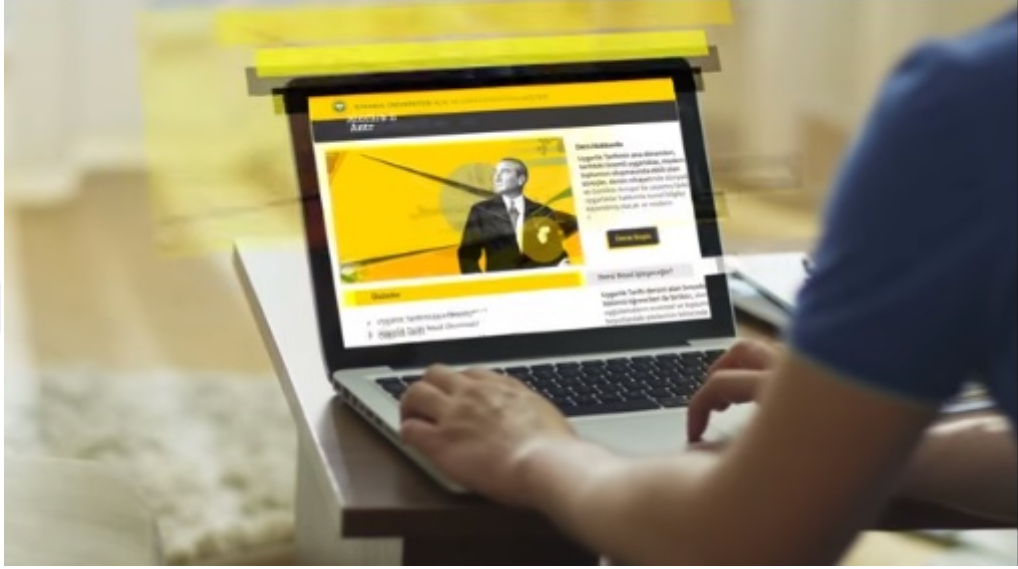
İ.Ü. AUZEF’te ders notları 2017 yılına kadar Adobe Acrobat PDF formatında verilmekteyken, 2017 Bahar Döneminden itibaren HTML (Hypertext Markup Language) formatına dönüştürülerek öğrenciler için interaktif ders çalışma imkanı sağlanmıştır. Web teknolojileri sayesinde ders materyallerinin geçerli ve verimli olarak sunulması için çalışmalar geliştirilmektedir.

İ.Ü. AUZEF web sayfasında (2019) yeni ders tasarımları olan etkileşimli ders materyallerini tanıtıcı açıklamalar yer almaktadır. Ders notları pdf formatında sunulurken, 2017 Bahar döneminden itibaren aşağıdaki yapıları içermektedir:

- Daha nitelikli ders içerikleri,
- Mobil cihazlardan ve bilgisayardan kolay erişme imkanı,
- Ek kaynaklar,
- Çözümlü video soruları,
- Ünite soruları,
- Ders anlatım videolarına kolay erişim,

- Ders tanıtım sayfası,
- Üniteler menüsü.

Yeni ders tasarımında her ders iki web sayfasından oluşmaktadır. Bunlar: Ders tanıtım sayfası tasarımı ve ders çalışma sayfası tasarımıdır.

Şekil 2.7: İ.Ü. AUZEF web sayfasında bulunan yeni ders tasarımları tanıtım videosundan bir kesit (2019).

Şekil 2.8’de İ.Ü. AUZEF yeni ders tasarımı bilgilendirme videosundan bir kesit (2019) görülmektedir. Web sayfasında ayrıca ders tanıtım sayfası, ders çalışma sayfası, ek kaynaklar, ünite sorular, çözümü video sorular, e-mobil uyumlu ders materyallerinin kullanımı ile ilgili detaylı bilgiler yer almaktadır.

İ.Ü. AUZEF programlarında okuyan tüm öğrenciler zaman ve mekandan bağımsız olarak AUZEF Mobil uygulamasıyla cep telefonları ve tabletlerinden ders materyallerine ulaşabilmektedirler. AUZEF Mobil’de Öğrenci Yönetim sistemi’nde yer alan bütün içerik türleri yayınlanmaktadır. Mobil cihazlara tam uyumlu ders tasarımları hazırlandığı için mobil tarayıcılar (chrome, firefox, safari, opera, vb.) üzerinden doğrudan görüntülenebilmektedir (İ.Ü. AUZEF Mobil, 2019).

İ.Ü. AUZEF öğrenciler ile daha hızlı ve doğru iletişim kurabilmek için sosyal medya ağlarını aktif olarak kullanmaktadır. Öğrenciler Facebook, twitter, instagram, linkedin, youtube, Google

Plus (+) ile Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi UZEF resmi sosyal ağlarına katılabilirler. AUZEF'in resmi sosyal medya hesaplarının dışında açık ve uzaktan eğitim öğrencilerinin oluşturduğu onlarca sosyal medya hesabı mevcuttur.

İ.Ü. AUZEF'in resmi sosyal ağlarına ait internet adresleri:

<https://www.facebook.com/acikveuzaktanegitim>

<https://twitter.com/acikveuzaktan>

<https://www.youtube.com/user/acikveuzaktan>

<https://www.instagram.com/acikveuzaktan/>

<https://plus.google.com/+acikveuzaktan>

<https://www.linkedin.com/company/istanbul-niversitesi-a-k-ve-uzaktan-e-itim-fak-ltesi/>

2.2.4. İstanbul Üniversitesi'nde Web Tabanlı Uzaktan Eğitimin Hukuki Yapısı ve Diploma

Yükseköğretimde web tabanlı uzaktan eğitimin hukuki altyapısı Yükseköğretim Kurumlarında Uzaktan Öğretime İlişkin Usul ve Esaslar ile belirlenmiştir. Yükseköğretimin hedef ve amaçlarına uygun şekilde eğitim gerçekleşmesi ve ulusal bir standardın oluşması için bu usul ve esaslar önemlidir. Yüksek Öğretim Kurumu'nun belirlediği bu standartlar gelişen teknolojiye ve şartlara göre güncellenmektedir.

İ.Ü. Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde en son 23 Ekim 2018 tarihli ve 30574 sayılı Resmî Gazete⁷ ile uzaktan eğitim usul ve esaslarında yapılan değişiklikler yürürlüğe girmiştir.

İ.Ü. Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi programlarından mezun olan öğrencilerin mezuniyet ve diploma esasları İ.Ü. AUZEF Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği 6. Bölüm 27. Maddesi ile belirlenmiştir.

İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi programlarından mezun olan öğrencilerin diploması örgün eğitim programları ile aynı değere sahiptir. Fakat fakülte adı

⁷ <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/10/20181023.htm>

kısımında “Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi” ibaresi yer almaktadır. Bu diploma ile aynı programın örgün kısımdan mezun olan öğrencilerle aynı haklara sahip olunur ve hukuki bir hak kaybı olmaz. Diğer fakültelele bağılı programların birinden mezun olan öğrencilerin diplomalarında ise, mezun olunan programın bulunduğı fakültenin adı yazmaktadır.

İ.Ü. AUZEF bünyesinde Şubat 2017’den itibaren e-imzalı diploma uygulamasına geçilmiştir (İ.Ü. AUZEF, 2019).

3. MALZEME VE YÖNTEM

Bu kısımda araştırmanın modeli, araştırma grupları, veri toplama yöntemi ve veri analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırmada, yükseköğretimi web tabanlı uzaktan eğitim yöntemiyle gören geçmiş dönem ve mevcut dönemdeki öğrencilerin demografik verilerini ve uzaktan eğitime dair görüşlerini yansıtan verilerini anket yoluyla temin ederek karşılaştırmalar ve değerlendirmeler yapıldığı için araştırma genel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir.

Karasar'a (2005) göre, tarama modelleri geçmişte veya şimdiki zamanda mevcutta olan kişi, olay, nesne gibi bir durumu kendi şartları içinde olduğu gibi tanımlamayı amaçlayan araştırma modelleridir. Karadağ'a (2010) göre ise, Tarama Modeli özellikle eğitim alanındaki doktora tezlerinde % 34 ile en çok kullanılan araştırma modellerinden biridir. Tarama modelinin esasında olayları olduğu gibi kaydetme ve sınıflama varken sonucunda yorum ve değerlendirme yapmakta gerekir (Yıldırım,1996). Buna göre tarama modelinde esas amaç verileri bulmanın yanında işlemek ve anlamlı bir şekilde yorumlamaktır.

3.1.2. ARAŞTIRMA GRUPLARI

Araştırma grupları evrenini, İstanbul Üniversitesi AUZEF 2011-2012 öğretim yılı Bahar Dönemi ve 2018-2019 öğretim yılı Güz Dönemi uzaktan eğitim öğrencileri oluşturmaktadır. Örnekleme oluşturan uzaktan eğitim programları, anketi yanıtlayan uzaktan eğitim öğrencilerinin kayıtlı oldukları programlardır. 2011-2012 öğretim yılında 1127 öğrenci ankete katılmış olup, bu öğrencilerden kayıtlı olduğu uzaktan eğitim program adı belirlenen 988 uzaktan eğitim öğrencisi ile 2018-2019 öğretim yılında ankete katılan toplam 530 öğrenciden program adı belirlenen 210 uzaktan eğitim öğrencisinin verileri esas alınarak araştırma grubu oluşturulmuştur. Bu öğrenciler Ön Lisans, Lisans, Lisans Tamamlama, Yüksek Lisans Programlarında okumaktadır.

Tablo 3.1: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında araştırmanın örneklemini oluşturan İ.Ü. AUZEF programları ve öğrenci sayıları.

Eğitim Düzeyi	İ.Ü. AUZEF Program Adı	2011-2012		2018-2019	
		Mevcut	Katılımcı	Mevcut	Katılımcı
		N	N	N	N
Ön Lisans	Acil Durum ve Afet Yönetimi	(sadece 2018-2019)	-	163	9
	Bankacılık ve Sigortacılık	123	68	141	2
	Coğrafi Bilgi Sistemleri	(sadece 2018-2019)	-	112	4
	Çocuk Gelişimi	(sadece 2018-2019)	-	150	8
	Dış Ticaret	137	75	145	9
	İş Sağlığı ve Güvenliği	(sadece 2018-2019)	-	135	11
	Medya ve İletişim	(sadece 2018-2019)	-	170	9
Lisans	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	84	55	(Yeni öğrenci alınmıyor)	-
	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	96	63	38	8
	Ekonometri	48	19	(Yeni öğrenci alınmıyor)	-
	Gazetecilik	99	65	140	15
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	448	100	156	31
	Kamu Yönetimi	(sadece 2018-2019)	-	131	17
	İktisat	156	94	50	9
	İşletme	157	75	78	6
	Maliye	100	51	42	7
	Radyo Televizyon ve Sinema	152	91	147	10
	Türk Dili ve Edebiyatı	168	126	(Yeni öğrenci alınmıyor)	-
Lisans Tamamlama	Endüstri Mühendisliği	1	-	(Yeni öğrenci alınmıyor)	9
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	(sadece 2018-2019)	-	294	5
Diğer Fakültelelere Bağlı Ön Lisans ve Lisans Tamamlama	Adalet MYO	114	105	(Yeni öğrenci alınmıyor)	-
	İlahiyat	538	-	2066	36
Yüksek Lisans (Diğer Fakülte ve Enstitülere Bağlı)	Enformatik	3	1	(Yeni öğrenci alınmıyor)	-
	İşletme Yöneticiliği Tezsiz Yüksek Lisans	(sadece 2018-2019)	-	70	5
Toplam			988	210	

Tablo 3.1’de, kayıtlı oldukları programlara göre program mevcut öğrenci sayıları ve katılımcı öğrenci sayıları görülmektedir. 2018-2019 öğretim yılında Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, Ekonometri, Türk Dili ve Edebiyatı, Endüstri Mühendisliği, Adalet (Ön Lisans) ve Enformatik (Yüksek Lisans) programlarına yeni öğrenci alınmamakta olup, sadece geçmişten kalan, mezun durumda olmayan öğrenciler eğitimlerine devam etmektedir.

3.1.3. VERİ ELDE ETME YÖNTEMİ

Verileri elde etmek için İ.Ü. AUZEF’te iki farklı öğretim yılında öğrenimine devam eden ve çalışmaya gönüllü olarak katılan uzaktan eğitim öğrencilerine web tabanlı teknolojiler kullanılarak iki anket uygulanmıştır. Anket soruları; uluslararası akademik çalışmalarda daha önce kullanılmış olan ve öğrencilerin demografik bilgileri ile çalışmanın amacına uygun görüşlerin sorgulandığı yapılandırılmış (çoktan seçmeli) ve yapılandırılmamış (yorumlama, açık uçlu) sorulardan oluşmaktadır.

Anketlerin ilki; 2011-2012 öğretim yılı Bahar Döneminde, aynı sorulardan oluşan ikinci anket ise 2018-2019 öğretim yılı Güz Döneminde uzaktan eğitim öğrencilerine uygulanmıştır. Çalışma grubu, 2011-2012 öğretim yılında Adalet, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, Dış Ticaret, Ekonometri, Enformatik, Gazetecilik, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, İşletme, Maliye, İktisat, Radyo Televizyon Sinema, Türk Dili ve Edebiyatı programlarında öğrenimlerine devam eden 988 uzaktan eğitim öğrencisi ile 2018-2019 öğretim yılında Acil Durum ve Afet Yönetimi, Bankacılık ve Sigortacılık, Coğrafi Bilgi Sistemleri, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, Çocuk Gelişimi, Endüstri Mühendisliği, İşletme Yöneticiliği (E-MBA), Dış Ticaret, Gazetecilik, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, İktisat, İlahiyat, İşletme, İşletme Yöneticiliği, İş Sağlığı ve Güvenliği, Kamu Yönetimi, Maliye, Medya ve İletişim, Radyo Televizyon ve Sinema programlarında bulunan 210 uzaktan eğitim öğrencisinden oluşmaktadır. Veriler İstanbul Üniversitesi Öğrenci Otomasyon Sistemi (AKSİS) üzerinden ulaşılan uzaktan eğitim öğrencilerinin yanıtlarından elde edilmiştir.

3.1.4. VERİLERİN ANALİZİ

Veriler Microsoft Excel ve PDF ortamlarında alınmıştır. Verilerin düzenlenmesi ve hata ayıklamaları Microsoft Excel 2016 programında yapılmıştır. 2011-2012 öğretim yılı ile 2018-2019 öğretim yıllarında İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi'nde uzaktan eğitim yöntemiyle öğrenim gören öğrencilerin çoktan seçmeli anket cevapları sayısal olarak belirlendikten sonra karşılaştırılarak değerlendirme bulguları elde edilmiştir.

Veri toplama anketinde yer alan adet açık uçlu soruların yanıtlarını derlemek için nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Bu aşamada, öğrencilerin sorulara verdikleri açık uçlu cevaplar gruplandırmalar yapılarak sayılara dökülmüş ve böylece nitel veriler nicelleştirilmiştir. Gruplandırma yapılamayacak sayıdaki açık uçlu yanıtlar nitel olarak değerlendirilmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde ilk olarak araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bulgularına yer verilmiştir. İkinci kısımda, katılımcıların öğrencisi oldukları İ.Ü. AUZEF uzaktan eğitim programlarını tercih nedenleri, öğrenim ücretleri, eğitim materyallerine ait görüşleri, çevrelerinin uzaktan eğitime yönelik tepkileri, diğer talepleri ve açık uçlu yanıtları olarak elde edilen yanıtları bulunmaktadır.

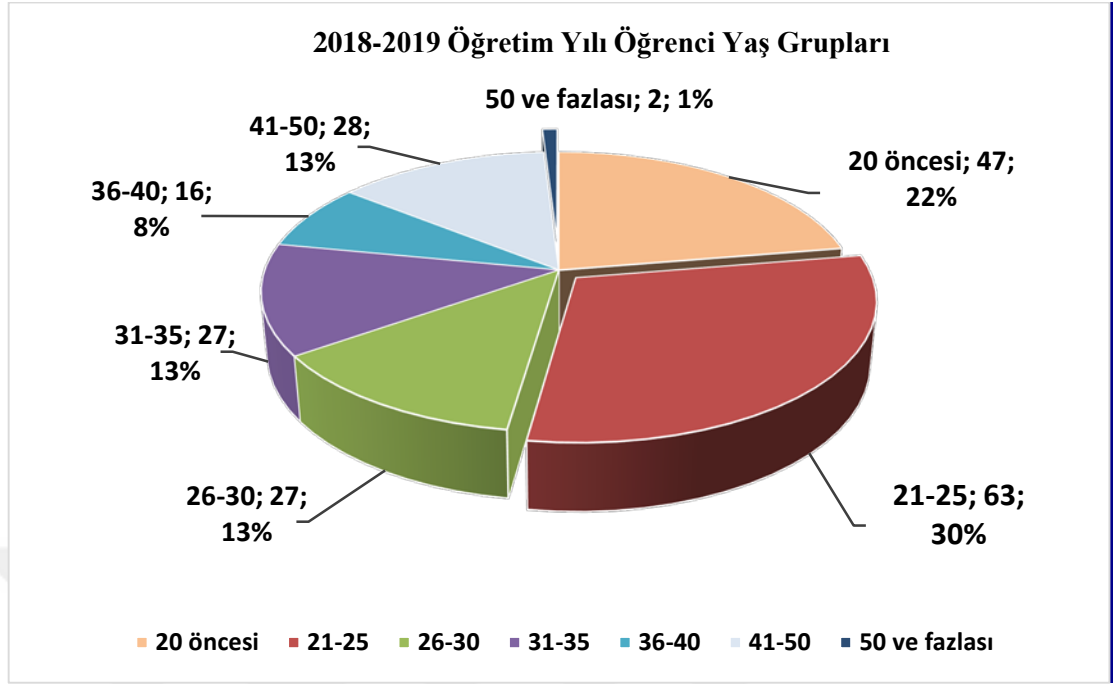
4.1.DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine ait dağılımlar bu kısımda yer almaktadır. Katılımcıların demografik karakteristiklerinden yaş, önceki eğitim düzeyi, çalışma durumları, çalışıyorlarsa mesleklerine ait kurum ve pozisyon bilgilerini cevaplandırmaları istenmiştir. Ayrıca, katılımcıların coğrafi karakteristiklerinden ikamet ettikleri şehir bilgisinin cevaplandırılması istenmiş ve elde edilen sonuçlar sunulmuştur.

4.1.1. Yaş

2011-2012 öğretim yılında toplam 1075 uzaktan eğitim öğrencisi katılımcı yaş bilgilerini vermiştir ancak detaylı yaş grupları verileri alınamamıştır. Toplam yanıt sayısı içinden 2 adet hatalı yanıt çıkarılmıştır. Kalan 1073 anket katılımcısının yaş ortalaması “33,02” olarak tespit edilmiştir.

2018-2019 öğretim yılı uzaktan eğitim öğrencisi katılımcıların yaş grupları tespit edilmiş olup, “21-25” yaş aralığında % 30’luk dilimde bulunan uzaktan eğitim öğrencilerinin en büyük dağılım grubunu oluşturduğu, en az sayıda uzaktan eğitim öğrencisi bulunan grubun ise “50 yaş ve fazlası” yaş grubunda olup % 1’lik dilimi oluşturduğu tespit edilmiştir (Şekil 4.1).

Şekil 4.1: 2018-2019 Öğretim yılı İ.Ü. AUZEF uzaktan eğitim öğrencilerinin yaş gruplarına göre dağılımları.

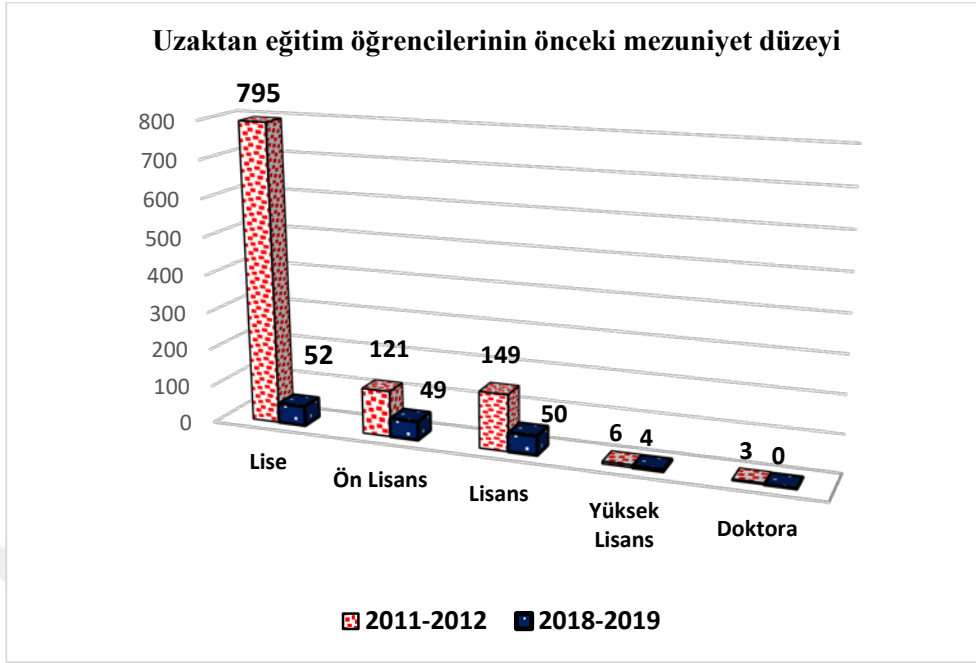
2011-2012 öğretim yılında kayıtlı bulunan uzaktan eğitim öğrencilerinin yaş ortalaması “33,02”, 2018-2019 öğretim yılında kayıtlı bulunan uzaktan eğitim öğrencilerinin yaş ortalaması “28,11” olarak tespit edilmiştir (Tablo 4.1).

Tablo 4.1: İ.Ü. AUZEF uzaktan eğitim öğrencilerinin yıllara göre yaş ortalaması.

Araştırma Grubu	\bar{x}
2011-2012 öğretim yılı	33,02
2018-2019 öğretim yılı	28,11

4.1.2. Eğitim Durumu

Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime kayıt olmadan önceki mezuniyet düzeylerine ait grafik şekil 4.2’de gösterilmiştir. Mezuniyet düzeyleri “lise”, “ön lisans”, “lisans”, “yüksek lisans” ve “doktora” seçenekleri üzerinden belirlenmiştir. 2018-2019 öğretim yılı öğrencileri arasında “lisans mezunu” yanıtını veren 30 katılımcı ile “üniversite mezunu” yanıtını veren 20 katılımcı birlikte “lisans mezunu” kategorisinde değerlendirilmiştir.

Şekil 4.2: İ.Ü. AUZEF uzaktan eğitim öğrencilerinin önceki mezuniyet düzeyleri

Şekil 4.2’de görüldüğü üzere, 2011-2012 öğretim yılındaki öğrencilerin % 74’ü (795 öğrenci) lise mezunudur. % 14’ü (149 öğrenci) lisans, % 11’i (121 öğrenci) ön lisans, %1’i (6 öğrenci) yüksek lisans ve % 0.2’si (3 öğrenci) doktora mezunudur.

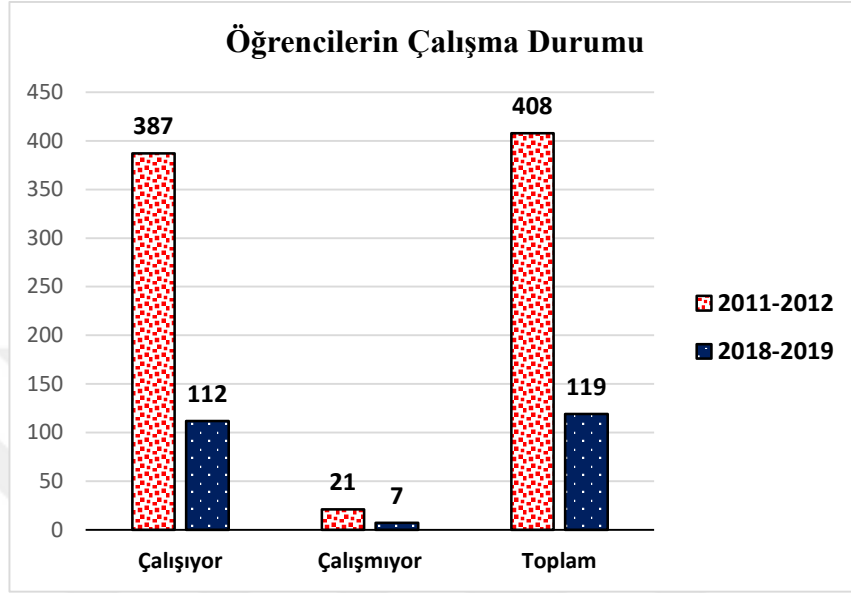
2018-2019 öğretim yılı uzaktan eğitim öğrencilerinin % 33’ü (52 öğrenci) lise mezunu olarak tespit edilmiştir. % 32’si (50 öğrenci) lisans mezunu, % 32’si (49 öğrenci) ön lisans mezunudur. Yüksek lisans öğrencisi %3 (4 öğrenci) iken, doktora mezunu bulunmamaktadır.

4.1.3. Çalışma Durumu

2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim öğrencilerinin çalışma durumlarına ait bulgular açık uçlu soru ile toplanmıştır. 2011-2012 öğretim yılında 409 kayıt sayısı bulunmaktadır. Elde edilen yanıtlar içinden 1 adet anlamsız yanıt çıkarılarak 408 yanıt üzerinden değerlendirme yapılmıştır. 2018-2019 öğretim yılında çalışma durumuna verilen yanıt sayısı ise 119’dur (Şekil 4.3).

Çalışma durumu sonuçları için öncelikle 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında çalışan ve çalışmayan uzaktan eğitim öğrenci dağılımları tespit edilmiştir. Buna göre; 2011-2012 öğretim yılında toplam uzaktan eğitim öğrencilerinin % 95’inin (387 öğrenci) çalıştığı, % 5’inin

(21 öğrenci) çalışmadığı tespit edilmiştir. 2018-2019 öğretim yılında toplam uzaktan eğitim öğrencilerin % 94'ünün (112 öğrenci) çalıştığı, % 6'sının (7 öğrenci) çalışmadığı Şekil 4.3'te görülmektedir.

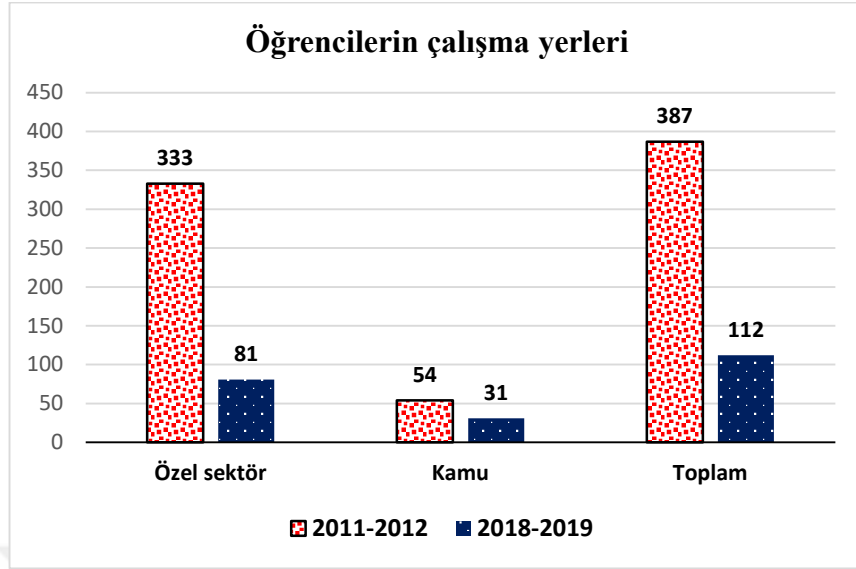

Şekil 4.3: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim öğrencilerinin çalışma durumları.

Çalışma durumuna göre ikinci olarak; çalışan uzaktan eğitim öğrencilerinin çalışma yerlerine göre dağılımı belirlenmiştir. Buna göre çalışma yerleri devlet sektöründe çalışanları ifade eden “kamu” ve devlet sektörü dışında yer alan tüm çalışma alanlarını ifade eden “özel sektör” kategorilerine ayrılmıştır.

4.1.4. Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Çalışma Yerleri

2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında bir işyerinde çalışan uzaktan eğitim öğrencilerinin çalışma yerleri “kamu” ve “özel sektör” olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin çalışma yerlerine göre dağılımını gösteren grafik Şekil 4.4'te gösterilmektedir.

Şekil 4.4: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında çalışan uzaktan eğitim öğrencilerinin çalışma yerlerine göre dağılımları.

Şekil 4.4'te görüldüğü üzere, 2011-2012 öğretim yılında uzaktan eğitim öğrencilerinin % 86'sı (333 öğrenci) özel sektörde, % 14'ü (54 öğrenci) kamuda çalışmaktadır. 2018-2019 öğretim yılında uzaktan eğitim öğrencilerinin % 72'si (81 öğrenci) özel sektörde, % 28'i (31 öğrenci) kamuda çalışmaktadır.

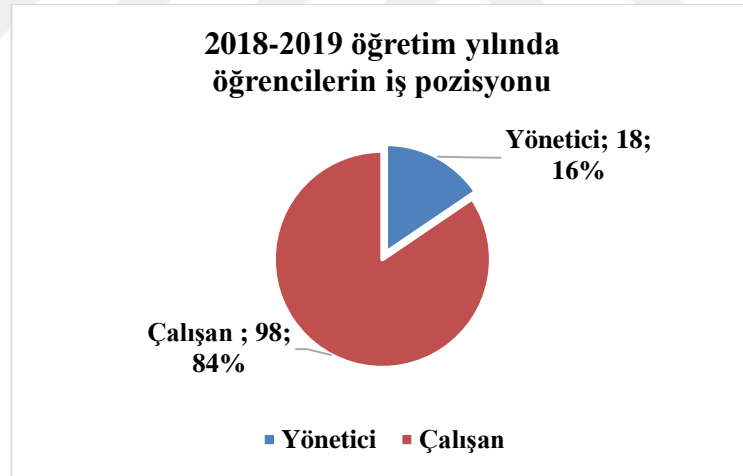
4.1.5. İş Pozisyonu

2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim öğrencilerinin işyeri pozisyonlarına ait bulgular açık uçlu soru soru ile toplanmıştır. Toplam yanıtlar içinde öncelikle anlamsız yanıtlar çıkarılmıştır. Hataların ayıklanmasının ardından kalan anlamlı yanıtlar içinde çalışma pozisyonları “yönetici” ve “çalışan” kategorilerine göre çıkarılmıştır. Yönetici kategorisinde; “yönetici”, “müdür”, “amir” , “sorumlu”, “şef”, “kurucu”, “yönetmen”, “direktör”, “yetkili” yanıtları bir arada değerlendirilmiş olup, bunların dışındaki çalışma pozisyonları çalışan kategorisinde değerlendirilmiştir.

Şekil 4.5: 2011-2012 öğretim yılı uzaktan eğitim öğrencilerinin iş pozisyonu

Şekil 4.5'te 2011-2012 öğretim yılı AUZEF uzaktan eğitim öğrencilerinin % 13'ünün "yönetici", % 87'sinin ise "çalışan" pozisyonunda eğitimlerini sürdürdükleri görülmektedir.

Şekil 4.6: 2018-2019 öğretim yılı uzaktan eğitim öğrencilerinin iş pozisyonu

Şekil 4.6'dan 2018-2019 öğretim yılı AUZEF uzaktan eğitim öğrencilerinin % 16'sının "yönetici", % 84'ünün "çalışan" pozisyonunda iş hayatında buldukları anlaşılmaktadır.

4.1.6. İkamet Yeri

2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yılları İstanbul Üniversitesi İ.Ü. AUZEF uzaktan eğitim öğrencilerinin ikamet ettikleri şehirlere ait bulgular Tablo 4.2'de verilmiştir. 2011-2012

öğretim yılında 54 farklı şehirde, 2018-2019 öğretim yılında ise 36 farklı şehirde ikamet eden uzaktan eğitim öğrencisi bulunmaktadır.

Tablo 4.2: 2011- 2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim öğrencilerinin ikamet ettikleri şehirler.

	2011-2012	2018-2019
Şehir	N	N
Adana	1	2
Afyon	2	-
Ağrı	1	-
Amasya	-	1
Ankara	34	8
Antalya	11	3
Aydın	3	1
Balıkesir	7	1
Bartın	1	-
Bilecik	1	-
Bitlis	1	-
Bolu	1	-
Bursa	24	8
Çanakkale	1	-
Çorum	1	-
Denizli	4	1
Diyarbakır	5	1
Düzce	4	2
Edirne	4	3
Eskişehir	1	3
Gaziantep	4	-
Giresun	2	-
Hakkari	1	-
Hatay	3	2
İğdir	1	-
İsparta	2	1
İstanbul	695	135
İzmir	18	6
Kahramanmaraş	4	-
Kars	-	1
Kastamonu	-	1
Kayseri	2	1
Kırıkkale	-	1

Tablo 4.2 (devam): 2011- 2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim öğrencilerinin ikamet ettikleri şehirler.

	2011-2012	2018-2019
Şehir	N	N
Kırklareli	4	-
Kırşehir	3	1
Kocaeli	12	6
Konya	7	1
Kütahya	1	2
Malatya	1	1
Manisa	6	1
Mardin	3	-
Mersin	6	2
Muğla	6	2
Niğde	1	-
Ordu	1	-
Sakarya	6	-
Samsun	4	2
Sinop	2	-
Sivas	-	1
Şanlıurfa	1	1
Tekirdağ	6	6
Tokat	1	-
Trabzon	2	-
Tunceli	1	-
Uşak	1	1
Van	1	1
Yalova	2	-
Zonguldak	1	-
Azerbaycan, Bakü (Yurtdışı)	3	-
Toplam Öğrenci Sayısı	921	210

Tablo 4.2’de görüldüğü üzere, 2011-2012 öğretim yılı AUZEF uzaktan eğitim öğrencilerinin yüzde 75’i (695 öğrenci) İstanbul’da ikamet etmektedir. En fazla ikamet edilen şehirler sıralamasında ikinci sırada % 3,6 (34 öğrenci) ile Ankara, üçüncü sırada ise yüzde % 2,6 (24 öğrenci) ile Bursa’nın yer aldığı görülmektedir. Ayrıca, 2011-2012 öğretim yılında 3 öğrencinin ikametgahının yurtdışında (% 0,3), Bakü’de (Azerbaycan) olduğu görülmektedir.

2018-2019 öğretim yılında uzaktan eğitim öğrencilerinin ikamet ettiği şehirler içinde % 64'lük (135 öğrenci) oranla İstanbul'un ilk sırada yer almaktadır. Ankara (8 öğrenci) ve Bursa (8 öğrenci) birlikte ikinci en fazla ikamet edilen şehirlerdir. İzmir (6 öğrenci), Kocaeli (6 öğrenci) Tekirdağ (6 öğrenci) en fazla ikamet edilen üçüncü şehirler olarak belirlenmiştir (Tablo 4.2).

4.1.7. Öğrencilerin Kayıtlı Olduğu Uzaktan Eğitim Programı

2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında anket uygulanan İ.Ü. AUZEF uzaktan eğitim programları öğrencilerinin kayıtlı oldukları programlarına göre dağılımı Tablo 4.3'te gösterilmiştir.

Tablo 4.3: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında İ.Ü. AUZEF uzaktan eğitim öğrencisi katılımcıların kayıtlı oldukları programlara göre dağılımları.

		2011-2012	2018-2019
Eğitim Düzeyi	AUZEF Program Adı	N	N
Ön Lisans	Acil Durum ve Afet Yönetimi (sadece 2018-2019)	-	9
	Bankacılık ve Sigortacılık	65	2
	Coğrafi Bilgi Sistemleri (sadece 2018-2019)	-	4
	Çocuk Gelişimi (sadece 2018-2019)	-	8
	Dış Ticaret	75	9
	İş Sağlığı ve Güvenliği (sadece 2018-2019)	-	11
	Medya ve İletişim (sadece 2018-2019)	-	9
Lisans	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği (sadece 2011-2012)	54	-
	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	63	8
	Ekonometri (sadece 2011-2012)	18	-
	Gazetecilik	65	15
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	100	31
	Kamu Yönetimi (sadece 2018-2019)	-	17
	İktisat	94	9
	İşletme	75	6
	Maliye	51	7
	Radyo Televizyon ve Sinema	91	10
	Türk Dili ve Edebiyatı	126	-
Lisans Tamamlama	Endüstri Mühendisliği	-	9
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	-	5
Diğer Fakülteleere Bağlı Lisans Tamamlama	Adalet	105	-
	İlahiyat	-	36
Yüksek Lisans (Diğer Fakülte ve Enstitülere Bağlı)	Enformatik (sadece 2011-2012)	1	-
	İşletme Yöneticiliği Tezsiz Yüksek Lisans	-	5
Toplam		988	210

2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında ankete katılan öğrenci sayıları karşılaştırıldığında, 2011-2012 öğretim yılında 126 öğrenci ile Türk Dili ve Edebiyatı uzaktan eğitim programı öğrencileri ilk sırada yer almaktadır. 2018-2019 öğretim yılında ankete katılan öğrenciler arasında 36 öğrenci ile İlahiyat Fakültesi'ne bağlı lisans tamamlama programı olan İlahiyat Programı öğrencileri en fazla katılımcı sayısını oluşturmaktadır (Tablo 4.3).

En az sayıda anket katılımcısının bulunduğu programlar ise, 2011-2012 öğretim yılında 1 öğrenci ile Enformatik Yüksek Lisans Programı, 2018-2019 öğretim yılında ise 2 öğrenci ile Bankacılık ve Sigortacılık Ön Lisans Programı olarak Tablo 4.3'te görülmektedir.

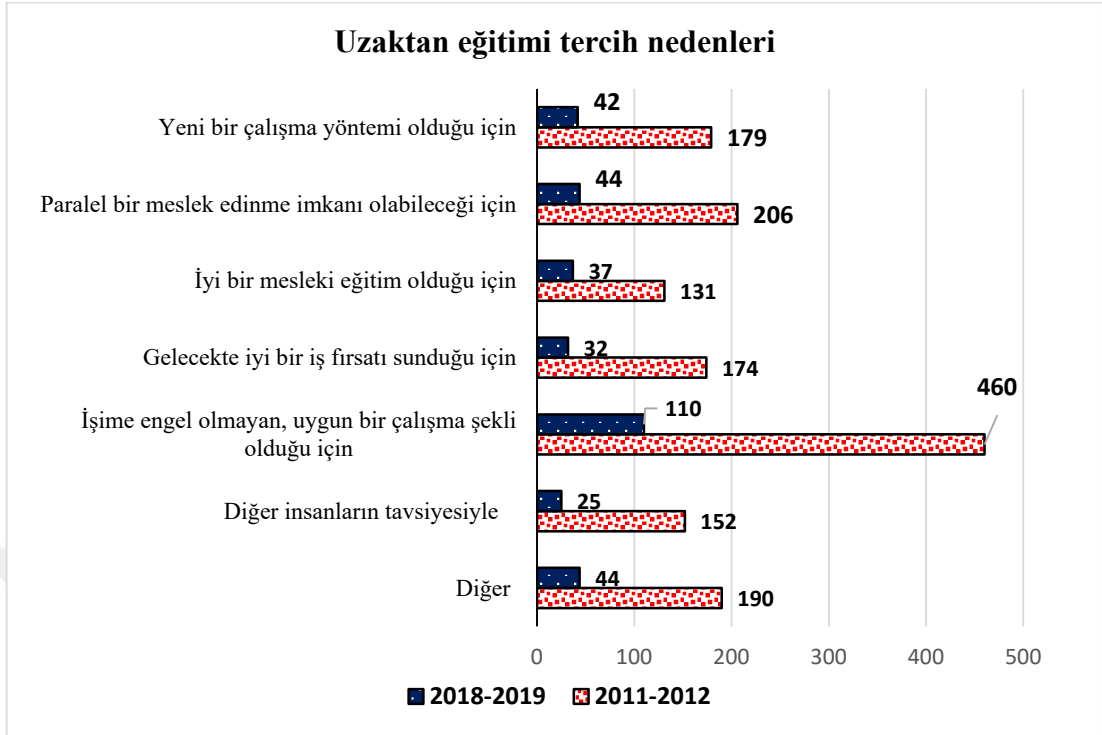
4.2. UZAKTAN EĞİTİMİ TERCİH NEDENLERİ, HEDEFLER, EĞİTİM ÜCRETLERİ İLE İLGİLİ BULGULAR

Bu kısımda uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitimi tercih nedenleri, öğrenim hedefleri, uzaktan eğitimi diğer çalışma şekillerine göre hangi açıdan daha avantajlı buldukları, uzaktan eğitim olanağını öğrendikleri bilgi kaynakları, öğretim elemanlarıyla iletişim yöntemleri tercihleri, okumakta oldukları programların maliyet yükü ve eğitim ücretleri ile ilgili görüşlerini ortaya koyan bulgular yer almaktadır.

4.2.1. Öğrencilerin Uzaktan Eğitimi Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Bulgular

Uzaktan eğitim öğrencilerine “Uzaktan eğitimi neden seçtiniz?” sorusu tüm uygun seçenekleri işaretleyebilecekleri altı adet çoktan seçmeli bir soru olarak verilmiş, ayrıca seçeneklere “diğer” kısmı eklenerek açık uçlu yanıt olanağı sunulmuştur.

Uzaktan eğitim tercih nedenleriyle ilgili olarak elde edilen bulgular Şekil 4.7'de gösterilmiştir. 2011-2012 öğretim yılında uzaktan eğitim öğrencilerinin % 31'inin (460 öğrenci) ve 2018-2019 öğretim yılında uzaktan eğitim öğrencilerinin % 33'ünün (110 öğrenci) uzaktan eğitimi tercih etme nedeninin “İşime engel olmayan, uygun bir çalışma şekli olduğu için” seçeneği olduğu görülmektedir.

Şekil 4.7: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitimi tercih nedenleri.

Uzaktan eğitimin ikinci en yüksek tercih nedeninin ise 2011-2012 öğretim yılında öğrencilerin % 14'ü (206 öğrenci), 2018-2019 öğretim yılında ise öğrencilerin % 13'ü (44 öğrenci) “paralel bir meslek edinme imkanı olabileceği için” olduğunu belirtmişlerdir.

Uzaktan eğitimin üçüncü en yüksek tercih nedeni olarak 2011-2012 öğretim yılında öğrencilerin % 12'si (179 öğrenci), 2018-2019 öğretim yılında ise öğrencilerin % 13'ü (42 öğrenci) “Yeni bir çalışma yöntemi olduğu için” olduğunu belirtmişlerdir.

Uzaktan eğitimi tercihlerinde en düşük etkili neden olarak; 2011-2012 öğretim yılında öğrencilerin % 9'unun (131 öğrenci) tercih ettiği “iyi bir mesleki eğitim olduğu için” seçeneğinin bulunduğu, 2018-2019 öğretim yılında ise en düşük etkili nedenin “diğer insanların tavsiyesiyle” seçeneği olarak 2011-2012 yılına göre değiştiği öğrencilerin % 7'sinin (25 öğrenci) tercihinden anlaşılmaktadır.

Elde edilen bulgulardan 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarının her ikisinde de uzaktan eğitimi tercih nedenlerinde ilk üç sıralamanın çok yakın oranlarda aynı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Şekil 4.7).

“Uzaktan eğitimi neden seçtiniz?” sorusu için 2011-2012 öğretim yılında 190 adet, 2018-2019 öğretim yılında 44 adet açık uçlu yanıt alınmıştır. Tüm yanıtlar içinden anlamsız yanıtlar çıkarıldıktan sonra kalan cevaplar gruplandırılmıştır. Elde edilen verilere göre, 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitimi tercih etme nedeni olarak “puan avantajı”nın öncelikli tercih sebebi olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Tablo 4.4).

Tablo 4.4: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında “uzaktan eğitimi neden seçtiniz?” sorusuna verilen açık uçlu yanıtlar.

Yanıtlar	2011-2012		2018-2019	
	N	%	N	%
Puan avantajı	59	37	9	21
Ailevi nedenler	19	12	5	12
Zaman ve mekandan bağımsız avantajı	15	9	7	16
İstanbul'da okumak	13	8	7	16
Kariyer için	10	6	3	7
Sağlık engeli nedeniyle	9	6	1	2
Çalıştığı için	9	6	6	14
İstanbul Üniversitesi ayrıcalığı	7	4	-	-
İstedığı bölüm olması	7	4	-	-
Örgünle aynı diploma	3	2	-	-
Ulaşım problemi olmaması	3	2	-	-
Kişisel gelişim için	-	-	3	7
Maddi uygunluk	2	1	-	-
Gereksiz prosedürleri olmaması	1	1	-	-
İkinci üniversite avantajı	1	1	1	2
Dijital çağa ayak uydurulabilirlik açısından değerlendirmek için	-	-	1	2

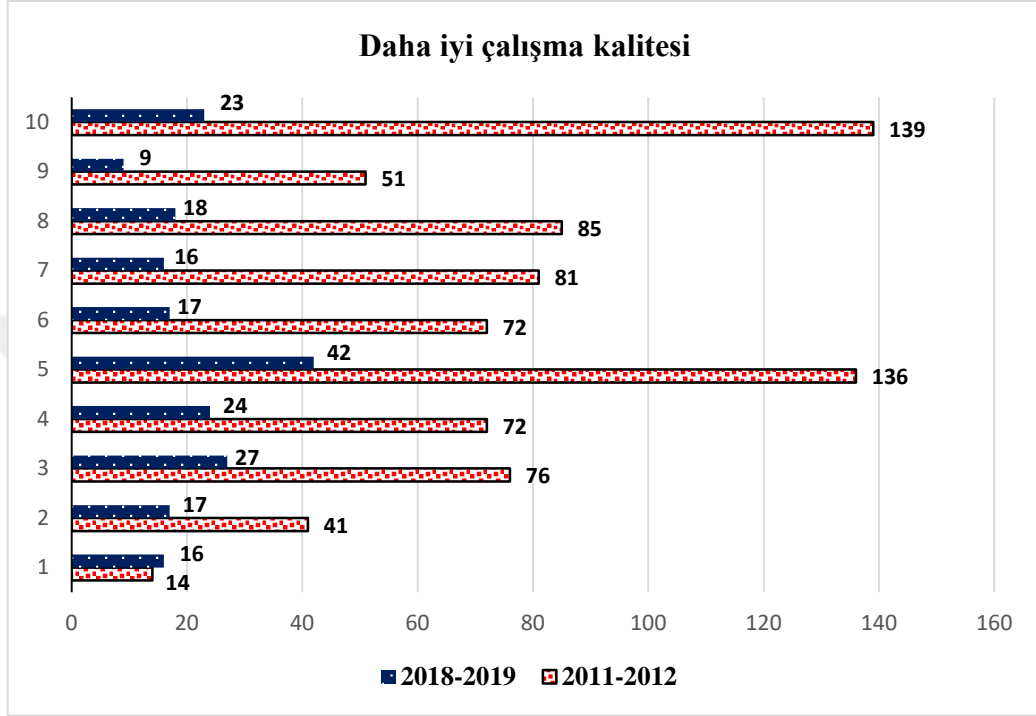
“Uzaktan eğitimi neden seçtiniz?” sorusu için elde edilen açık uçlu yanıtlar içinde 2018-2019 öğretim yılı öğrencilerinden 1 katılımcının “dijital çağa ayak uydurulabilirlik açısından değerlendirmek için” uzaktan eğitimi tercih ettiğini belirten yanıtı, geleceğin eğitim teknolojilerine işaret etmesi açısından önemli bir bulgu olarak değerlendirilebilir.

4.2.1. Uzaktan Eğitimin Tercih Edilme Nedenleri

Uzaktan eğitimin diğer çalışma şekillerinden hangi açıdan daha iyi olduğunun değerlendirilmesi için öğrencilere 7 seçenekli çoktan seçmeli bir soru sunulmuştur. Öğrencilerden “daha iyi çalışma kapasitesi”, “konularda esneklik seçeneği”, “zaman tasarrufu”, “daha iyi öğretmenler”, “en son bilgiler”, “hızlı bağlantı”, “gelişmiş bilgi teknolojileri” seçeneklerinden tüm uygun seçenekleri 1 ile 10 arasında puan vererek değerlendirmeleri istenmiştir (1 “en düşük”, 3 “yetersiz”, 5 “orta”, 8 “iyi” 10 “çok iyi”).

Tüm uygun seçeneklerin öğrenciler tarafından “1” ile “10” arasında puan verilerek değerlendirilmesine ait bulguların grafikleri bu kısımda yer almaktadır.

4.2.1.1. Daha iyi çalışma kalitesi

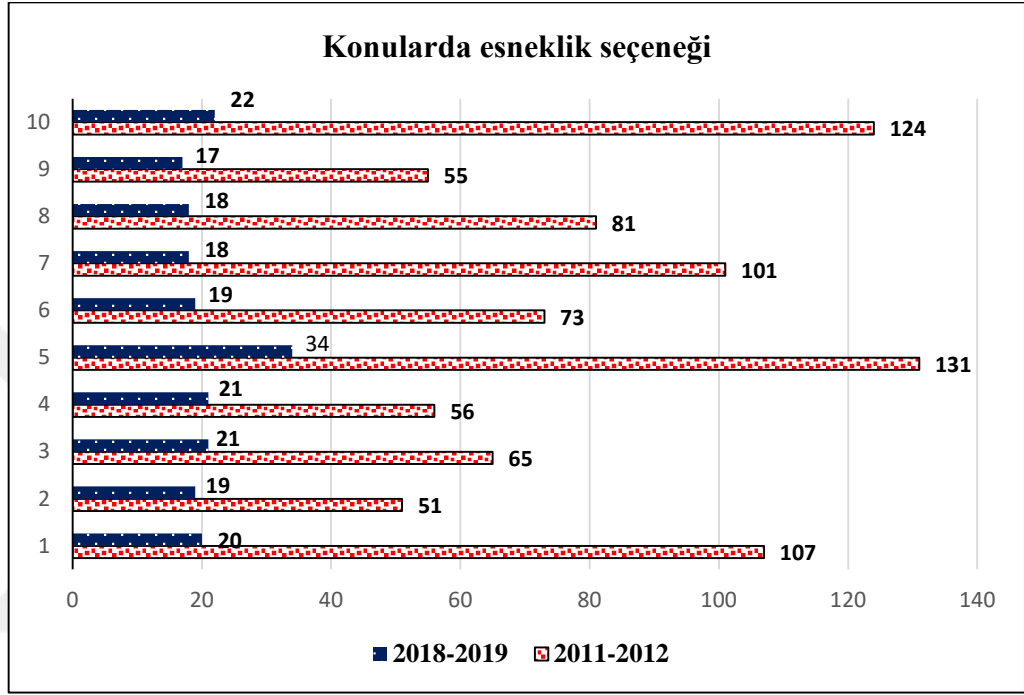
Şekil 4.8: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında daha iyi çalışma kalitesinin 1 ile 10 puan arasında değerlendirilmesi.

Şekil 4.8’deki grafikte görüldüğü gibi, 2011-2012 öğretim yılındaki katılımcıların % 18’i (139 öğrenci) uzaktan eğitimde “daha iyi çalışma kalitesi”ni diğer çalışma şekillerine göre 10 puan (139 öğrenci) ile “çok iyi” olarak değerlendirmişlerdir. İkinci sıralamada ise, öğrencilerin % 18’i (136 öğrenci) 10 puan üzerinden “5” puanla “orta” düzeyde olarak değerlendirmişlerdir.

2018-2019 öğretim yılındaki uzaktan eğitim öğrencilerinin % 20’sinin (42 öğrenci) uzaktan eğitimde daha iyi çalışma kapasitesini 10 üzerinden “5” puan ile uzaktan eğitimin diğer çalışma şekillerine göre “orta” düzeyde etkili olduğu değerlendirmesini yaptıkları görülmektedir. İkinci sıralamada ise, öğrencilerin % 13’ü ise (27 öğrenci) 10 üzerinden “3” puanlama ile “düşük” düzeyde değerlendirmişlerdir (Şekil 4.8).

4.2.1.2. Konularda Esneklik Seçeneği

Diğer eğitim şekillerine göre uzaktan eğitimde “konularda esneklik seçeneği” avantajının uzaktan eğitim öğrencileri tarafından 1 ile 10 puan arasında değerlendirilmesine ait grafik Şekil 4.10’da gösterilmektedir.

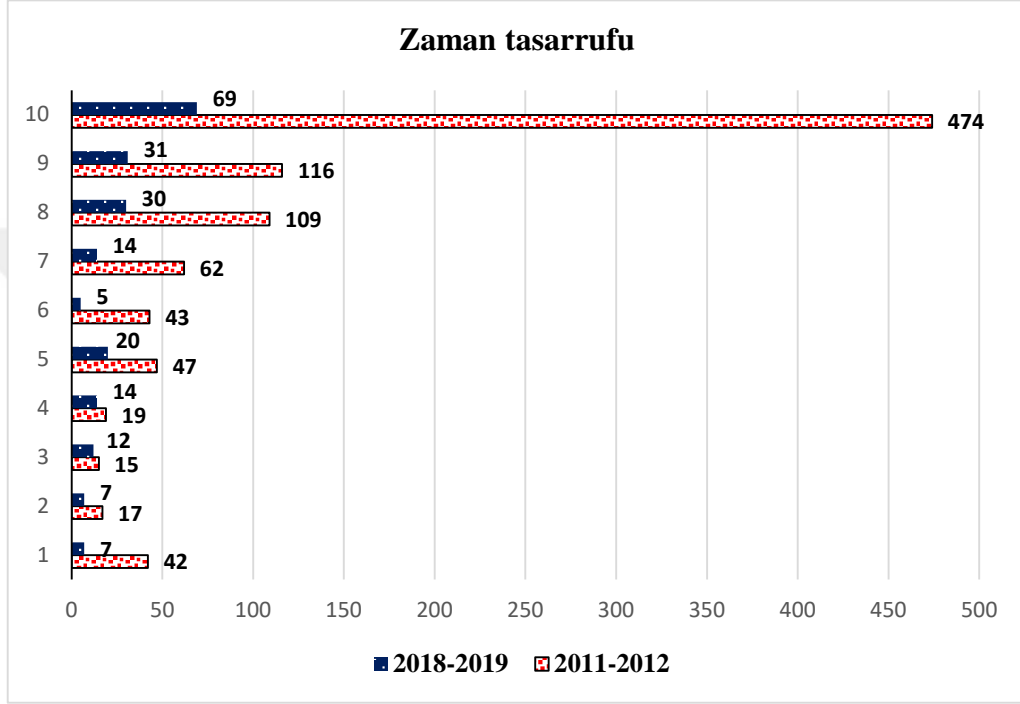
Şekil 4.9: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında konularda esneklik seçeneğinin 1 ile 10 puan arasında değerlendirilmesi.

Diğer çalışma şekillerine göre “konularda esneklik seçeneği” açısından uzaktan eğitim, 2011-2012 öğretim yılında öğrencilerin % 15’i (131 öğrenci) ve 2018-2019 öğretim yılında öğrencilerin % 16’sı (34 öğrenci) tarafından “orta” düzeyde (5 puan) değerlendirilmiştir. Her iki öğretim yılında ikinci sırada çoğunluğu oluşturan (2011-2012, % 15, 124 öğrenci ve 2018-2019, % 10, 22 öğrenci) öğrenci grubu uzaktan eğitimde konularda esneklik seçeneğini “en yüksek” (10 puan) düzeyde değerlendirmişlerdir.

Uzaktan eğitimin diğer çalışma (eğitim) şekillerine göre “Konularda esneklik seçeneği” açısından puanlanarak değerlendirilmesi ile ilgili elde edilen ilk iki sıralamadaki bulguların 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarının her ikisinde de değişmediği bulguları Şekil 4.9’da görülmektedir.

4.2.1.3. Zaman Tasarrufu

Uzaktan eğitimde “zaman tasarrufu” avantajının uzaktan eğitim öğrencileri tarafından 1 ile 10 puan arasında değerlendirilmesine ait grafik Şekil 4.10’da gösterilmektedir.

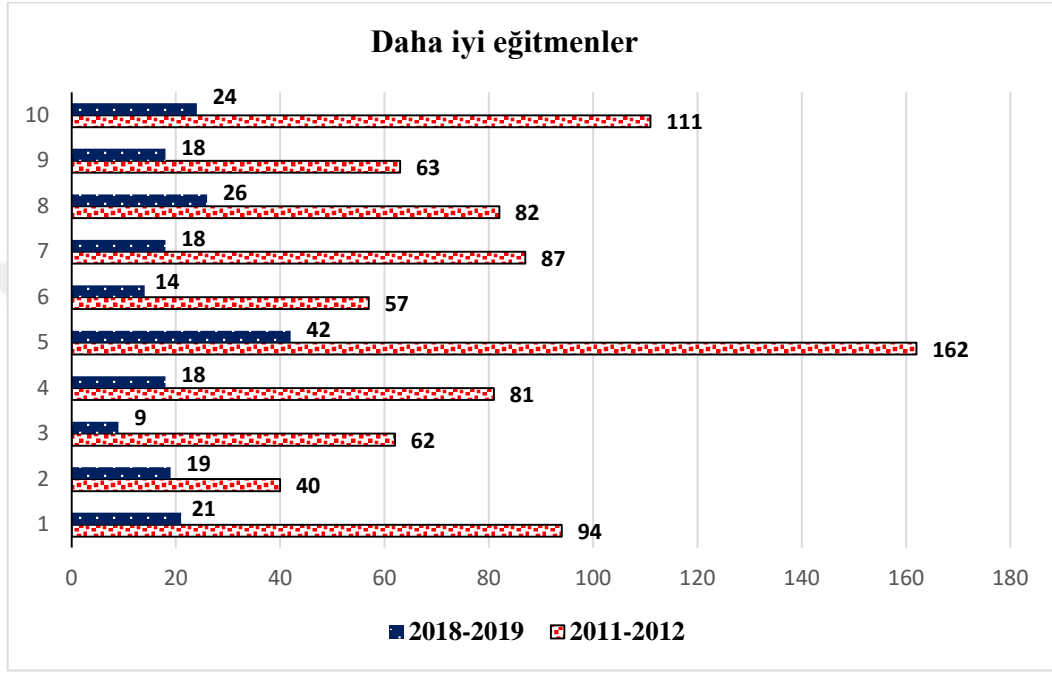
Şekil 4.10: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitimin zaman tasarrufu avantajının 1 ile 10 puan arasında değerlendirilmesi.

2011-2012 öğretim yılında öğrencilerin % 50’si (474 öğrenci), 2018-2019 öğretim yılında % 33’ü (69 öğrenci) uzaktan eğitimin diğer çalışma şekillerine göre zaman tasarrufu açısından “çok iyi” (10 puan) bir çalışma şekli olarak değerlendirdiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Uzaktan eğitimde “zaman tasarrufu” avantajının en düşük oranda değerlendirilmesi, 2011-2012 öğretim yılında 10 üzerinden “2” ile uzaktan eğitim öğrencilerinin % 2’si (17 öğrenci) tarafından puanlanmıştır. 2018-2019 öğretim yılında ise uzaktan eğitim öğrencilerinin yine en düşük oranlı grubunu oluşturan % 2’si (5 öğrenci) tarafından 10 üzerinden “5” ile “orta” olarak puanlanarak değerlendirildiği Şekil 4.10’da görülmektedir.

4.2.1.4. Daha iyi eğitimciler

“Uzaktan eğitim diğer çalışma şekillerinden hangi açıdan daha iyidir?” sorusu için verilen “Daha iyi eğitimciler” seçeneğine ait 1 ile 10 puan arasındaki değerlendirilmeye ait grafik Şekil 4.11’de gösterilmiştir.

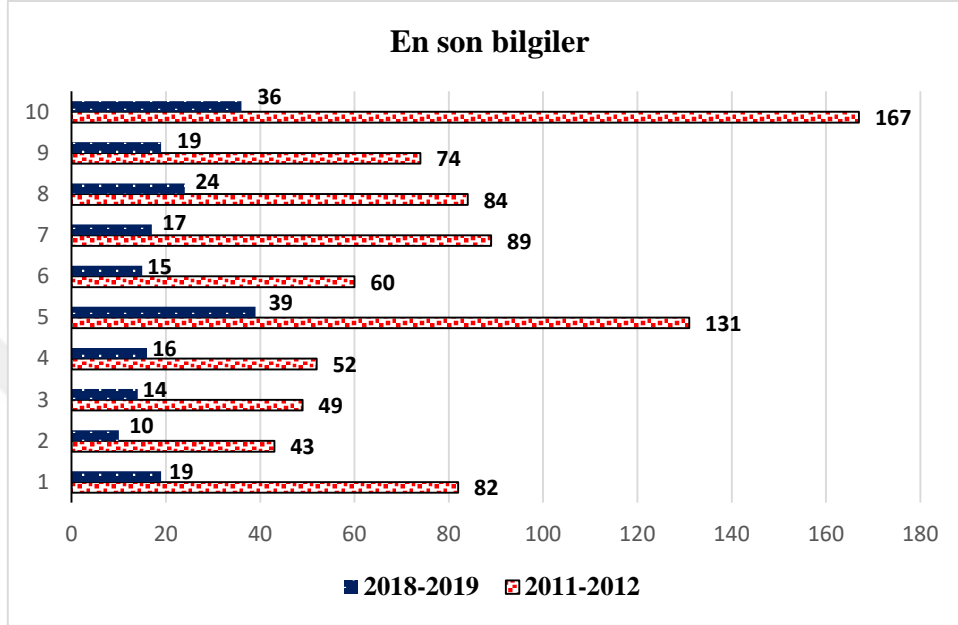
Şekil 4.11: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında daha iyi eğitimciler seçeneğinin 1 ile 10 puan arasında değerlendirilmesi.

“Uzaktan eğitim diğer çalışma şekillerinden hangi açıdan daha iyidir?” sorusu için verilen “Daha iyi eğitimciler” seçeneğinin 2011-2012 öğretim yılında uzaktan eğitim öğrencilerinin % 19’u (162 öğrenci) tarafından, 2018-2019 öğretim yılında uzaktan eğitim öğrencilerinin % 20’si (42 öğrenci) tarafından 10 üzerinden “5” puanlama ile “orta” düzeyde değerlendirildiği Şekil 4.11’de görülmektedir.

2011-2012 öğretim yılında uzaktan eğitimde “daha iyi eğitimciler” için ikinci sıralamada bulunan değerlendirme puanı öğrencilerin % 13’ü (11 öğrenci) tarafından 10 üzerinden “10” ile en yüksek düzeyde belirlenmiştir. 2018-2019 öğretim yılında ise uzaktan eğitim öğrencilerinin % 12’si (26 öğrenci) tarafından 10 üzerinden “8” ile iyi olarak değerlendirilmiştir.

4.2.1.5. En son bilgiler

Uzaktan eğitimde “en son bilgiler” avantajı seçeneğinin 1 ile 10 puan arasında değerlendirilmesine ait grafiik Şekil 4.12’de görölmektedir.

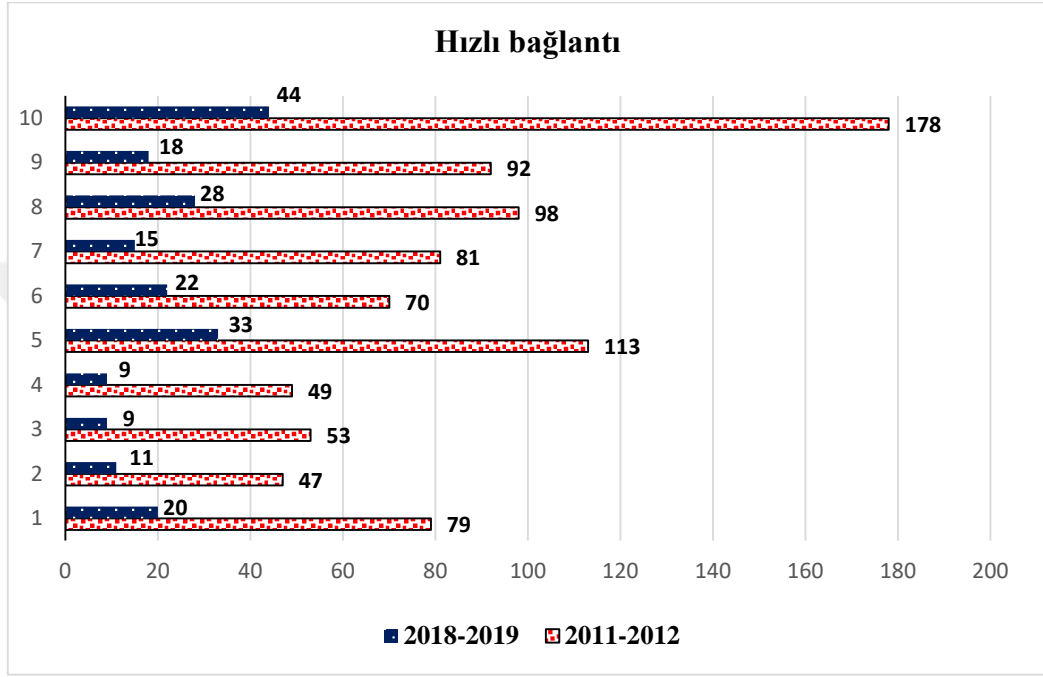

Şekil 4.12: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında en son bilgiler seçeneğinin 1 ile 10 puan arasında değerlendirilmesi.

Uzaktan eğitim diğeri çalışma şekillerine göre “en son bilgiler” (güncel bilgiler) açısından 2011-2012 öğretim yılındaki öğrencilerin % 20’si (167 öğrenci) tarafından 10 üzerinden “10” puanla “çok iyi” olarak değerlendirilmiştir. 2018-2019 öğretim yılında ise, öğrencilerin % 19’u (39 öğrenci) tarafından 5 değerlendirme puanıyla “orta” düzey olarak değerlendirmiştir. Ancak, 2018-2019 öğretim yılında öğrencilerin % 17’sini oluşturan 36 öğrenci 10 üzerinden “10” değerlendirme puanıyla uzaktan eğitimi en son bilgiler açısından “çok iyi” olarak değerlendirmişlerdir. Bu durum, 2018-2019 öğretim yılında da uzaktan eğitim öğrencilerinin etkili çoğunluğunun uzaktan eğitimin diğeri çalışma şekillerine göre “en son bilgiler” içerdiği görüşünü sürdürdükleri bulgusunu göstermektedir (Şekil 4.12).

4.2.1.6. Hızlı bağlantı

“Uzaktan eğitim diğer çalışma şekillerinden hangi açıdan daha iyidir?” sorusu için verilen “Hızlı bağlantı” seçeneğinin 1 ile 10 puan arasında değerlendirilmesine ait grafik Şekil 4.13’te gösterilmektedir.

Şekil 4.13: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitimde hızlı bağlantı seçeneğinin 1 ile 10 puan arasında değerlendirilmesi.

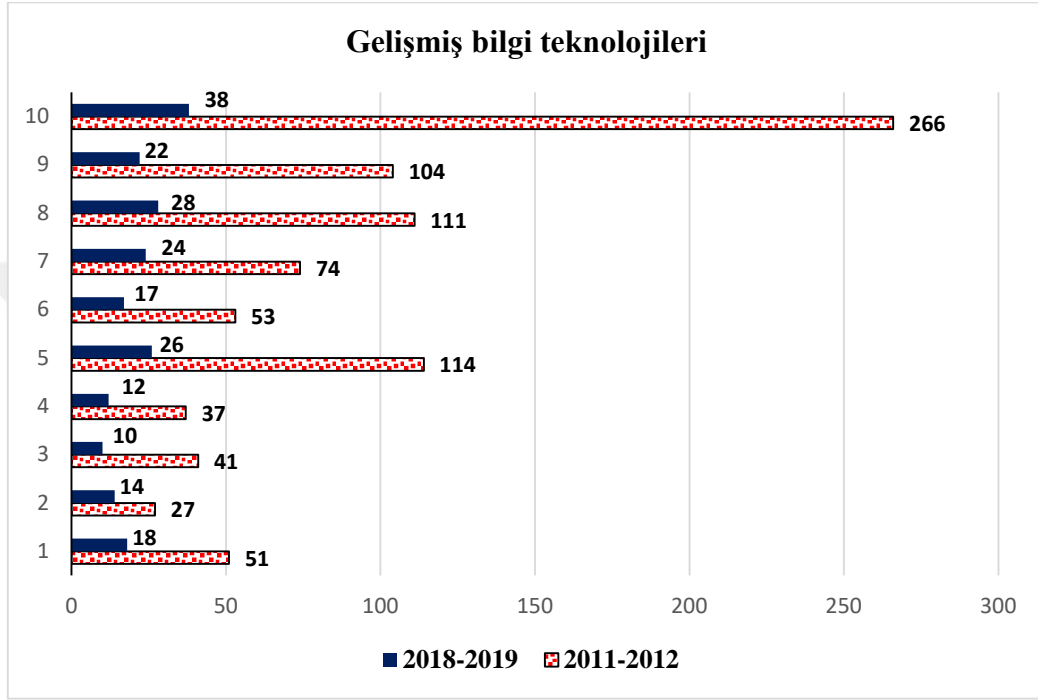
“Uzaktan eğitim diğer çalışma şekillerinden hangi açıdan daha iyidir?” sorusu için verilen “Hızlı bağlantı” seçeneği 2011-2012 öğretim yılında öğrencilerin % 21’i (178 öğrenci), 2018-2019 öğretim yılında öğrencilerin % 21’i (44 öğrenci) 10 üzerinden “10” değerlendirme puanı ile her iki öğretim yılında da aynı oranda olmak üzere uzaktan eğitimde “hızlı bağlantı” avantajını diğer çalışma şekillerine göre “çok iyi” olarak değerlendirmiştir (Şekil 4.13).

2011-2012 öğretim yılında öğrencilerin % 13’ü (113 öğrenci), 2018-2019 öğretim yılında öğrencilerin % 16’sı (33 öğrenci) 10 üzerinden “5” ile “orta” düzeyde değerlendirmiştir.

“Hızlı bağlantı” seçeneği değerlendirmesinin her iki öğretim yılında da yakın oranlarda aynı düzeylerde değerlendirildiği bulgusu elde edilmiştir (Şekil 4.13).

4.2.1.7. Gelişmiş Bilgi Teknolojileri

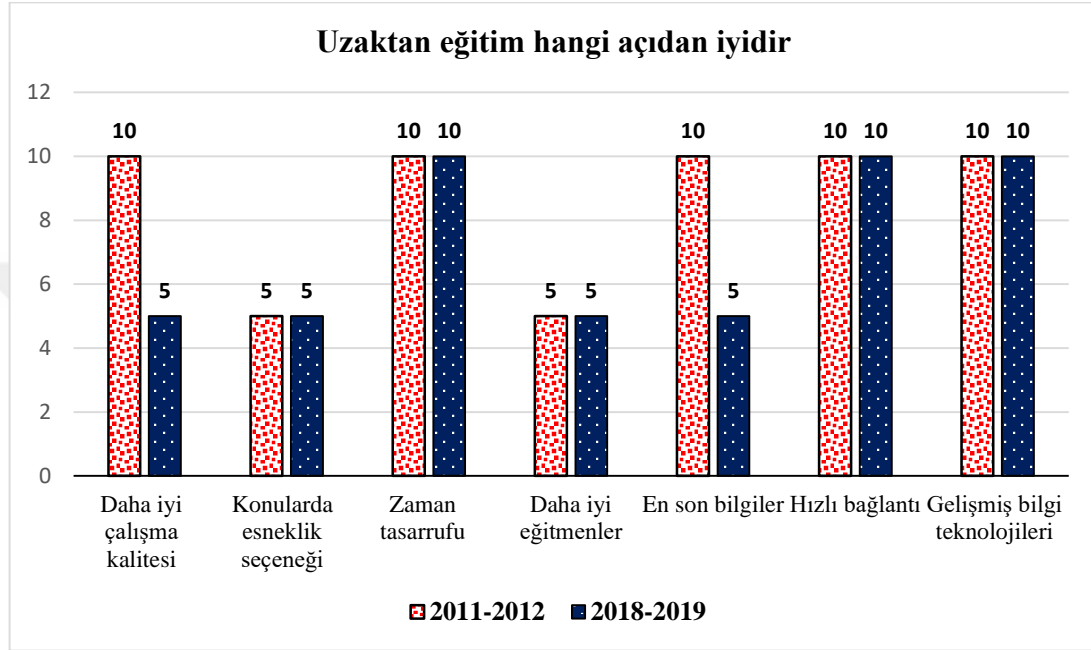
“Uzaktan eğitim diğer çalışma şekillerinden hangi açıdan daha iyidir?” sorusu için verilen “Gelişmiş bilgi teknolojileri” seçeneğinin 1 ile 10 puan arasında değerlendirilmesine ait grafik Şekil 4.14’te gösterilmektedir.

Şekil 4.14: Uzaktan eğitimde gelişmiş bilgi teknolojileri seçeneğinin 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında 1 ile 10 puan arasında değerlendirilmesi.

“Gelişmiş bilgi teknolojileri” seçeneği uzaktan eğitimde; 2011-2012 öğretim yılında uzaktan eğitim öğrencilerinin % 30’u (266 öğrenci) tarafından ve 2018-2019 öğretim yılında öğrencilerin % 18’i (38 öğrenci) tarafından 10 üzerinden “10” puan ile “çok iyi” olarak değerlendirilmiştir. İkinci en yüksek puanlamaya ait değerlendirme 2011-2012 öğretim yılında öğrencilerin % 13’ü (114 öğrenci) tarafından 10 üzerinden “5” ile “orta düzeyde olarak yapılmıştır. 2018-2019 öğretim yılında ise ikinci sıralamadaki puanlama düzeyi öğrencilerin yine % 13’ü (28 öğrenci) tarafından 10 üzerinden “8” puanlama ile “iyi” düzeyde değerlendirilmiştir (Şekil 4.14).

Uzaktan eğitimde kullanılan “gelişmiş bilgi teknolojileri”nin puanlanmasıyla elde edilen bulgular 2018-2019 öğretim yılında 2011-2012 öğretim yılına göre diğer çalışma (eğitim) şekillerinden daha yüksek avantajlı olarak değerlendirildiğini göstermektedir.

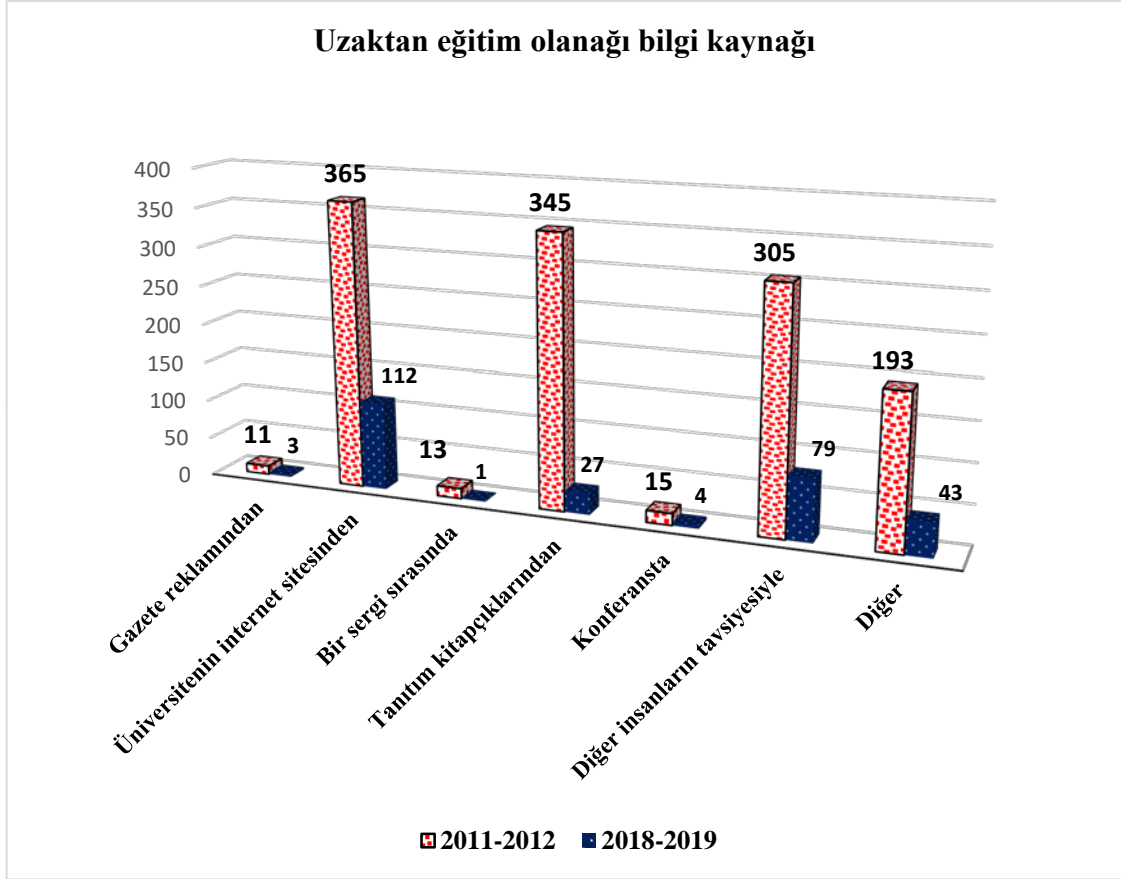
Şekil 4.15: Uzaktan eğitimin diğer çalışma şekillerine göre iyi olan yönlerinin 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarındaki değerlendirme sonucu.

Uzaktan eğitim diğer çalışma şekillerinden hangi açıdan daha iyidir?” sorusu için verilen tüm yanıtlar Şekil 4.15’te görülmektedir. 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarındaki öğrenciler, “zaman tasarrufu”, “hızlı bağlantı”, “gelişmiş bilgi teknolojileri” açılarından 10 üzerinden 10 puan vererek bu avantajların “çok iyi” olduğunu ifade etmişlerdir. “Konularda esneklik seçeneği” ve “daha iyi öğretmenler” seçenekleri 10 üzerinden 5 puan ile değerlendirilerek, her iki yılda da “orta” seviyede değerlendirilmiştir. “Daha iyi çalışma kapasitesi” ile “en son bilgiler” açısından 2011-2012 eğitim ve öğretim yılında 10 üzerinden 10 puan ile “çok iyi” olarak, 2018-2019 öğretim yılında ise 10 üzerinden 5 puan ile “orta” seviyede değerlendirilmiştir.

4.2.2. Uzaktan Eğitim Olanaklarının Varlığını Öğrenme Kaynağı

Uzaktan eğitim öğrencilerine, tüm uygun seçenekleri cevaplayabilecekleri “Üniversitenizdeki uzaktan eğitim olanaklarını hangi bilgi kaynaklarından edindiniz?” sorusu anket kapsamında

sorulmuştur. 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında katılımcıların uzaktan eğitim bilgi kaynakları için verdikleri cevaplar Şekil 4.16’da gösterilmiştir.

Şekil 4.16: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında öğrencilerin uzaktan eğitim olanağı bilgisini edindikleri bilgi kaynakları.

Şekil 4.16’da görüldüğü üzere, 2011- 2012 öğretim yılında öğrencilerin % 29’u (365 öğrenci) uzaktan eğitim olanağını öğrendikleri bilgi kaynağını “Üniversitenin internet sitesi” olarak belirtmişlerdir. Öğrenciler, ikinci en etkili bilgi kaynağı olarak % 28 oranında (345 öğrenci) “Üniversitenin tanıtım kitapçıkları” olarak, üçüncü sırada ise % 24 oranında (305 öğrenci) “Diğer insanların tavsiyesi” olarak belirtmişlerdir.

2018-2019 öğretim yılında ise, öğrencilerin % 42’si (112 öğrenci) “Üniversitenin internet sitesi”ni en etkili bilgi kaynağı olarak belirtmişlerdir. % 29 oranında (78 öğrenci) “Diğer insanların tavsiyesi” cevabı, ikinci, % 10 oranında (27 öğrenci) yanıtına göre

“Üniversitenin tanıtım kitapçıkları” üçüncü en etkili bilgi kaynağı olarak tespit edilmiştir (Şekil 4.16).

“Üniversitenizdeki uzaktan eğitim olanağını hangi bilgi kaynaklarından edindiniz?” sorusu için alınan açık uçlu yanıtlar içinde ise, öncelikle anlamsız yanıtlar ayıklanarak değerlendirme dışı bırakılmıştır. Kalan anlamlı yanıtlar 2011- 2012 öğretim yılında 183 adet, 2018-2019 öğretim yılında 35 adettir.

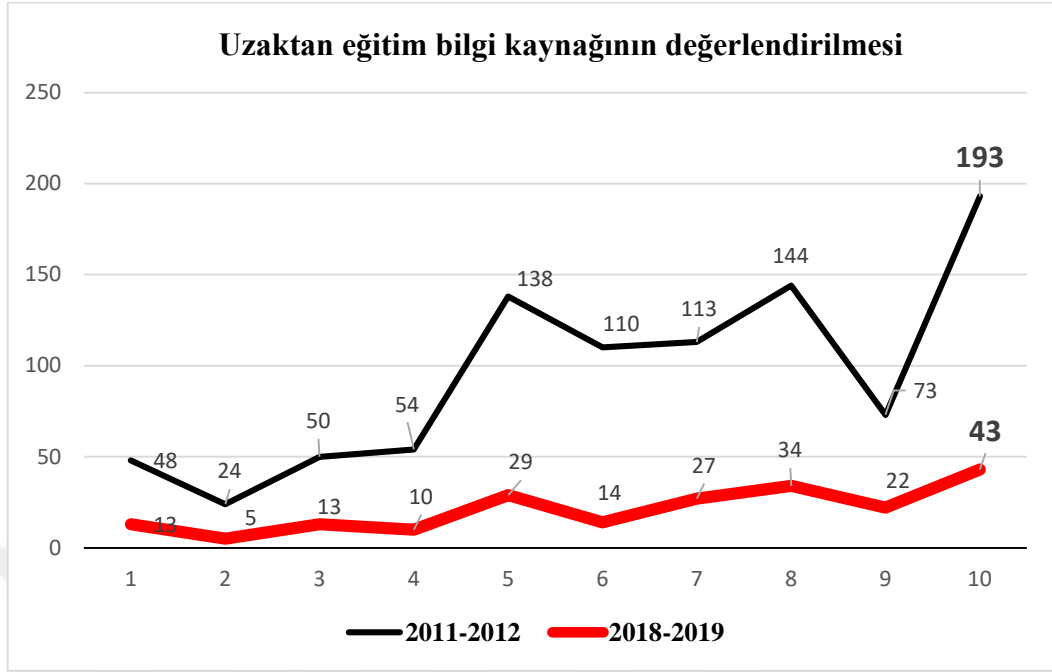
Tablo 4.5: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim olanağı bilgi kaynağı için verilen açık uçlu yanıtlar.

UE bilgi kaynağı	2012 N	2018 N
ÖSS/ OSYM tercih kılavuzu	131	20
İnternet araştırması	14	10
Dershane	12	-
Öğretmen tavsiyesi	8	-
Televizyon	6	-
Arkadaş/kardeş/eş	6	1
Üniversiteye gelerek	4	-
İÜ'den gelen e-mail	2	-
Kendi araştırması	-	2
İşyeri	-	1
Sendika	-	1

Tablo 4.5'te görüldüğü üzere, uzaktan eğitim olanağı bilgi kaynağı olarak 2011-2012 öğretim yılında (131 öğrenci) ve 2018-2019 öğretim yılında (20 öğrenci) en çok üniversite tercih kılavuzundan faydalanılmıştır. Her iki yılda da ikinci sıradaki bilgi kaynağı internet araştırmaları olarak tespit edilmiştir.

4.2.3. Uzaktan Eğitim Olanağının Öğrenildiği Bilgi Kaynağının Değerlendirilmesi

Bu kısımda uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitim olanağı bilgisini edindikleri başlıca bilgi kaynağının verimliliğini değerlendirmeleri istenmiştir. Değerlendirme için öğrencilere 1 ile 10 arasında (1 en etkisiz, 5 orta etkili, 10 en etkili) puanlama ölçeği sunulmuştur.

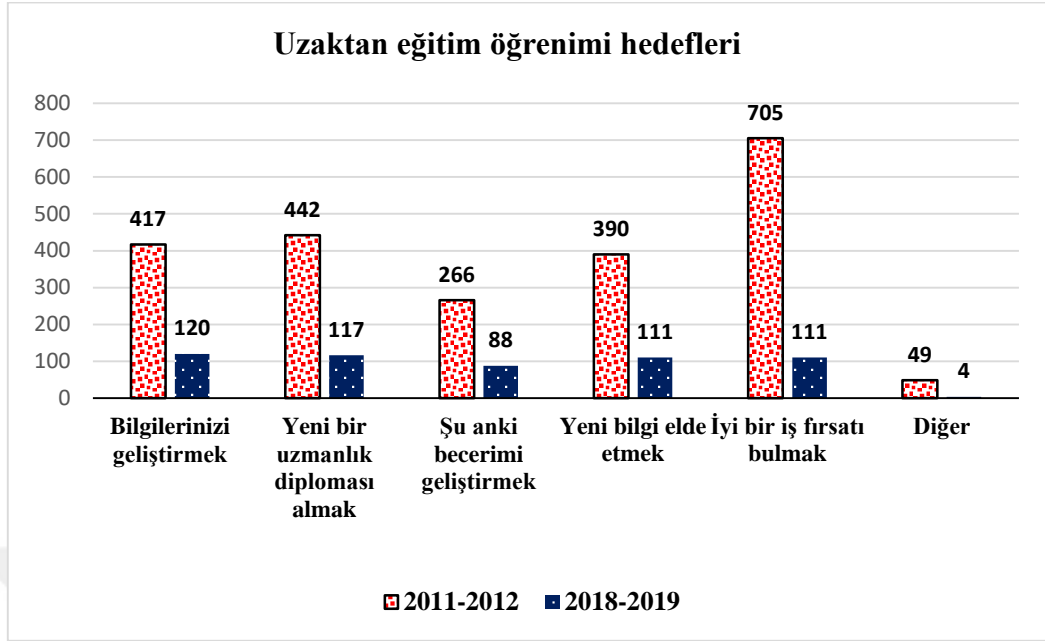

Şekil 4.17: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim olanağının edinildiği bilgi kaynağının değerlendirilmesi.

İstanbul Üniversitesi AUZEF uzaktan eğitim olanağı bilgisi edinilen başlıca kaynaklar olan “Üniversitenin internet sitesi”, “Üniversitenin tanıtım kitapçıkları” ve “ÖSS/ÖSYM Tercih Kılavuzu” ve “diğer insanların tavsiyesi” için öğrenciler tarafından yapılan verimlilik değerlendirmesinde, 2011-2012 öğretim yılında uzaktan eğitim öğrencilerinin % 20’si (193 öğrenci) ve 2018-2019 öğretim yılında uzaktan eğitim öğrencilerinin yine % 20’si (43 öğrenci) tarafından en yüksek verimliliği ifade eden 10 üzerinden “10” puan ile değerlendirilmiştir (Şekil 4.17).

4.2.4. Uzaktan Eğitim Öğreniminin Hedefleri

Bu kısımda uzaktan eğitim öğrencilerinin “Öğreniminizin hedefleri nelerdir?” anket sorusu için verdikleri yanıtlar yer almaktadır. Yanıtlar için öğrencilere çoktan seçmeli 5 seçenekli soru ile açık uçlu yanıt seçeneği sunulmuştur.

Şekil 4.18: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim öğrencilerinin öğrenim hedefleri.

Şekil 4.18’de görüldüğü üzere, İstanbul Üniversitesi AUZEF’te uzaktan eğitimi tercih eden 2011-2012 öğretim yılı öğrencilerinin % 31’i (705 öğrenci) öğrenim hedeflerinin “İyi bir iş fırsatı bulmak” olduğunu belirtmişlerdir. İkinci olarak % 20 oranında (442 öğrenci) “yeni bir uzmanlık diploması almak”, üçüncü sıradaki hedeflerinin ise % 18 oranında (417 öğrenci) öğrenci “bilgilerini geliştirmek” olarak belirtmişlerdir.

2018-2019 öğretim yılı uzaktan eğitim öğrencilerinin öğrenim hedeflerinde ilk sırada % 22 oranında (120 öğrenci) “Bilgilerini geliştirmek” olduğu Şekil 4.19’da görülmektedir. Öğrencilerin % 21’i (117 öğrenci) hedeflerini “Yeni bir uzmanlık diploması almak”, % 20’si (111 öğrenci) “İyi bir iş fırsatı bulmak” ve yine % 20’si (111 öğrenci) “yeni bilgi elde etmek” olarak belirtmişlerdir.

2011-2012 öğretim yılında uzaktan eğitim öğrencilerinin öğrenim hedeflerine ait açık uçlu yanıtları Tablo 4.6’da gösterilmiştir.

Tablo 4.6: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim öğrencilerinin öğrenim hedeflerine ait açık uçlu yanıtları.

2011-2012	
Yanıtlar	N
Diploma sahibi olmak ve kişisel gelişim	14
Hukuk Fakültesi'ne geçmek	12
Öğretmen olmak	5
Kariyer sahibi olmak	4
İkinci diploma sahibi olmak, yeni bilgiler öğrenmek	1
Çocuğuna faydalı olabilmek	1
Altın bilezik/meslek sahibi olmak	1
Polis Akademisine girebilmek	1
Uzman olmak	1
Yüksek lisans yapabilmek	1

2018-2019 öğretim yılında eğitimine devam eden uzaktan eğitim öğrencilerinin açık uçlu olarak yanıtladıkları hedefleri ise aşağıda yer almaktadır:

“Üniversite mezunu olmak”

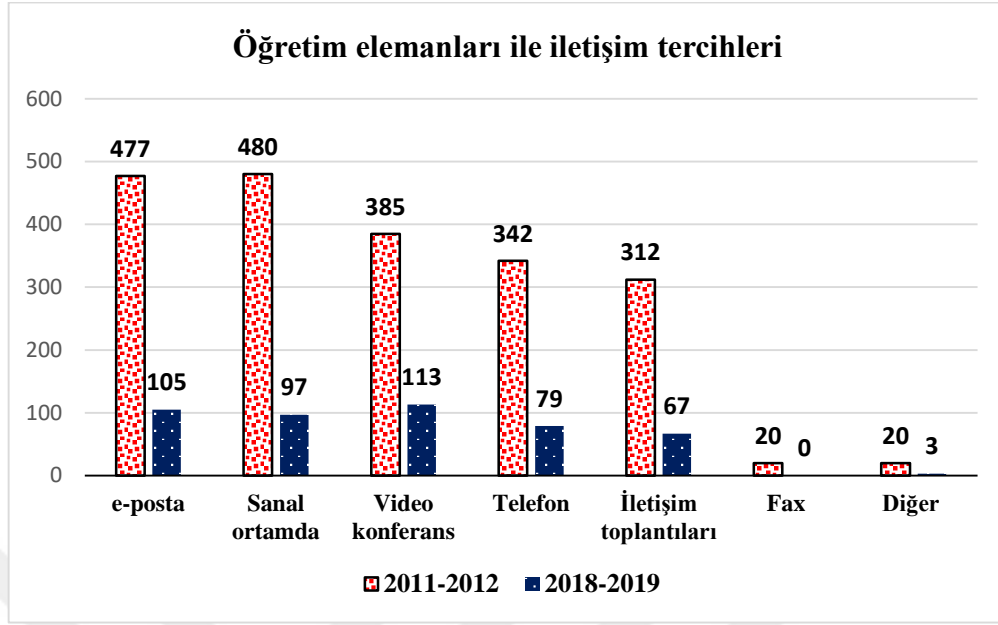
“Lisanslı çalışıyor olmak ve İstanbul Üniversitesi mezunu olma ayrıcalığı”

“Kişisel gelişim ve toplum katkı sunmak”

“İçimdeki okuyamama ezikliğini gidermek”

4.2.5. Uzaktan Eğitimde Öğretim Elemanları ile İletişim Tercihleri

Bu kısımda uzaktan eğitim öğrencilerinin öğretim elemanlarıyla ders saatleri dışından hangi şekillerde iletişim içinde bulunmak istediklerine dair cevaplar aranmıştır. Öğrencilerden kendileri için uygun olan birden fazla seçeneği işaretlemeleri istenmiştir. Elde edilen bulgular Şekil 4.19’da gösterilmiştir.

Şekil 4.19: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim öğrencilerinin öğretim elemanları ile iletişim şekilleri tercihleri.

Şekil 4.19'a göre, 2011-2012 öğretim yılı öğrencilerinin % 24'ü (480 öğrenci) öğretim elemanları ile uzaktan iletişim için "sanal ortam"ı, % 23'ü (477 öğrenci) "e-posta" ile uygun olduğunu, üçüncü olarak ise % 19'u (385 öğrenci) "video konferans" yöntemini tercih ettiklerini belirtmişlerdir. 2018-2019 öğretim yılı öğrencilerinin % 24'ünün (113 öğrenci) öğretim elemanlarıyla iletişim için uygun buldukları yöntem "video konferans" seçeneğidir. Öğrencilerin % 23'ü (105 öğrenci) "e-posta", % 21'i (97 öğrenci) ise "sanal ortam"ı öğretim elemanlarıyla iletişim için en uygun yöntem olarak belirtmişlerdir (Şekil 4.19).

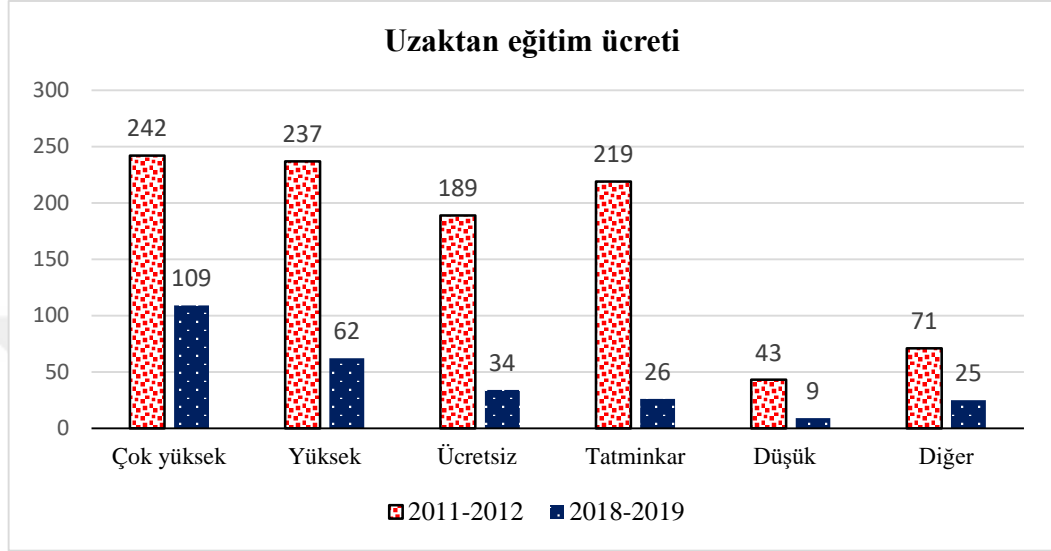
Açık uçlu olarak elde edilen yanıtlar ise; Tablo 4.7'de görüldüğü üzere "yüz yüze" görüşme tercihleri ilk sırada yer almaktadır.

Tablo 4.7: Öğretim elemanlarıyla iletişim şekillerine açık uçlu olarak verilen yanıtlar.

Yanıtlar	2011-2012	2018-2019
	N	N
yüz yüze	17	1
video konferans	1	-
online destek	1	1
e-posta	1	-
sms	-	1

4.2.6. Uzaktan Eğitim Ücreti Konusunda Düşünceler

Uzaktan eğitim öğrencilerinin “Uzaktan eğitim ücreti konusunda düşünceleriniz nedir?” sorusu sorulmuştur, verdikleri yanıtlar Şekil 4.20’de gösterilmektedir.

Şekil 4.20: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim öğrencilerinin eğitim ücretlerine ilişkin görüşleri.

Şekil 4.20’ye göre uzaktan eğitim harç ücretleri ile ilgili 2011-2012 öğretim yılı öğrencilerinin % 24’ü (242 öğrenci) “çok yüksek”, yine % 24’ü (237 öğrenci) “yüksek”, % 22’si (219 öğrenci) ise “tatminkar” olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin % 19’u ise, “ücretsiz” olması gerektiğini belirtmiştir.

2018-2019 öğretim yılı öğrencilerinin % 41’i (109 öğrenci) uzaktan eğitim ücretlerinin “çok yüksek”, % 23’ü (62 öğrenci) “yüksek” olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin % 13’ü ise (34 öğrenci) ise “ücretsiz” olması gerektiğini belirtmişlerdir.

2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yılları itibariyle öğrencilerin uzaktan eğitim ücretlerini her iki yılda da “çok yüksek” ve “yüksek” olarak değerlendirdikleri bulgusuna ulaşılmıştır. 2011-2012 öğretim yılında öğrencilerin % 22’sinin (219 öğrenci) “tatminkar” yanıtı, uzaktan eğitimine kayıt yapıldığı ilk dönemde harç ve uzaktan eğitim gideri olarak daha fazla ücret alındığı, ikinci dönemde ise eğitim giderinin tahsilinden vazgeçilerek sadece harç ücreti alınması nedeniyle tatminkar olarak değerlendirildiği açık uçlu yanıtlardan anlaşılmaktadır.

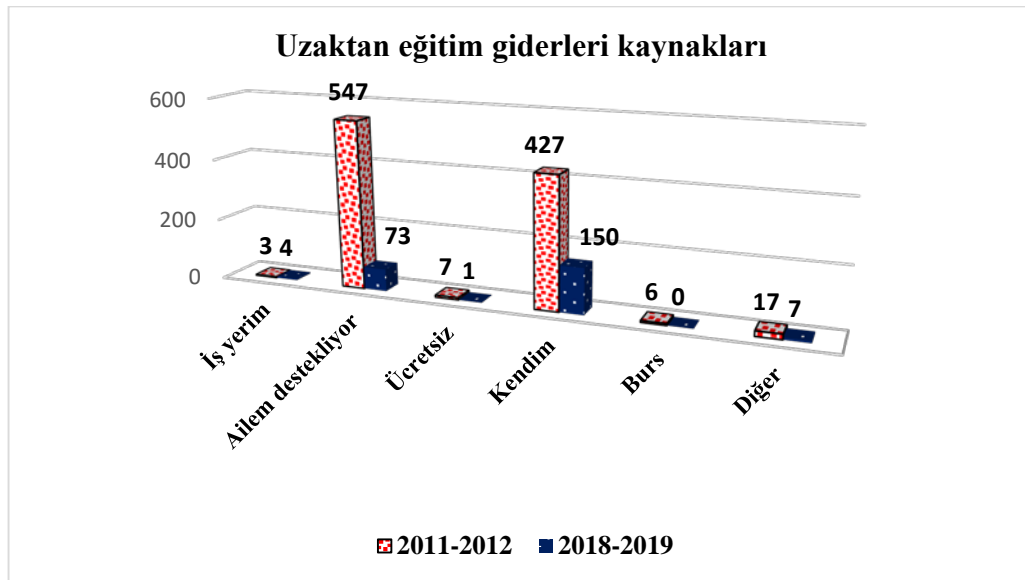
Öğrencilerin uzaktan eğitim ücretlerine ilişkin görüşleri için verdikleri açık uçlu yanıtları gruplandırılarak tablo haline getirilmiş ve yanıtlar sayısal olarak verilmiştir (Tablo 4.8). Tabloya göre 2011-2012 öğretim yılında tüm yanıtlar içinde 14 adet “ücretsiz olmalı” yanıtı bulunmaktadır. 2018-2019 öğretim yılında ise tüm yanıtlar içinde en fazla 8 adet “tatminkâr olmalı” yanıtı bulunmaktadır.

Tablo 4.8: 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim ücretlerine ilişkin öğrenci görüşleri.

	2011-2012	2018-2019
Yanıtlar	N	N
Ücretsiz olmalı	14	6
Normal	13	2
Daha düşük olmalı	13	-
Tatminkar olmalı	11	8
Örgünle eşit olmalı	10	-
Çok yüksek	5	2
Yüksek	-	2

4.2.7. Uzaktan Eğitim Giderlerinin Sağlayıcıları

Uzaktan eğitim öğrencilerinin “Uzaktan eğitim giderlerinizi kimler destekliyor / karşılıyor?” sorusuna verdikleri yanıtlara ait grafik Şekil 4.21’ de yer almaktadır.

Şekil 4.21: 2011-2012 ve 2018-2019 Öğretim yıllarında uzaktan eğitim öğrencilerinin eğitim giderlerini sağlama kaynakları.

Uzaktan eğitim öğrencilerinin eğitim giderlerini; 2011-2012 öğretim yılında öğrencilerin % 54'ünün (547 öğrenci) ailelerinin karşıladığı Şekil 4.21'deki grafikte görülmektedir. İkinci en yüksek gider karşılama kaynağı olarak öğrencilerin % 42'si (427 öğrenci) kendilerini belirtmişlerdir.

2018-2019 öğretim yılında uzaktan eğitim öğrencilerinin % 64'ü (150 öğrenci) eğitim giderlerini kendilerinin karşıladığını, % 31'i ise (73 öğrenci) ailelerinin karşıladığını belirtmişlerdir.

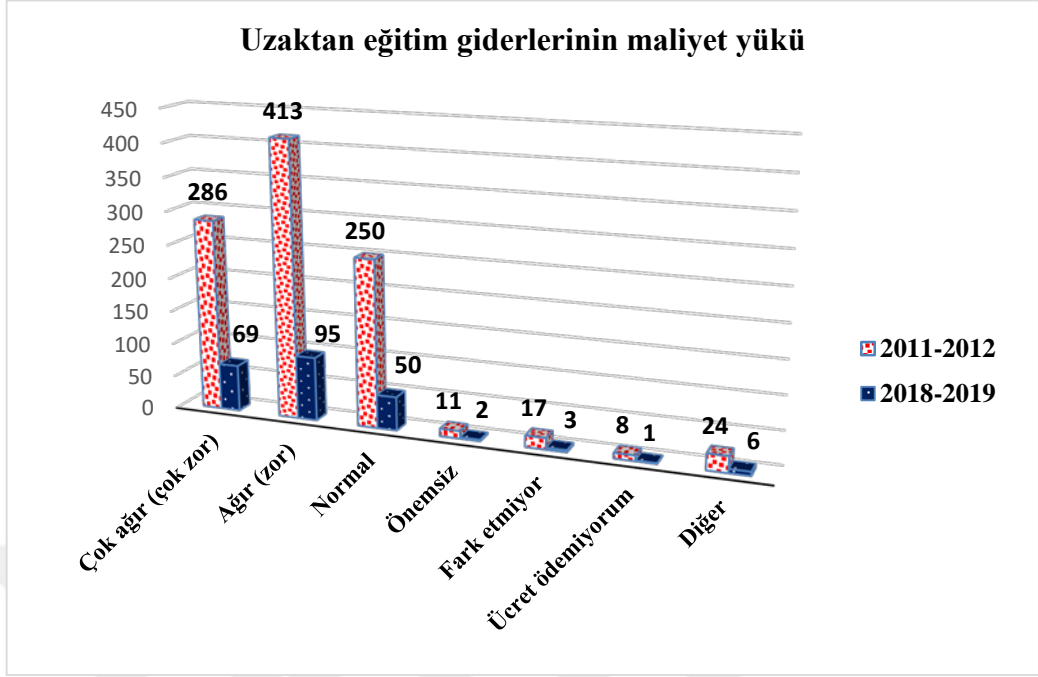
2011-2012 öğretim yılına ait açık uçlu yanıtlar “diğer” yanıtları içinde 6 öğrenci “eşim”, 4 öğrenci “kendim ve ailem”, 2 öğrenci “kendim”, 1 öğrenci “ailem”, 1 öğrenci “akrabalar” yanıtı vermiştir. 2018-2019 öğretim yılı öğrencileri ise 2 öğrenci “eşim”, 2 öğrenci “kendim”, 1 öğrenci “arkadaş”, 1 öğrenci de “yardım” yanıtını vermiştir (Tablo 4.9).

Tablo 4.9: Uzaktan eğitim giderlerini kimler karşılıyor sorusu için verilen açık uçlu yanıtlar.

Yanıtlar	2011-2012	2018-2019
	N	N
Eşim	6	2
Kendim ve ailem	4	-
Kendim	2	2
Ailem	1	-
Akrabalar	1	-
Arkadaş	-	1
Yardım	-	1

4.2.8. Uzaktan Eğitim Giderlerinin Maliyet Yükü

2011-2012 ve 2018-2019 Öğretim yıllarında uzaktan eğitim öğrencilerinin “Uzaktan eğitim sizin için zor bir mali yük mü?” sorusuna verdikleri yanıtlara ait grafik Şekil 4.22'de görülmektedir.

Şekil 4.22: Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitim giderlerinin maliyet yükü.

2011-2012 öğretim yılı öğrencilerinin % 41'i (413 öğrenci) uzaktan eğitim giderlerinin kendileri için "ağır" bir mali yük olduğunu, % 28'i (286 öğrenci) "çok ağır" bir mali yük olduğunu belirtmiştir. % 25'i (250 öğrenci) ise, "normal" olarak değerlendirmiştir (Şekil 4.22).

2018-2019 öğretim yılı uzaktan eğitim öğrencilerinin % 42'si (95 öğrenci) eğitim giderlerinin "ağır" bir mali yük olduğunu çoğunluk olarak belirtmişlerdir. % 31'i (69 öğrenci) "çok ağır", % 22'si (50 öğrenci) ise "normal" mali yük olarak nitelendirmiştir.

2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında her iki yılda da uzaktan eğitim giderlerinin mali yükü hakkında öğrencilerin verdikleri yanıtlar anlam ve yüzdelik dilim olarak birbirine çok yakındır. Öğrenciler uzaktan eğitim giderlerini sırasıyla, "ağır", "çok ağır" ve "normal" olarak değerlendirmişlerdir. Öğrencilerin görüşlerinde anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

2011-2012 öğretim yılında uzaktan eğitim giderleri için açık uçlu alınan yanıtlar Şekil 4.22'deki seçeneklere göre gruplandığında, 12 adet "normal", 7 adet "ağır" yanıtı ortaya çıkmıştır.

2018-2019 öğretim yılında açık uçlu olarak verilen yanıtlar ise şu şekildedir:

“Bütçemden kesmek zorunda kalıyorum.”

“Harçlar çok yüksek, ücretsiz olmalı.”

“Hedefime ulaşacaksam her şeye değer.”

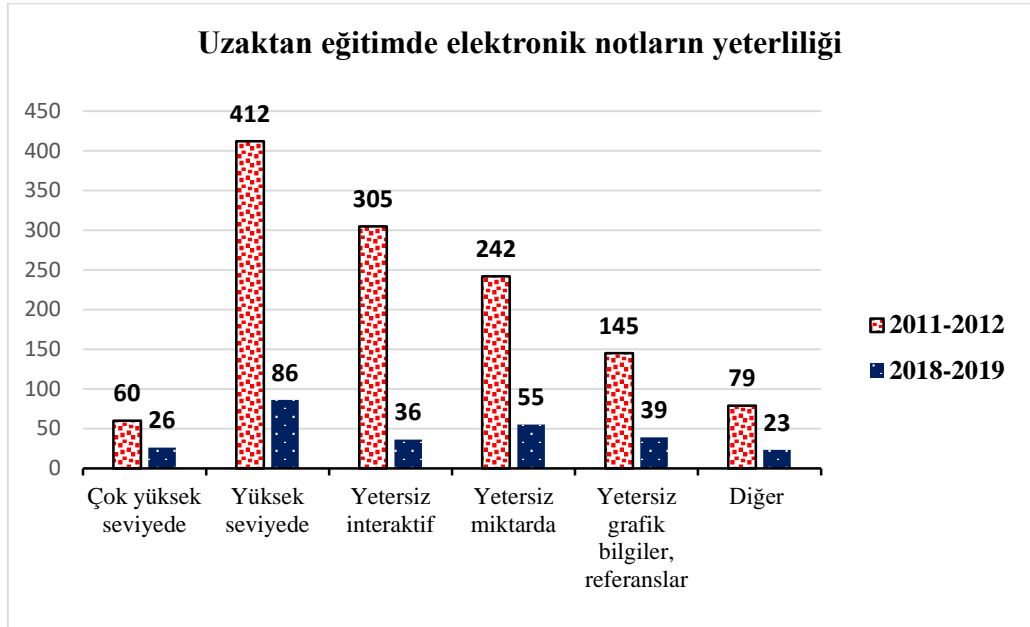
4.3. UZAKTAN EĞİTİM MATERYALLERİNİN ANALİZİ İLE İLGİLİ BULGULAR

4.3.1. Uzaktan Eğitim Materyallerinin Kalitesine İlişkin Bulgular

Bu kısımda uzaktan eğitimde materyallerinin oluşturulduğu elektronik sunum dosyaları, video ve sesli materyaller, ders içeriği ve sınav dokümanlarının öğrenciler tarafından değerlendirilmesine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

4.3.1.1. Elektronik notların yeterliliği

Uzaktan eğitimde kullanılan elektronik ders notlarının yeterliliğinin değerlendirilmesine ilişkin bulgular Şekil 4.23’te yer almaktadır.

Şekil 4.23: Uzaktan eğitimde kullanılan elektronik notların yeterliliği.

Uzaktan eğitimde kullanılan elektronik ders sunum dosyaları ve ders içeriği materyallerinin yeterliliği için 2011-2012 öğretim yılı öğrencilerinin % 33'ü (412 öğrenci) “yüksek seviyede” yanıtı vermiştir. Öğrencilerin % 27'si (305 öğrenci) “yetersiz interaktif”, % 19'u (242 öğrenci) ise elektronik notları “yetersiz miktarda” olarak değerlendirmiştir.

2018-2019 öğretim yılı öğrencilerinin % 32'si (86 öğrenci) uzaktan eğitim elektronik materyallerini “yüksek seviyede”, % 21'i (55 öğrenci) “yetersiz miktarda”, % 15'i (39 öğrenci) “yetersiz grafikler, referanslar” olarak değerlendirmiştir.

Açık uçlu yanıtlar içinde 2011-2012 öğretim yılı öğrencilerinin açık uçlu “diğer” seçeneğinde verdikleri yanıtlardan örnekler aşağıdaki gibidir:

“Çok daha yüksek seviyede olabilir, örneğin uygulama gerektiren dersler simulasyon programlarıyla desteklenebilirse o zaman uzaktan eğitim amacına ulaşmış olur. Tüm diğer eğitim sistemlerinin çok ilerisinde olur.”

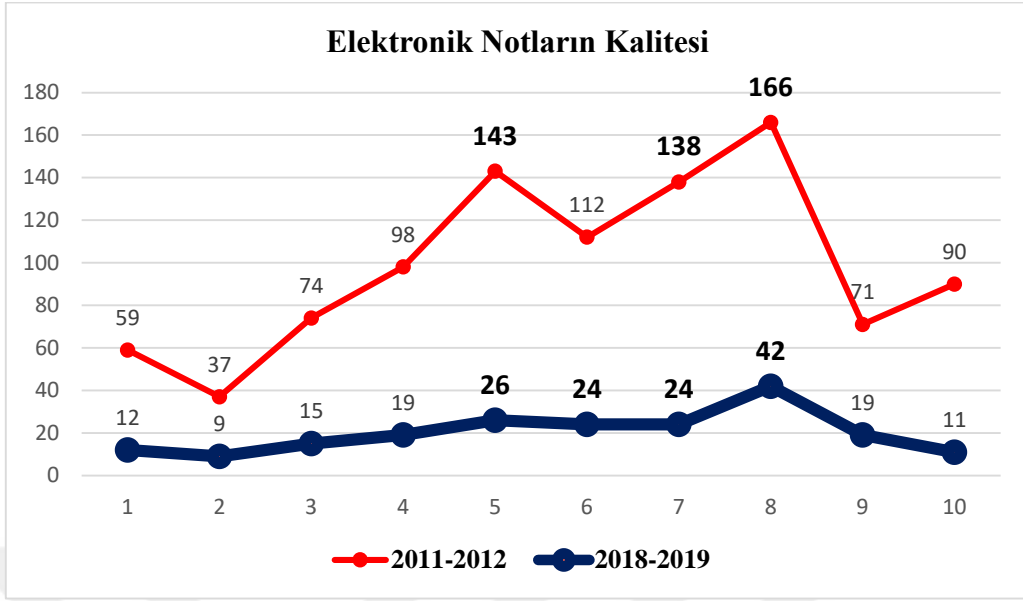
“Ders içeriği kaliteli fakat ppt sunumları eksik.”

“Bazen internet problem olduğunda bağlanmıyor. “Ders içeriklerini indir” butonu olsaydı hic problem olmazdı yani her zaman dersleri internetsiz de okuma imkanımız olurdu ne güzel.”

“Çok gereksiz ayrıntılar var, çok zorlayıcı.”

4.3.1.2. Elektronik notların kalitesi

Uzaktan eğitimde elektronik sunum dosyalarının 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim öğrencileri tarafından 1 ile 10 arasında değerlendirilmesine ilişkin grafik Şekil.4.24'te yer almaktadır.

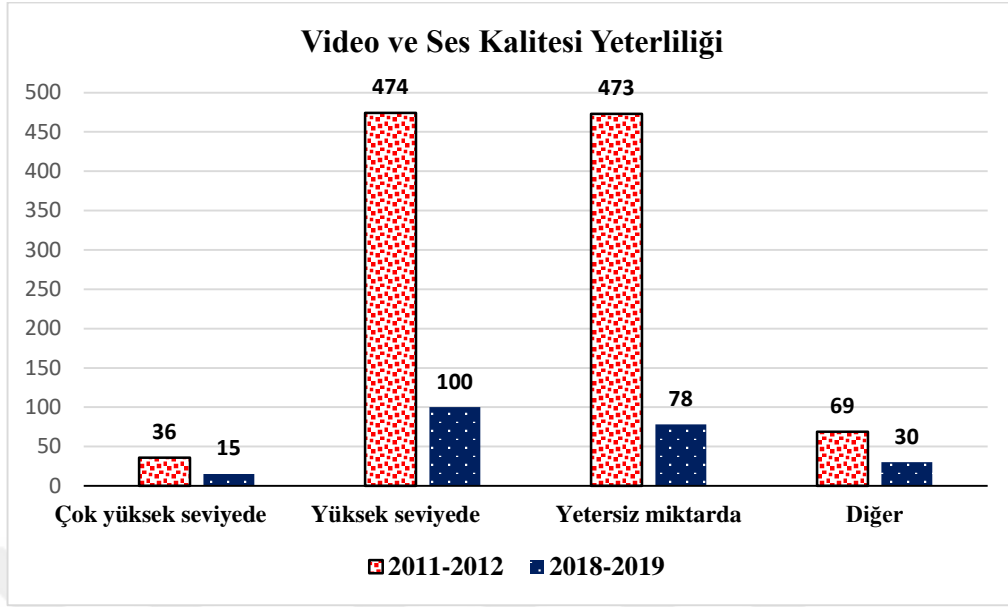
Şekil 4.24: Elektronik notların kalitesine ait değerlendirme.

2011-2012 öğretim yılında uzaktan eğitim öğrencilerinin elektronik notların kalitesine ait değerlendirmelerine göre, ilk üç sıralamaya göre çoğunluğu oluşturan bölümü olan % 15'i (166 öğrenci) 10 üzerinden 8, daha küçük bölümü oluşturan % 13'ü (143 öğrenci) 5, % 12'si (138 öğrenci) 7 puan vermişlerdir (Şekil 4.24).

2018-2019 öğretim yılında elektronik notların kalitesine ait değerlendirmelerine baktığımızda, ilk üç sıralamaya göre çoğunluğu oluşturan bölümü olan % 21'i (42 öğrenci) 10 üzerinden 8, daha küçük bölümü olan % 13'ü (26 öğrenci) 5, % 12'si (24 öğrenci) 7 ve yine % 12'si 6 puan vermişlerdir (Şekil 4.24).

4.3.1.3. Video ve ses materyallerinin yeterliliği

Bu kısımda 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitimde kullanılan video ve ses materyallerinin öğrenciler tarafından değerlendirilmesine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Şekil 4.25: Uzaktan eğitimde kullanılan video ve ses materyallerinin yeterliliği.

Şekil 4.25'e göre; uzaktan eğitimde kullanılan video ve ses materyallerinin yeterliliğini 2011-2012 öğretim yılı öğrencilerinin % 45,05'i (474 öğrenci) "yüksek seviyede", % 44,96'sı ise (473 öğrenci) "yetersiz miktarda", % 3'ü (36 öğrenci) "çok yüksek seviyede" olarak değerlendirmişlerdir.

2018-2019 öğretim yılı uzaktan eğitim öğrencilerinin ise, % 45'i (100 öğrenci) "yüksek seviyede", % 35'i (78 öğrenci) "yetersiz miktarda", % 7'si (15 öğrenci) "çok yüksek seviyede" olarak değerlendirmişlerdir (Şekil 4.25).

Açık uçlu olarak cevaplanan "diğer" yanıtları içinde 2011-2012 öğretim yılında toplam 69 yanıt içinden hata ayıklaması yapılarak anlamsız yanıtlar çıkarıldıktan sonra kalan anlamlı 62 yanıt ile 2018-2019 öğretim yılında açık uçlu olarak verilen yanıtlar kategorize edilmiştir. Yanıtlar beşli likert ölçeğine uyarlanarak "çok iyi", "iyi", "orta", "yetersiz" ve "çok yetersiz" seçeneklerine uygun olarak değerlendirilmiştir (Tablo 4.10). "Orta" ve "normal" ve "yeterli" yanıtları birlikte kategorize edilerek "orta" olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 4.10: Video ve ses materyallerinin açık uçlu yanıtlarının değerlendirme tablosu.

	2011-2012	2018-2019
Yanıtlar	N	N
Çok iyi	0	2
İyi	1	1
Orta	46	9
Yetersiz	14	4
Çok yetersiz	1	0

2011-2012 öğretim yılında “yetersiz” (sorunlu) yanıtını veren 14 kişi ses ve/veya görüntü sorunu yaşadığını belirtmiştir. 2018-2019 öğretim yılındaki açık uçlu yanıtlarda ise tabloda yer alan gruplandırmalar dışında sorun ve talep ifade eden yanıtlar mevcuttur. Bunlardan bazıları şunlardır:

“Adobe connect programı yerine daha kaliteli ve pratik bir program kullanılmalı.”

“Anadolu'dan Canlı Ders izleme çok zorlanıyoruz.”

“Bazı derslerin anlatım videosu hala yüklenmedi”

“Destekleyici video kayıtlar artırılabilir.”

“Yardımcı ek ders materyalleri kullanılabilir.”

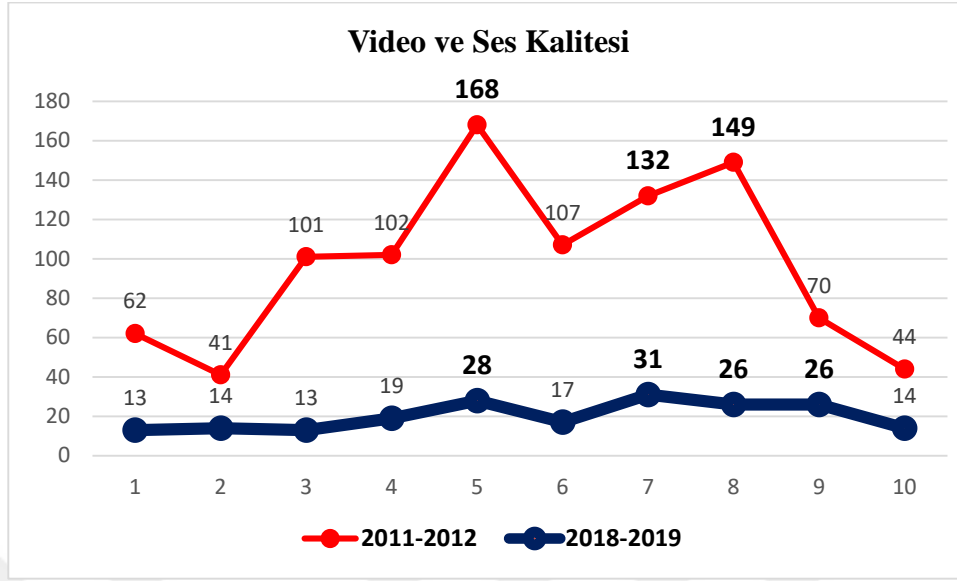
“Açılmıyor sorun yaşıyorum.”

“Derse giren bazı hocaların kendi pc lerinde sıkıntı olmasa çok iyi sistem.”

“Canlı yayınlara katılamıyorum telefon uyumluluğunda sorun var (iphone 7).”

4.3.1.4.Video ve ses materyallerinin kalitesi

Bu kısımda uzaktan eğitimde kullanılan video ve ses materyallerinin kalitesinin 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim öğrencileri tarafından 1 ile 10 arasında (10 en yüksek) puanlama ile değerlendirilmesine ait grafik yer almaktadır (Şekil 4.26).

Şekil 4.26: Video ve ses materyallerinin kalitesine ait değerlendirme.

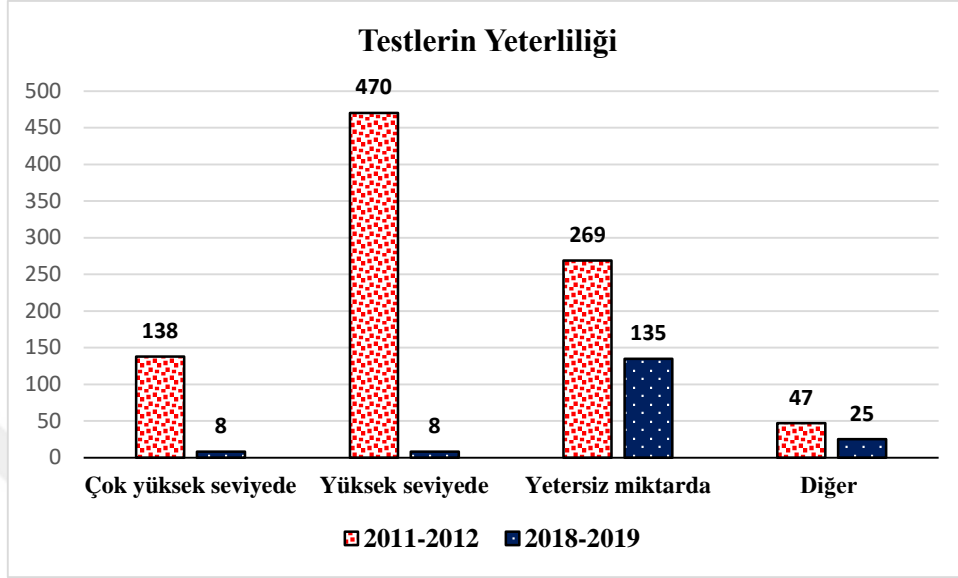
Şekil 4.26’da görüldüğü gibi, 2011-2012 öğretim yılında video ve ses kalitesi için öğrencilerin çoğunluğunu oluşturan % 17’si (168 öğrenci) 10 üzerinden “5”, % 15’i (149 öğrenci) 10 üzerinden “8”, % 14’ü (132 öğrenci) 10 üzerinden “7” seviyesinde değerlendirme yapmıştır.

2018-2019 öğretim yılında ise; öğrencilerin çoğunluk dağılım grubunu oluşturan % 15’i (31 öğrenci) 10 üzerinden “7”, % 14’ü (28 öğrenci) “5”, % 13’lük (26 öğrenci) iki ayrı öğrenci grubu ise 10 üzerinden “8” ve “9” seviyelerinde değerlendirme yapmışlardır.

4.3.1.5. Testlerin yeterliliği

Uzaktan eğitimde sınavlarda uygulanan testler ve ders materyallerinde yer alan ünite sonu/çalışma testlerin kalitesine ilişkin 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitimde kayıtlı bulunan öğrenciler tarafından yeterlilik düzeyi değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu kısımda belirtilmesi gereken durum; 2011-2012 öğretim yılında İ.Ü. AUZEF vize sınavlarının uzaktan sınav uygulaması ile yapılmakta olmasıdır. 2018 yılında ise, İ.Ü. AUZEF vize, final ve bütünleme sınavlarının tamamı belli sınav merkezlerinde yapıyor durumdadır. 2011-2012 öğretim yılında uzaktan eğitim öğrencilerine anket uygulama dönemi Bahar Dönemi olup, anket uygulaması sınav deneyimlerinden sonraki zaman dilimine denk gelmiştir. 2018-2019 öğretim yılında ise vize sınavı öncesi Güz Döneminde anket uygulaması

yapılmıştır. Bu nedenle 2018-2019 öğretim yılında öğreniminin ilk yılında bulunan öğrenciler sınav tecrübesi yaşamadan bu testi değerlendirmişlerdir.

Şekil 4.27: Uzaktan eğitimde kullanılan testlerin yeterliliği.

Testlerin yeterlilik seviyesi Şekil 4.27’de görüldüğü gibi, 2011-2012 öğretim yılında öğrencilerin % 51’i (470 öğrenci) tarafından “yüksek seviyede”, % 29’u tarafından “yetersiz miktarda”, %15’i (138 öğrenci) tarafından “çok yüksek seviyede” bulunmuştur.

2018-2019 öğretim yılında ise öğrencilerin % 77’si (135 öğrenci) testlerin seviyesini “yetersiz miktarda”, % 5’i (8 öğrenci) “yüksek seviyede”, yine % 5’i (8 öğrenci) “çok yüksek seviyede” olarak değerlendirmiştir.

2011-2012 öğretim yılında açık uçlu olarak elde edilen “Diğer” yanıtları için verilen toplam 47 yanıt içinden değerlendirme dışı kalan hatalı 6 adet yanıt çıkarılınca kalan 41 yanıt içinde; “normal, orta, yeterli” yanıtı veren 22 öğrenci bulunmaktadır. “Zor” 13, “değişken” 4, “hatalı” 1 ve “az” olarak değerlendirilen 1 adet yanıt bulunmaktadır. Bu yanıtlar Tablo 4.11’de yanıt sayısına göre büyükten küçüğe doğru sıralanarak verilmiştir.

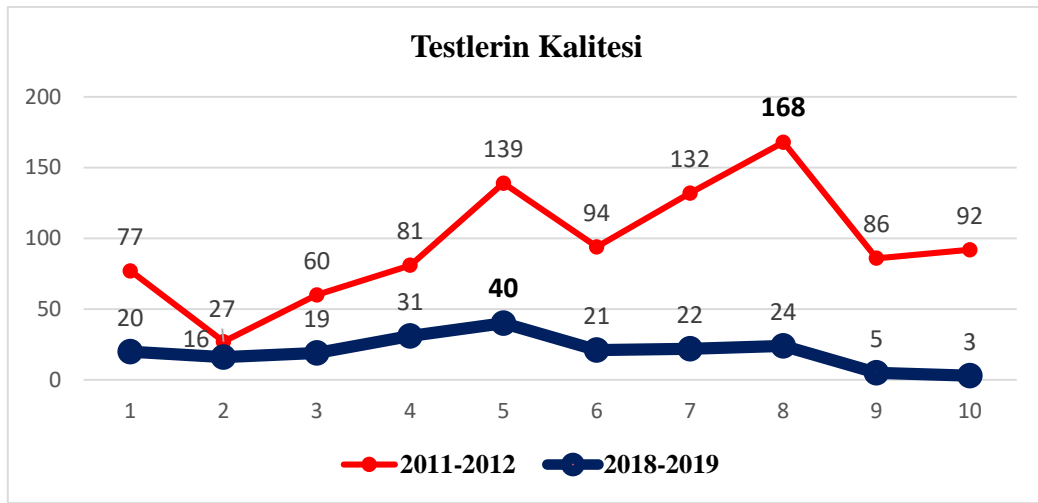
Tablo 4.11: 2011-2012 öğretim yılında testlerin kalitesine ait açık uçlu yanıtların gruplandırılmış tablosu.

2011-2012	
Yanıtlar	N
Zor	13
Normal	12
Yeterli	6
Değişken	4
Orta	4
Az	1
Hatalı	1

2018-2019 öğretim yılında testlerin kalitesinin yeterliliği ile ilgili alınan toplam 25 adet açık uçlu yanıt içinde; 8 öğrencinin “henüz görmedim”, “test bulunmamakta”, “test yapılmıyor”, “girmedim”, yok”, “test örnekleri verilmiyor”, “sınavdan sonra” yanıtlarını vermiş olmalarının, bu öğrencilerin henüz sınava girmedikleri için test uygulamasıyla karşılaşmamalarından kaynaklandığı söylenebilir. Öğrencilerin seviye ile ilgili değerlendirmeleri bulunmadığı için tablo halinde gruplandırılmamıştır.

4.3.1.6. Testlerin kalitesi

2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitimde kullanılan testlerin kalitesinin 1 ile 10 arasında (10 en yüksek puan) puanlanarak değerlendirilmesine ait grafik Şekil 4.28’de görülmektedir.

Şekil 4.28: Uzaktan eğitimde kullanılan testlere ait değerlendirme.

Şekil 4.28’de görüldüğü gibi; 2011- 2012 öğretim yılında öğrencilerin % 18’i tarafından (168 öğrenci) 1 ile 10 arasından “8” değerlendirme puanıyla “iyi” olarak değerlendirilen testlerin kalitesi, 2018 yılında öğrencilerin % 20’si tarafından (40 öğrenci) 1 ile 10 arasından “5” puanlama değerlendirmesi ile “orta” seviyede bulunmuştur.

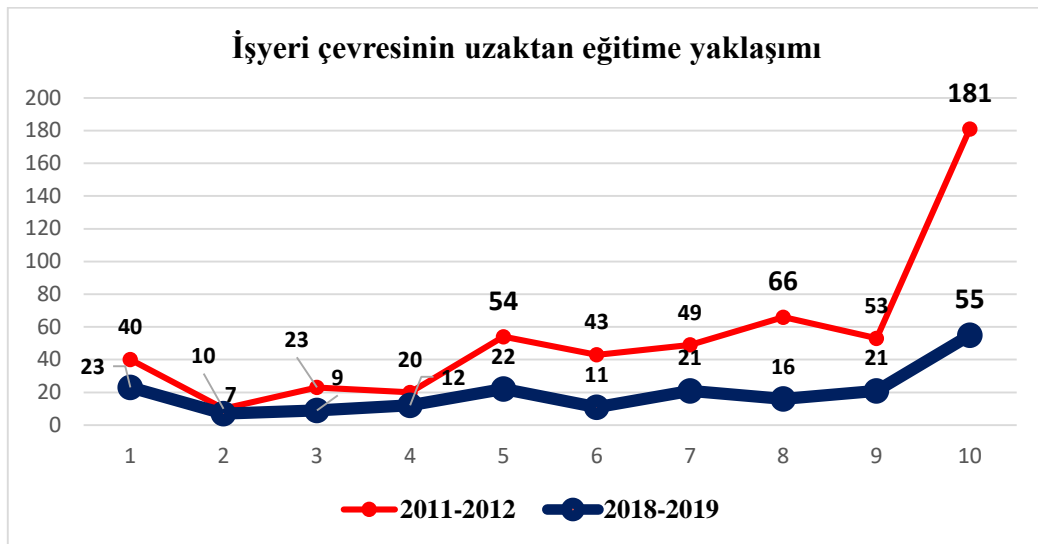
4.4. DİĞER BULGULAR

4.4.1. Uzaktan Eğitim Çalışmalarına Çevrenin Tepkisi

Bu kısımda 2011-2012 ile 2018-2019 öğretim yıllarında AUZEF uzaktan eğitim programlarında okuyan öğrenciler için “işyeri ve çalışma arkadaşları”, “aile ev yakın akrabalar” ve “arkadaş ve tanıdıklar”ın uzaktan eğitime yaklaşımı incelenmiştir. Bu nedenle uzaktan eğitim öğrencilerinden çevrelerinin yaklaşımını 1-10 arasında (1 en düşük, 10 en etkili/olumlu) puanlama ile değerlendirmeleri istenmiştir.

4.4.1.1. İşyeri ve Çalışma Arkadaşları

2011-2012 ile 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitimle öğrenim gören ve aynı zamanda çalışan öğrencilerin işyeri çevresinin uzaktan eğitime yaklaşımlarının 1 ile 10 puan arasında değerlendirilmesi ile elde edilen grafik Şekil 4.29’da görülmektedir.

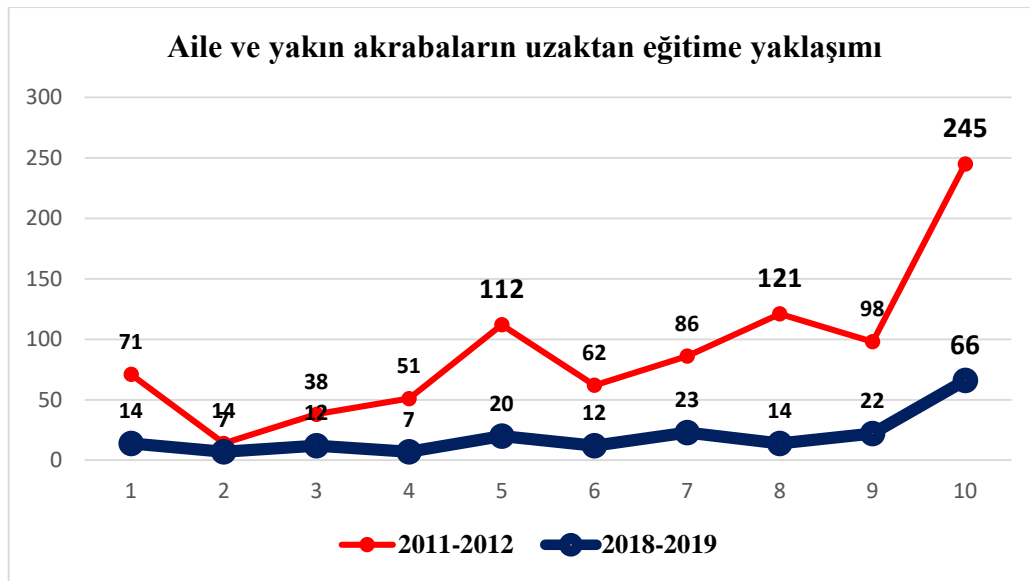
Şekil 4.29: Uzaktan eğitim çalışmalarına öğrencilerin işyeri ve çalışma arkadaşlarının yaklaşımı.

Şekil 4.29’da görüldüğü üzere, 2011-2012 öğretim yılında öğrencilerin çoğunluğunu oluşturan % 34’lük bölümü (181 öğrenci) 10 üzerinden “10” değerlendirmesinde bulunarak işyeri ve çevresinin uzaktan eğitimde okuyor olmalarına “çok olumlu” yaklaştıklarını belirtmiştir. % 12’lik dağılımı belirten 66 öğrenci 10 üzerinden “8” değerlendirmesi ile “iyi”, % 10’luk kısmı (54 öğrenci) “5”, orta düzey değerlendirmesinde bulunmuştur. Genel olarak Şekil 4.29’daki grafiğin “işyeri ve çevresinin” olumlu görüşlerini ifade eden “5” üstü (10 üzerinden 6-10 aralığında) puanlama öğrencilerin % 73’ü tarafından işaretlenmiştir. 2018 yılı uzaktan eğitim öğrencilerinin ise % 28’i (55 öğrenci) 10 üzerinden “10”, değerlendirmesinde bulunmuştur. Öğrencilerin % 64’ünün 10 üzerinden 6-10 aralığında değerlendirme yaptıkları Şekil 4.29’da görülmektedir.

2011-2012 ile 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitime devam ederken çalışan öğrencilerin işyeri ve çalışma arkadaşlarının uzaktan eğitime yaklaşımını olumlu olarak değerlendirilebilecek sonuçlar elde edilmiştir.

4.4.1.2. Aile ve Yakın Akrabalar

Uzaktan eğitim ile öğrenim gören öğrencilerin aile ve yakın akrabalarının uzaktan eğitime yaklaşımının 2011-2012 ile 2018-2019 öğretim yıllarında eğitimine devam eden öğrenciler tarafından değerlendirilmesi Şekil 4.30’da görülmektedir.

Şekil 4.30: Uzaktan eğitim çalışmalarına öğrencilerin aile ve yakın akrabalarının yaklaşımı.

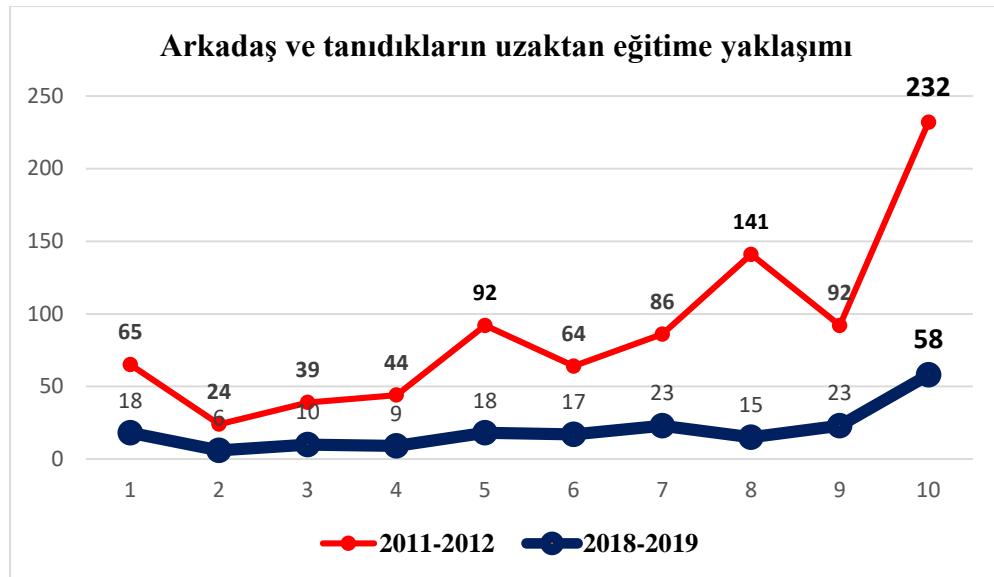
Şekil 4.30’da, 2011-2012 öğretim yılındaki uzaktan eğitim öğrencilerinin % 27’sinin (245 öğrenci) 10 üzerinden “10” puan vererek değerlendirmesi, aile ve yakın akrabalarının uzaktan eğitim için çok olumlu yaklaşım içinde bulduklarını göstermektedir. Öğrencilerin % 13’ü (121 öğrenci) “8” puan ile “iyi”, % 12’si (112 öğrenci) 10 üzerinden “5” değerlendirme puanı ile aile ve yakın akrabalarının uzaktan eğitime “orta” düzeyde yaklaşım içinde olduklarını belirtmişlerdir. Tüm puanlamalara göre, akraba ve yakın akrabaların uzaktan eğitime % 68 oranında “6-10” puan aralığı ile olumlu yaklaştıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

2018-2019 öğretim yılı öğrencilerinin aile ve yakın akrabalarının uzaktan eğitime yaklaşımında, % 33’ünün (66 öğrenci) 10 üzerinden “10” değerlendirme puanı verdiği Şekil 4.30’da görülmektedir. Öğrencilerin % 69’u aile ve yakın akrabalarının uzaktan eğitime 10 üzerinden “6-10” aralığında olumlu yaklaşımları olduğunu belirtmişlerdir.

2011-2012 ile 2018-2019 Eğitim öğretim yıllarında aile ve yakın akrabaların uzaktan eğitim için olumlu yaklaşım içinde oldukları bulgusuna ulaşılmıştır.

4.4.1.3. Arkadaş ve Tanıdıklar

Uzaktan eğitimde okuyan öğrencilerin arkadaş ve tanıdıklarının uzaktan eğitime yaklaşımını puanlama ile değerlendirdikleri grafik Şekil 4.31’de görülmektedir.

Şekil 4.31: Uzaktan eğitim çalışmalarına öğrencilerin arkadaş ve tanıdıklarının yaklaşımı.

2011-2012 öğretim yılında uzaktan eğitim öğrencilerinin % 26'sı (232 öğrenci) arkadaş ve tanıdıklarının uzaktan eğitime yaklaşımını 10 üzerinden "10" puan ile "çok iyi" olarak değerlendirdikleri şekil 4.31'de görülmektedir. Grafiğin tümüne bakıldığında olumlu yaklaşımı ifade eden 6-10 arası puanlamanın öğrencilerin % 70'i tarafından işaretlendiği görülmektedir. 2018-2019 öğretim yılı öğrencilerinin % 29'u (58 öğrenci) 10 üzerinde "10" değerlendirme puanıyla arkadaş ve tanıdıklarının uzatan eğitim için olumlu yaklaşımlarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin % 70'i ise 10 üzerinden "6-10" arasında puanlama ile olumlu değerlendirme yapmışlardır.

Şekil 4.31'e göre 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında öğrencilerin % 70'inin arkadaş ve tanıdıklarının uzaktan eğitime olumlu yaklaşım içinde oldukları bulgusuna ulaşılmıştır.

4.4.2. Daha Fazla Bağlantı Kurma Toplantıları Talebine İlişkin Bulgular

4.4.2.1. Yüz Yüze (Sınıfta)

2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında öğrencilerin yüz yüze bağlantı kurma toplantıları kurma taleplerine ilişkin yanıtları Tablo 4.12'de gösterilmektedir.

Tablo 4.12: Yüz yüze bağlantı kurma toplantıları isteğine verilen yanıtlar.

	2011-2012						2018-2019					
	Yanıt	N	%	Yanıt	N	%	Yanıt	N	%	Yanıt	N	%
Yüz yüze (sınıfta)	Evet	741	66	Hayır	70	6	Evet	116	59	Hayır	74	37

Tablo 4.12'ye göre 2011-2012 öğretim yılı uzaktan eğitim öğrencilerinin % 66'sı, 2018-2019 öğretim yılı uzaktan eğitim öğrencilerinin % 59'u yüz yüze bağlantı kurma toplantıları yapılması fikrine olumlu cevap vermişlerdir.

4.4.2.2. Uzaktan (Skype, Messenger, Whatsapp vb.)

2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında öğrencilerin uzaktan çevrimiçi (Skype, Messenger, whatsapp vb.) bağlantı kurma toplantıları kurma taleplerine ilişkin yanıtları Tablo 4.13'te gösterilmektedir.

2011-2012 öğretim yılı uzaktan eğitim öğrencilerinin % 39'u, 2018-2019 öğretim yılı uzaktan eğitim öğrencilerinin % 41'i internet bağlantısı kullanarak sohbet (Skype, Messenger, whatsapp vb.) programları aracılığı ile bağlantı kurma fikrine olumlu yanıt vermiştir.

Tablo 4.13: Uzaktan bağlantı kurma toplantıları isteğine verilen yanıtlar.

	2011-2012						2018-2019					
	Yanıt	N	%	Yanıt	N	%	Yanıt	N	%	Yanıt	N	%
Uzaktan (Skype, vb.)	Evet	445	39	Hayır	141	12	Evet	81	41	Hayır	117	59

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu kısımda, araştırmanın bulgularının değerlendirilmesi ile elde edilen sonuçlara yer verilmiş ve bunlara dayanarak önerilerde bulunulmuştur.

Bu araştırmada İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yılı uzaktan eğitim öğrencilerinin demografik özellikleri ve uzaktan eğitim deneyimlerinin karşılaştırılması ile elde edilen bulguların benzerlik ve farklılıkları incelenmiştir. Ayrıca benzerlik ve farklılıkları oluşturan nedenlerle ilgili yorumlar yapılmıştır.

Araştırmanın sonunda ulaşılan sonuçlar konu başlıklarına göre aşağıda değerlendirilmiştir.

- **Yaş:** 2011-2012 öğretim yılında uzaktan eğitim öğrencilerinin yaş ortalaması 33, 2018-2019 öğretim yılı uzaktan eğitim öğrencilerinin yaş ortalaması 28 olarak bulunmuştur. Son yıllarda uzaktan eğitimi tercih eden öğrencilerin yaş ortalamasının düştüğünü gösteren bu sonuca göre, uzaktan eğitimin gün geçtikçe örgün eğitime göre daha fazla alternatif oluşturduğu söylenebilir.
- **Eğitim durumu:** 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitim öğrencilerinin çoğunluğunun lise mezunu olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ancak, 2018-2019 öğretim yılında lisans ve ön lisans mezunu olarak uzaktan eğitimde öğrenimine devam eden öğrenci sayısının 2011-2012 öğretim yılındaki ön lisans ve lisans mezunlarının oranına göre daha fazla olduğu görülmüştür. Bu bulgu, 2018-2019 öğretim yılında uzaktan eğitimi tercih eden bireylerde üniversite mezunu sayısının İ.Ü. AUZEF'in kuruluş yılına oranla arttığını göstermektedir. Ayrıca, "2. Üniversite" kapsamında tekrar üniversite okuyan birey sayısının son yıllarda arttığına işaret etmektedir.
- **Çalışma durumu:** 2011-2012 öğretim yılında araştırmaya katılan uzaktan eğitim öğrencilerinin % 95'inin, 2018-2019 öğretim yılında ise % 94'ünün herhangi bir işyerinde çalışmakta olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu durum, çalışan uzaktan eğitim öğrencilerinin dağılımlarının yıllar içinde değişmediğini ve öğrencilerin uzaktan eğitimin zaman ve mekan bağımsız avantajından çok yüksek oranda faydalandığını göstermektedir.
- **İş pozisyonu:** 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında çalışan uzaktan eğitim öğrencilerinin bir işyerindeki "yönetici" ve "çalışan" konumlarındaki iş pozisyonuna

göre dağılımlarının büyük oranda değişmediği görülmüştür. 2011-2012 öğretim yılında uzaktan eğitim öğrencilerinin % 13'ünün yönetici, 2018-2019 öğretim yılında ise % 16'sının yönetici pozisyonunda çalışıyor olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu sonucun, eğitim düzeyinin yüksek olduğu varsayılan yönetici olarak çalışan bireylerin bilgilerini geliştirmek ve kariyerlerinde daha iyi konuma gelebilmek için, uzaktan eğitim olanaklarını kullanarak üniversite eğitimlerine devam ettiklerinin göstergesi olduğu söylenebilir. Ayrıca, son yıllarda uzaktan eğitimin “ikinci üniversite” olarak daha fazla tercih edildiğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Bu durum, uzaktan eğitim öğrencilerinin önceki mezuniyet düzeylerine göre dağılımında, 2018-2019 öğretim yılında üniversite mezunu uzaktan eğitim öğrencisi sayısının daha fazla tespit edilmesi bulgusu ile de örtüşmektedir.

- **İkamet yeri:** 2011-2012 öğretim yılında 54, 2018-2019 öğretim yılında ise 36 farklı şehirde ikamet eden uzaktan eğitim öğrencisi bulunmaktadır. Uzaktan eğitim öğrencilerinin ikamet ettikleri şehirler içinde İ.Ü. AUZEF'in ve bağlı olduğu İstanbul Üniversitesi merkez yerleşkesinin bulunduğu şehir olan İstanbul, 2011-2012 öğretim yılında % 75 ve 2018-2019 öğretim yılında % 64'lük dilimle ilk sırada yer almaktadır. Her iki öğretim yılında ikinci en fazla ikamet edilen şehir Ankara'dır. Ancak 2018-2019 öğretim yılında Ankara ve Bursa birlikte ikinci sırayı paylaşmaktadır. 2011-2012 öğretim yılında üçüncü en fazla ikamet edilen şehir Bursa'dır. İzmir, Kocaeli ve Tekirdağ birlikte 2018-2019 öğretim yılında ikamet edilen üçüncü sıralamada bulunan şehirlerdir.

Genel olarak ilk üç sıralamaya baktığımızda İstanbul, Ankara ve Bursa İ.Ü. AUZEF uzaktan eğitim öğrencilerinin en fazla ikamet ettikleri şehirler olarak tespit edilmiştir. 2011-2012 öğretim yılında Azerbaycan, Bakü'de ikamet eden 3 öğrenci bulunduğu, ancak 2018-2019 öğretim yılında yurtdışında ikametgahı olan uzaktan eğitim öğrencisi bulunmadığı görülmüştür.

- **Uzaktan eğitimi seçme nedenleri:** İ.Ü. AUZEF uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitimi tercih nedenlerinin başında, uzaktan eğitimin “işlerine engel olmayan uygun bir çalışma şekli olması”nın bulunduğu görülmüştür. Diğer tercihler arasında; “2. Üniversite” ve “ikinci bir meslek edinme olanağı”, “kişisel gelişim” ve “dijital çağın getirdiği olanaklarla eğitim alma istekleri” bulunmaktadır. Ayrıca, “İstanbul Üniversitesi mezunu olmak” için uzaktan eğitimi tercih ettiklerini belirten öğrencilerin

bulunması, İ.Ü. AUZEF uzaktan eğitim uygulamalarına ve marka olarak İstanbul Üniversitesi'ne olumlu bakıldığını göstermektedir.

- **Uzaktan eğitimin diğer çalışma şekillerine göre avantajları:** “Uzaktan eğitim diğer çalışma şekillerinden hangi açıdan daha iyidir?” sorusu için verilen tüm yanıtlara göre; 2011-2012 ile 2018-2019 öğretim yıllarındaki öğrenciler, “zaman tasarrufu”, “hızlı bağlantı”, “gelişmiş bilgi teknolojileri” açılarından 10 üzerinden 10 puan vererek uzaktan eğitimin bu avantajlarının “çok iyi” olduğunu ifade etmişlerdir. “Konularda esneklik seçeneği” ve “daha iyi eğitmenler” seçenekleri 10 üzerinden 5 puan ile değerlendirilerek, her iki eğitim yılında da “orta” seviyede değerlendirilmiştir. “Daha iyi çalışma kapasitesi” ile “en son bilgiler” açısından 2011-2012 öğretim yılında 10 üzerinden 10 puan ile “çok iyi” olarak, 2018-2019 öğretim yılında ise 10 üzerinden 5 puan ile “orta” seviyede değerlendirildiği görülmüştür.
- **Uzaktan eğitim olanağının öğrenildiği bilgi kaynakları:** Öğrencilerin uzaktan eğitim olanağını edindikleri bilgi kaynaklarına baktığımızda; 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarının her ikisinde de; verilen seçenekler içinde en fazla bilginin “Üniversitenin internet sitesinden”, açık uçlu yanıtlarda “Üniversite tercih kılavuzundan” edinildiği bulgusuna ulaşılmıştır. Uzaktan eğitim olanağını öğrenmek için 2011-2012 öğretim yılında % 24 oranında, 2018-2019 öğretim yılında % 29 oranında “diğer insanların tavsiyeleri”nin etkili olduğu bulgusu da elde edilmiştir.
Ayrıca, uzaktan eğitim öğrencilerinin, uzaktan eğitim bilgisini edindikleri bilgi kaynaklarının verimli olduğu, uzaktan eğitim ile ilgili kendilerine gerekli bilgileri edindikleri bulgusuna ulaşılmıştır.
- **Uzaktan eğitim öğrencilerinin öğrenim hedefleri:** Uzaktan eğitim öğrencilerinin öğretim hedeflerinde; 2011-2012 öğretim yılı öğrencileri için ilk sırada; “iyi bir iş fırsatı bulmak” yer alırken, 2018-2019 öğretim yılı uzaktan eğitim öğrencileri için ilk sırada “bilgilerini geliştirmek” seçeneği bulunmaktadır. Bu sonuca göre; 2011-2012 öğretim yılında öğrenciler iş, meslek sahibi olmak için uzaktan eğitimi tercih etmekteyken, 2018-2019 öğretim yılındaki öğrencilerin hedeflerinde bilgilerini geliştirmek, kişisel gelişim için veya mevcut işinde bilgilerini geliştirerek uzmanlaşma isteğinin bulunduğu anlaşılmaktadır. İkinci olarak ise; her iki öğretim yılında da öğrencilerin “yeni bir uzmanlık diploması almak” hedeflerinin olduğu tespit edilmiştir. Açık uçlu yanıtlarda

da bu sonucu destekleyici “diploma sahibi olmak ve kişisel gelişim” hedeflerinin bulunduğu ortaya çıkmıştır.

- **Uzaktan eğitim öğrencilerinin öğretim elemanlarıyla iletişim yöntemleri tercihleri:** 2011-2012 öğretim yılında uzaktan eğitim öğrencilerinin öğretim elemanlarıyla iletişim için en fazla tercih ettikleri yöntem “sanal ortam” iken, 2018-2019 öğretim yılında uzaktan eğitim öğrencilerinin öğretim elemanlarıyla iletişim için en fazla “video konferans” yöntemini tercih ettikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgunun, gelişen iletişim teknolojileri ile son yıllarda canlı video konferans görüşmelerinin yaygınlaşması sonucu ortaya çıktığı söylenebilir. “e-posta” ise, 2011-2012 ile 2018-2019 Eğitim öğretim yıllarındaki uzaktan eğitim öğrencileri için ikinci olarak en fazla tercih edilen iletişim yöntemi tercihi olarak bulunmuştur. Öğretim elemanlarıyla iletişim için diğer yöntem tercihlerinde ise, 2011-2012 öğretim yılı uzaktan eğitim öğrencilerinde “yüz yüze” görüşme toplantıları isteği öne çıkmaktadır.
- **Uzaktan eğitim ücretleri:** 2011-2012 ile 2018-2019 öğretim yıllarının her ikisinde de öğrencilerin uzaktan eğitim ücretlerini çok yüksek buldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Bu bulguya yakın bir oranda ücretlerin tatminkar olduğu bulgusu da mevcuttur. Ayrıca, uzaktan eğitimin ücretsiz olması gerektiğini belirten öğrenciler de bulunmaktadır.
- **Uzaktan eğitim giderlerini kimler karşılıyor:** 2011-2012 öğretim yılında uzaktan eğitim giderlerini en fazla aile karşılarken, 2018-2019 öğretim yılında öğrencinin kendisinin karşıladığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgunun, son yıllarda eğitim giderlerini kendileri karşılayan öğrencilerin sayısının arttığını ve uzaktan eğitimin herhangi bir işte çalışmalarına engel olmadığı gerçekliğini desteklediği söylenebilir.
- **Uzaktan eğitim giderleri maliyet yükü:** 2011-2012 ile 2018-2019 öğretim yıllarının her ikisinde de uzaktan eğitim giderlerinin maliyetinin öğrenciler tarafından “ağır (zor)” bir yük olarak değerlendirildiği görülmüştür.
- **Video ve ses materyallerinin yeterliliği:** 2011-2012 ile 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitimde kullanılan video ve ses materyallerinin yeterlilik seviyelerinin değerlendirilmesi sonucunda “yüksek seviyede” bulgusu elde edilmiştir. Yüksek seviye bulgusuna rağmen, 2011-2012 öğretim yılında yüksek seviyede görüşüne sahip öğrencilerin 1 kişi eksikliğiyle de “yetersiz miktarda” bulgusu da elde edilmiştir. 2018-2019 öğretim yılında bu farkın olumluya doğru değiştiği; öğrencilerin % 45’inin video

ve ses materyallerini yüksek seviyede, % 35'inin "yetersiz miktarda" olarak değerlendirdiği görülmektedir. Benzer olarak olumluya doğru değişen bir diğer bulgu da; 2011-2012 öğretim yılında öğrencilerin % 3 oranında olan "çok yüksek seviyede" değerlendirmesi, 2018-2019 öğretim yılında % 15'e çıkmıştır. Bu sonuç, video ve ses materyallerinin kalitesinin 2018-2019 öğretim yılında artmış olduğunu göstermektedir.

- **Video ve ses materyallerini kalitesinin 1-10 puan arasında değerlendirilmesi:** 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitimde kullanılan video ve ses materyallerinin kalitesinin puanlarına bakıldığında 2018-2019 öğretim yılında kalite seviyesinin daha yüksek bulunduğu görülmüştür.
- **Elektronik materyallerin yeterliliği:** Elektronik materyallerin kalitesi ile ilgili değerlendirmelerine göre, 2011-2012 öğretim yılında % 33, 2018-2019 öğretim yılında % 32 oranında öğrencilerin çoğunluğu tarafından "yüksek seviyede" bulunduğu görülmüştür. 2011-2012 öğretim yılında % 27, 2018-2019 öğretim yılında % 21'lik oranı oluşturan daha az öğrenci "yetersiz interaktif", yine 2011-2012 öğretim yılında öğrencilerin % 19'u ve 2018-2019 öğretim yılında % 15'inin "yetersiz grafikler, referanslar" yanıtlarını verdikleri belirlenmiştir.
- **Elektronik materyallerin kalitesinin 1-10 puan arasında değerlendirilmesi:** Uzaktan eğitimde kullanılan elektronik materyallerin değerlendirilmesini karşılaştırdığımızda; 2011-2012 ve 2018-2019 öğretim yıllarının her ikisinde de çoğunluğu oluşturan öğrenci grubu 10 değerlendirme puanı üzerinden 8 puan ile elektronik notların kalitesini "iyi" olarak değerlendirmişlerdir.
- **Testlerin yeterliliği:** 2011-2012 öğretim yılında testlerin kalitesi için % 51 oranında "yüksek seviyede" görüşü alınmıştır. 2011- 2012 öğretim yılında açık uçlu yanıtlarda testler için "zor" değerlendirmesinin öne çıkmasının, vize sınavlarının uzaktan sınav sistemi ile yapılıyor olmasından kaynaklandığı söylenebilir. 2018-2019 öğretim yılında uzaktan eğitim öğrencileri testlerin kalitesini "yetersiz miktarda" olarak değerlendirmişlerdir. Bu bulgunun öğrencilerin anket uygulaması sırasında henüz sınava girmedikleri için test uygulamasıyla karşılaşmamalarından kaynaklanmakta olduğu söylenebilir.
- **Testlerin kalitesinin 1-10 puan arasında değerlendirilmesi:** 2011-2012 öğretim yılında 8 değerlendirme puanıyla "iyi" olarak değerlendirilen testlerin kalitesi, 2018-2019 öğretim yılında 5 değerlendirme puanıyla "orta" seviyede bulunmuştur. Bu

durumun, 2018-2019 öğretim yılı öğrencilerinin anket uygulaması sırasında ankete katılan öğrencilerin henüz sınavlara girmemiş olmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

- **İşyeri ve çalışma arkadaşlarının uzaktan eğitim çalışmalarına tepkisi:** 2011-2012 ile 2018-2019 öğretim yıllarında uzaktan eğitime devam ederken çalışan öğrencilerin işyeri ve çalışma arkadaşlarının uzaktan eğitime yaklaşımını olumlu olarak değerlendirebilecek sonuçlar elde edilmiştir.
- **Aile ve yakın akrabaların uzaktan eğitim çalışmalarına tepkisi:** 2011-2012 ile 2018-2019 öğretim yıllarında aile ve yakın akrabaların uzaktan eğitim için aynı oranlarda olmak üzere olumlu yaklaşım içinde oldukları bulgusuna ulaşılmıştır.
- **Arkadaşların ve tanıdıkların uzaktan eğitim çalışmalarına tepkisi:** 2011-2012 ile 2018-2019 öğretim yılı uzaktan eğitim öğrencilerinin % 70'inin arkadaş ve tanıdıklarının uzaktan eğitime olumlu yaklaşım içinde oldukları bulgusuna ulaşılmıştır.
- **Yüz yüze veya uzaktan bağlantı kurma toplantıları:** Uzaktan eğitim öğrencileri yüz yüze bağlantı kurma toplantı talebi için 2011-2012 öğretim yılında % 60, 2018-2019 öğretim yılında % 70 oranında "evet" yanıtı vermişlerdir. Uzaktan yazılı veya görüntülü bir mesajlaşma programıyla bağlantı kurma talebine; 2011-2012 öğretim yılı öğrencilerinin çoğunluğu olumlu bakarken, 2018-2019 öğretim yılı öğrencilerinin çoğunluğunun bu talebe olumsuz yanıt verdiği bulgusuna ulaşılmıştır.

ÖNERİLER

Tez kapsamında yapılan bu araştırma ve genel değerlendirme sonucunda uzaktan eğitimin verimliliğinin artırılmasına yönelik öneriler aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Belirli yaş düzeyinin üzerinde bulunan bireyler için uzaktan eğitim programlarında indirimli eğitim ücretleri uygulanmış kontanjantlar açılabilir.
- Öğrencilerin uzaktan eğitim olanağını öğrendikleri bilgi kaynakları arasında yazılı ve görsel materyaller kadar diğer insanların tavsiyelerinin de etkili olduğu sonucundan yola çıkarak, memnuniyet düzeyini artıracak teknolojik gelişmelere uyumlu kaliteli ve etkili uzaktan eğitim uygulamaları artırılarak, uzaktan eğitim tanıtımlarına toplumda daha fazla yer verilebilir.
- Uzaktan eğitimin yaygınlaşması için öncelikli olarak uzaktan eğitimin tercih edilme nedenlerinin dikkate alınarak, tercihte önemli olan faktörlerin ön plana çıkarılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

- Uzaktan eğitimde daha iyi eğitmenler seçeneğinin de uzaktan eğitimin “zaman tasarrufu, hızlı bağlantı ve gelişmiş bilgi teknolojileri” gibi yüksek etkili avantajları arasına çıkarılması için uzaktan eğitimde uzmanlaşmış eğitmenlere daha fazla yer verilmesi önerilebilir.
- Uzaktan eğitimde ders saatleri dışında iletişim yöntemlerinin artırılması, e-posta ve yazılı mesaj dışında, belirli zaman dilimlerinde video konferans yöntemi ile ve yüz yüze görüşme toplantıları yapılabilir. Ayrıca öğrencilerin birbirleriyle iletişimi ve öğrenci motivasyonu açısından faydalı olacağı düşüncesiyle sosyal etkinliklerin düzenlenmesi önerilebilir. Can (2012), uzaktan eğitim öğrencilerinin arkadaşlarıyla, öğretmenleriyle ve üniversite ile olabilecek iletişim sorunlarının çözümü için bir dersin öğretim üyesi ile açık bir iletişim kurulmasının dersin başarı ile tamamlanmasında önemli olduğu görüşü de uzaktan eğitimde öğretim elemanları ile iletişim yöntemi tercihlerine ait bulguları destekler niteliktedir.
- Uzaktan eğitim ücretlerinin öğrenciler için daha uygun seviyelere düşürülmesi önerilebilir.
- Uzaktan eğitimde kullanılan çalışma testlerinin sayısı arttırılabilir.
- Ders materyallerinin her tür bilgisayar, tablet ve mobil cihazlarında görüntülenebilmesi için kullanılan öğrenme yönetim sistemlerinin görüntüleme programlarına uyumlu olarak tasarlanması önemlidir. Uzaktan eğitim programlarına kayıt yaptıran öğrencilere ders materyallerine erişimleri için aynı özelliklere sahip tablet bilgisayar verilmesi önerilebilir.

Anket yanıtlarından elde edilen bulgulara yönelik önerilerin dışında, aşağıda yer alan genel önerilerin de uzaktan eğitimin verimliliğine katkı sağlayacağı düşünülmektedir:

- Uzaktan eğitimde öğrencilerin her tür soru, sorun ve önerileri de uzaktan iletişim yöntemiyle yapıldığı için, oluşturulan çözüm merkezi ile iletişim yönteminin uzaktan eğitimin verimliliğini arttıracığı düşüncesiyle; etkili, hızlı yanıt ve çözüm sunabilecek şekilde olması önerilebilir.
- Uzaktan eğitim birimleri web sayfalarının öğrencinin her tür bilgi için başvuracağı ilk kaynak olması sebebiyle, sayfada yer alan açıklamaların soru işareti bırakmayacak, tam ve anlaşılır şekilde tasarımlar yapılabilir. Emre ve diğ.’nin (2018) örgün ve uzaktan

eğitim öğrencileri için web sitelerinin kullanılabilirlik araştırmasına yönelik çalışmaları bu öneriyi destekler bulgulara sahiptir. Uzaktan eğitim kullanıcılarını genel olarak kullanımda örgün eğitim kullanıcılarına göre daha fazla sıkıntı yaşadıklarını belirtmektedir. Uzaktan eğitim ğrencilerinin fiziksel olarak okul ortamından uzak olması örgün eğitim öğrencilerine kıyasla, eğitim-ğretim ile ilgili bilgilere daha kolay bir Şekilde ulaşabilmeleri gerektiğini düşündürmektedir. Görevlerin tamamlanma süreleri ve anket sonuçları değerlendirildiğinde mevcut durumun tersinin olduğunu göstermektedir. Bu konu ile ilgili olarak uzaktan eğitim sitelerinin kullanıcı deneyimi ve ihtiyaçları gz önünde bulundurularak geliştirilmesi önerilebilir.

- Uzaktan eğitim ve açıköğretim ğrencilerinin toplum içinde dezavantajlı veya düşük seviyede eğitim alan öğrenciler olduğu algısının değermesi için, etkili ve kaliteli uzaktan eğitim uygulamaları artırılabilir.
- Mobil cihazların gelecekte daha fazla kullanılacağı öngörüsüyle, mobil uzaktan eğitim uygulama geliştirme çalışmalarına ağrılık verilmesi önerilebilir.
- Uzaktan eğitim uygulamalarında yaşanan problemleri ğretim elemanı ve uzaktan eğitim çalışanları açılarından da araştırarak, bu problemlere kalıcı çözümler getirilmesi için daha fazla çalışmalar yapılabilir.
- Üniversite eğitimi almak istemeyenler için özellikle hayat boyu öğrenme eğitim programlarının sayısı artırılabilir. Böylece bilinçli, eğitimi bireylerle yaşam kalitesinin ve toplumsal, ekonomik faydaların daha fazla artmasına olumlu katkılar yapılabilir.

SONUÇ

Uzaktan eğitimin en fazla yer aldığı alanlardan biri yükseköğretimde uzaktan eğitim programları ve ders bazında uzaktan uygulamalar ülkemizde her geçen yıl artmaktadır. Çalışmaya engel olmayan bir eğitim sistemi olduğu için ilk sırada tercih edilen uzaktan eğitim yöntemi, hem eğitim seviyesini yükseltmeye doğrudan, istihdamının artmasına, üretime ve ekonomiye dolaylı yoldan katkı sağlamaktadır. Uzaktan eğitimde kaliteli ve etkin uygulamaların geliştirilmesi, program sayılarının artırılması her yaş grubundan ğrenci sayısının artmasını sağlayacaktır. Eğitim sisteminin iyi olduğu oranda ekonomik verimlilik, kültürel, toplumsal kalkınma ve kazanımlar tatmin edici seviyede olacaktır. Ülkemizde modern çağın gereklerine uygun bir eğitim sistemi yatırıma için uzaktan eğitimin geliştirilmesi büyük

önem arz etmektedir. Geleceğin eğitim dönüşümü için uzaktan eğitim fırsatları iyi değerlendirilmelidir. Uzaktan eğitim uygulamalarının altyapı gelişimi kadar, paydaşlarının görüş ve önerilerinin dikkate alınarak değerlendirilmesi de eğitim kalitesi ve verimliliğine olumlu katkılar sunacaktır. Bu çalışma ile paydaşlar içinde en büyük hacmi oluşturan uzaktan eğitim öğrencilerinin görüşlerinin değerlendirmeleri yapıldığı gibi, öğretim elemanları ve çalışanları açısından da çalışmalar yapılmasının uzaktan eğitim uygulamalarının verimliliğini artıracakı düşünölmektedir.

KAYNAKLAR

- Aksoy, M., 2013, Kavram Olarak Hayat Boyu Öğrenme ve Hayat Boyu Öğrenmenin Avrupa Birliği Serüveni, *DergiPark / Bilig* (64), 23 - 48.
- Al, U., & Madran, R.O., 2004, Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Sistemleri: Sahip Olması Gereken Özellikler, *Bilgi Dünyası*, 259-271.
- Anadolu Üniversitesi, 2019, *Türkiye’de yükseköğretimde ilk uzaktan eğitim uygulaması*, <https://www.anadolu.edu.tr/acikogretim/acikogretim-fakulteler/2/acikogretim-fakultesi/genel-bilgi>, [Ziyaret tarihi: 2 Mart 2019].
- Anadolu Üniversitesi, 2019, *Anadolu Üniversitesi Açık ve Uzaktan Öğrenme Sözlüğü*, <https://www.anadolu.edu.tr/acikogretim/ogrenme-ortamlari/acik-ve-uzaktan-ogrenme-sozlugu>, [Ziyaret tarihi: 9 Nisan 2019].
- Banar, K., & Fırat, M., 2015, Bütüncül Bir Bakıştan Açık ve Uzaktan Eğitim. *Yeğitek Yenilik ve Eğitim Teknolojileri*, 18-21.
- Bozkurt, A., 2017, Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 85-124.
- Cabı, E., & Ersoy, H., 2017, Yükseköğretimde Uzaktan Eğitim Uygulamalarının İncelenmesi: Türkiye Örneği. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 419-429.
- Can, E., 2012, *Açık ve Uzaktan Eğitimde Akreditasyon Yeterlilik Düzeyinin İncelenmesi*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, <https://katalog.marmara.edu.tr/eyayin/tez/T0092932.pdf>, [Ziyaret tarihi: 2 Şubat 2019].
- Çakırer, M.A., 2002, Bilgi Toplumunda E-Öğrenim (e-learning) ve Türkiye’de Türkiye’de Uygulamasının Avantajları, *Dumlupınar Üniversitesi Araştırma Makaleleri*, 3-37.
- Çukadar, S., & Çelik, S., 2003, İnternete Dayalı Uzaktan Öğretim ve Üniversite Kütüphaneleri, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, Cilt:4 Sayı:1, 31-42.
- Duran, N., Önal, A., & Kurtuluş, C., 2006, E-Öğrenme Ve Kurumsal Eğitimde Yeni Yaklaşım Öğrenim Yönetim Sistemleri, *Akademik Bilişim*, Denizli, <http://docplayer.biz.tr/1451448-E-ogrenme-ve-kurumsal-egitimde-yeni-yaklasim-ogrenim-yonetim-sistemleri.html>, [Ziyaret tarihi: 2 Nisan 2019].
- Emre, İ. E., Akadal, E. ve Gulseçen, S. 2018, Örgün ve Uzaktan Eğitim Öğrencileri için Kullanılabilirlik Araştırması: Marmara Üniversitesi Web Sitesi. *Uluslararası Yönetim Bilişim Sistemleri ve Bilgisayar Bilimleri Dergisi*, 12-22.
- Holmberg, B., 1995, *Theory and Practice of Distance Education*. Second Edition. New York.

- İ.Ü. Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, 2019, İ.Ü. AUZEF Hakkında, <https://ue.istanbul.edu.tr/>, [Ziyaret tarihi: 22 Şubat 2019].
- İ.Ü. Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, 2019, Tanımlar, Koşullar, Uzaktan Öğretim Nedir? <http://auzef.istanbul.edu.tr/tr/content/tanimlar-kosullar/uzaktan-ogretim-nedir%3F>, [Ziyaret tarihi: 22 Şubat 2019].
- İ.Ü. Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, 2019, İ.Ü. AUZEF Öğrenme Yönetim Sistemi öğrenci giriş paneli arayüzü, <https://ue.istanbul.edu.tr/>, [Ziyaret tarihi: 3 Nisan 2019].
- İ.Ü. Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, 2019, İ.Ü. AUZEF Ders Materyalleri, <http://auzef.istanbul.edu.tr/tr/content/ogrenme-sureci/ders-materyalleri>, [Ziyaret tarihi: 5 Nisan 2019].
- İ.Ü. Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, 2019, İÜ AUZEF İkinci Üniversite, http://ikinciuniversite.istanbul.edu.tr/tr/_, [Ziyaret tarihi: 21 Nisan 2019].
- İ.Ü. Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, 2019, İ.Ü. AUZEF Hayat Boyu Öğrenme Web Sayfası, <http://auzefhayatboyuogrenme.istanbul.edu.tr/tr/>, [Ziyaret tarihi: 24 Nisan 2019].
- İ.Ü. Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, 2019, İ.Ü. AUZEF Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Lisans Programı web sayfası, http://uecalismaekonomisi.istanbul.edu.tr/tr/_, [Ziyaret tarihi: 24 Nisan 2019].
- İ.Ü. Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, 2019, İ.Ü. AUZEF Mobil, <http://auzef.istanbul.edu.tr/tr/content/auzef-mobil/auzef-mobili-taniyalim>, [Ziyaret tarihi: 25 Nisan 2019].
- İ.Ü. Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, 2019, İ.Ü. AUZEF Mezuniyet, <http://auzef.istanbul.edu.tr/tr/content/mezuniyet/mezuniyet-belgesi>, [Ziyaret tarihi: 27 Nisan 2019].
- İ.Ü. Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, 2019, İ.Ü. AUZEF Haber Kalite Çemberi, <http://auzefhaber.istanbul.edu.tr/auzef-kalite-cemberini-kurdu.html>, [Ziyaret tarihi: 1 Mayıs 2019].
- Kaya, Z., 2002, *Bazı Uzaktan Eğitim Uygulamaları*, Uzaktan Eğitim. Pegem A Yayınları, Ankara, ISBN 975-6802-82-0, 30
- Koç, A., 2015, E-Öğrenme ve Türk Eğitim Sistemindeki Yeri, *Sosyal Bilimler Dergisi (SOBİDER)*(3), 44-57.
- Lepkova, N., Arslan, V., Rimkuvienė, S., Erol, C., & Gulsecen, S., 2012, Distance Learning in Lithuania and Turkey: A Comparative Study, *4th International Future-Learning Conference on Innovations in Learning for the Future 2012:e-learning*, 14-16 November İstanbul, ISBN: 978-975-404-923-7, 259-279.

- Lodi, A., 2002, Uzaktan Eğitim ve Uydu İletişim Teknolojileri, *BT Haber Gazetesi, Uzaktan Eğitim eki (sayı 353)*, 10.
- Moore, M. G., & Kearsley, G., 2011, Distance Education: A Systems View of Online Learning. Belmont.
- Mshvidobadze, T., & Gogoladze, T., 2012, About Web Based Distance Learning . *International Journal of Distributed and Parallel Systems (IJDPS)*.
- Ozan, Ö., 2008, Öğrenme Yönetim Sistemlerinin(Learning Management Systems-LMS Değerlendirilmesi. *inet-tr'08 - XIII. Türkiye 'de İnternet Konferansı Bildirileri*, Ankara.
- Özbay, Ö., 2015, Dünyada ve Türkiye'de Uzaktan Eğitimin Güncel Durumu. http://www.inesjournal.com/Makaleler/2097601777_26-id-174-.pdf, *INESJOURNAL*, 376-394.
- Özmen, A., & Gediz, İ. O., 2002, Uzaktan Eğitim ve Dumlupınar Üniversitesi Modeli. *Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, 25.
- Schlosser, L. A., & Simonson, M. R., 2009, Distance Education: Definition and Glossary of Terms, *U.S.:Information Age Publishing*.
- Varol, A., 2001, YÖK Enformatik Milli Komitesinin Görevleri ve Türkiye'de Uzaktan Eğitim, *Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41-53.
- Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, 2019, Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, Yükseköğretim İstatistikleri, <https://istatistik.yok.gov.tr> adresinden alındı , [Ziyaret tarihi: 9 Nisan 2019].
- YÖS, 2019, İÜYÖS İstanbul Üniversitesi Uluslararası Öğrenci Sınavı, <http://yos.istanbul.edu.tr/tr/>, [Ziyaret tarihi: 21 Nisan 2019].

EKLER**EK 1. Uzaktan Öğrenme Deneyimi ve Verimliliği Analizi Anket Soruları.****ANKET****UZAKTAN ÖĞRENME DENEYİMİ VE VERİMLİLİĞİ ANALİZİ**

Bu anket ile uzaktan eğitim hakkında öğrencilerin düşünceleri ile uzaktan eğitimin avantaj ve dezavantajlarının belirlenmesi de amaçlanmıştır. Öğretim elemanları ve uzaktan eğitim çalışanları bu cevapları dikkate alacaklardır.

Lütfen, belirtin:

Yaş:

Eğitim (daha önce bir yerden mezunsanız):

Çalıştığınız yerin adı (çalışıyorsanız):

İşyerindeki pozisyonunuz:

Ev adresi (şehir zorunlu) :İletişim bilgileri (telefon / faks, e-posta, cep telefonu):

Email (zorunlu):

Öğrencisi olduğunuz uzaktan eğitim programının/bölümünün adı:

I. ÇALIŞMALAR HAKKINDA BİLGİ

1.1. Uzaktan eğitimi neden seçtiniz? *(Lütfen, tüm uygun seçenekleri işaretleyiniz.)*

- diğer insanların tavsiyesiyle işime engel olmayan, uygun bir çalışma şekli olduğu için
 gelecekte iyi bir iş fırsatı sunduğu için iyi bir mesleki eğitim olduğu için
 paralel bir meslek edinme imkanı olabileceği için yeni bir çalışma yöntemi olduğu için
 diğer *(belirtiniz):*.....

1.2. Sizce uzaktan eğitim diğer çalışma şekillerinden hangi açıdan daha iyidir?

(Lütfen, her çalışma avantajını 1 ile 10 arasında puan vererek değerlendiriniz)

- daha iyi çalışma kalitesi konularda esneklik seçeneği zaman tasarrufu
 daha iyi eğitmenler en son bilgiler hızlı bağlantı gelişmiş bilgi teknolojileri
 diğer *(lütfen belirtiniz)*

1.3. Üniversitenizdeki uzaktan eğitim olanağını hangi bilgi kaynaklarından edindiniz?

(Lütfen, tüm uygun seçenekleri işaretleyiniz)

- gazete reklamından üniversitenin internet sitesinden bir sergi sırasında
 tanıtım kitapçıklarından konferansta diğer insanların tavsiyesiyle
 diğer (*lütfen belirtiniz*)

1.4. Üniversitenizdeki uzaktan eğitim olanağı bilgisini edindiğiniz başlıca kaynağın verimliliğini 1 ile 10 arasında değerlendiriniz. (*Soru 1.3 ile ilgili*) (10 en etkili)

- 1 puan 3 puan 5 puan 7 puan 9 puan
 2 puan 4 puan 6 puan 8 puan 10 puan

1.5. Öğreniminizin hedefleri nelerdir? (*Lütfen, tüm uygun seçenekleri işaretleyiniz*)

- bilgilerinizi geliştirmek yeni bir uzmanlık diploması almak
 şu anki becerimi geliştirmek yeni bilgi elde etmek
 iyi bir iş fırsatı bulmak
 diğer (*lütfen belirtiniz*).....

1.6. Öğretim elemanları ile uzaktan iletişim sizin için hangi şekilde daha uygundur? (*Lütfen, tüm uygun seçenekleri işaretleyiniz*)

- e-posta sanal ortamda video konferans
 telefon iletişim toplantıları fax
 diğer (*lütfen belirtiniz*).....

1.7. Uzaktan eğitim ücreti konusunda düşünceleriniz nedir? Ücretsiz mi olmalı?

- çok yüksek yüksek ücretsiz
 tatminkar düşük

diğer (*lütfen belirtiniz*)

1.8. Uzaktan eğitim giderlerinizi kimler destekliyor / karşılıyor?

- iş yerim ailem destekliyor ücretsiz
 kendim burs
 diğer (*lütfen belirtiniz*)

1.9. Uzaktan eğitim ücreti sizin için zor bir mali yük mü?

- çok zor zor normal önemsiz
 fark etmiyor ücret ödemiyorum
 diğer (*lütfen belirtiniz*)

II. UZAKTAN EĞİTİM MATERYALERİNİN ANALİZİ

2.1. Uzaktan eğitim materyallerinin kalitesini nasıl değerlendiriyorsunuz?

2.1.1. Elektronik notlar (ppt sunumları, ders içeriği vb): (*Lütfen tüm uygun seçenekleri işaretleyiniz*)

- çok yüksek seviyede
 yüksek seviyede
 yetersiz interaktif
 diğer (lütfen belirtiniz)
- yetersiz miktarda
 yetersiz grafik bilgiler, referanslar

2.1.2. Elektronik notların (ppt sunumları, ders içeriği vb) kalitesini puanlama ile değerlendiriniz.

- 1 puan 3 puan 5 puan 7 puan 9 puan
 2 puan 4 puan 6 puan 8 puan 10 puan

2.1.3. Video ve ses materyalleri : (Lütfen tüm uygun seçenekleri işaretleyiniz)

- çok yüksek seviyede
 yüksek seviyede
 diğer (lütfen belirtiniz)
- yetersiz miktarda

2.1.4. Video ve ses materyallerinin kalitesini puanlama ile değerlendiriniz.

- 1 puan 3 puan 5 puan 7 puan 9 puan
 2 puan 4 puan 6 puan 8 puan 10 puan

2.1.5. Testler:

- çok yüksek seviyede yetersiz miktarda
 yüksek seviyede diğer (lütfen belirtiniz).....

2.1.6. Testlerin kalitesini puanlama ile değerlendiriniz.

- 1 puan 3 puan 5 puan 7 puan 9 puan
 2 puan 4 puan 6 puan 8 puan 10 puan

III. İHTİYAÇ VE TALEPLER

3.1. Uzaktan eğitim çalışmalarınıza çevrenizin tepkisi nedir?

a) iş yeri: (Lütfen, açıklayınız ve 1'den 10'a kadar puanlayarak değerlendiriniz.)

b) aile ve yakın akrabalar: (Lütfen, açıklayınız ve 1'den 10'a kadar puanlayarak değerlendiriniz.)

c) arkadaş ve tanıdıklar: (Lütfen, açıklayınız ve 1'den 10'a kadar puanlayarak değerlendiriniz.)

d) diğer: (Lütfen, açıklayınız ve 1'den 10'a kadar puanlayarak değerlendiriniz.).....

3.2. Hangi ek hizmetler sizin için gerekli olabilir? (Lütfen listeleyiniz)

3.3. Daha fazla bağlantı kurma toplantıları ister misiniz?

a) Yüzyüze (sınıfta)

Evet

Hayır

b) Uzaktan (skype, vb.)

Evet

Hayır

3.4. Herhangi bir şeyi değiştirmek ister misiniz?

istemem

isterim

Lütfen açıklayınız:.....

3.5. Sizin diğer istek ve önerileriniz:

CEVAPLARINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER!

Bu anketin verileri sadece bu araştırmanın amaçları ve katılımcıların cevapları doğrultusunda çalışma koşullarının gelişimi için kullanılacaktır.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Vasfiye ARSLAN
Doğum Yeri	Razgrat
Doğum Tarihi	23.02.1974
Uyruğu	☒ T.C. ☐ Diğer:
Telefon	
E-Posta Adresi	vasfiye@istanbul.edu.tr
Web Adresi	

Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Anadolu Üniversitesi
Fakülte	İşletme
Bölümü	İşletme
Mezuniyet Yılı	04.06.2007

Yüksek Lisans	
Üniversite	İstanbul Üniversitesi
Enstitü Adı	Fen Bilimleri Enstitüsü
Anabilim Dalı	Enformatik Anabilim Dalı
Programı	Enformatik Programı

Makale ve Bildiriler	
Lepkova, N., Arslan, V. , Rimkuvienė, S., Erol, C., & Gulsecen, S., 2012, Distance Learning in Lithuania and Turkey: A Comparative Study, <i>4th International Future-Learning Conference on Innovations in Learning for the Future 2012:e-learning</i> , 14-16 November İstanbul, ISBN: 978-975-404-923-7, 259-279	